

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Ústav světových dějin

Bakalářská práce

Jan Modrý

**Mezinárodní důvody vstupu USA do druhé světové války v
kontextu vztahů s Velkou Británií**

*International reasons for US entry into World War II in the
context of relations with Great Britain*

Poděkování:

Rád bych zde poděkoval vedoucímu své bakalářské práce prof. PhDr. Františku Stellnerovi, Ph.D. za jeho odborné vedení, připomínky, trpělivost a v neposlední řadě také za pomoc při dohledávání užitečných a zajímavých zdrojů k mé práci.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 11. 5. 2021

Jan Modrý

Abstrakt:

Tato práce se zabývá tématem mezinárodních důvodů vstupu Spojených států do druhé světové války v kontextu vztahů s Velkou Británií. Práce má za cíl analyzovat, jaké události a jejich dopady ovlivňovaly vzájemné vztahy těchto zemí a jaký měly vliv na vstup Spojených států do války v prosinci 1941. Zkoumány jsou zde jednotlivé aspekty vzájemných vztahů jako diplomatické spory a spolupráce, styky příslušníků ozbrojených složek a jejich jednání, strategické plánování nebo také rivalita a spolupráce v oblasti hospodářství a zásobování. Vzájemné vztahy a předválečná americká pozice jsou zároveň dány do kontrastu s americkou domácí politickou situací a izolacionismem. Práce je časově ohraničena lety 1933-1941, tedy od nástupu Franklina D. Roosevelta do prezidentského úřadu do vstupu Spojených států do druhé světové války.

Klíčová slova:

Spojené státy, Velká Británie, druhá světová válka, mezinárodní vztahy, Franklin D. Roosevelt, Winston Churchill

Abstract:

This thesis deals with the topic of international reasons for the entry of the United States into World War II in the context of relations with Great Britain. The thesis aims to analyze what events and their effects affected the relations of these countries and what influenced the entry of the United States into the war in December 1941. It examines the various aspects of relations such as diplomatic disputes and cooperation, contacts, strategic planning or also rivalry and cooperation in the field of economy and supply. At the same time, mutual relations and the pre-war American position are contrasted with the American domestic political situation and isolationism. The work is limited in time to the years 1933-1941, from the accession of Franklin D. Roosevelt to the presidency until the entry of the United States into World War II.

Key Words:

United States of America, Great Britain, Second World War, international relations, Franklin D. Roosevelt, Winston Churchill

Obsah

1. Úvod	8
2. Předválečné období.....	12
2.1. Vzájemné vztahy na nejnižší úrovni.....	12
2.2. Zákony o neutralitě	14
2.3. Zábrany větší spolupráce	17
2.4. Oživení spolupráce	19
2.5. Nákupy vojenského materiálu	29
3. Podivná válka	33
3.1. Vypuknutí války a Zákon o neutralitě 1939	33
3.2. Ekonomické a politické spory	38
4. Letní krize 1940.....	41
4.1. Nástup Churchilla, volání o pomoc a pád Francie.....	41
4.2. Rostoucí americká pomoc	45
4.3. Výměna torpédoborců a základen	50
4.4. Společné jednání štábních důstojníků.....	55
4.5. Dálný východ.....	59
5. Podzim a zima 1940-1941	63
5.1. Jednání kontradmirála Ghormleyho	63
5.2. Americké vojenské plánování a spolupráce s Velkou Británií.....	67
5.3. Zákon o půjčce a pronájmu	69
5.4. Noví velvyslanci a jednání ABC	74
6. Jarní krize 1941	80
6.1. Problém Atlantiku	80
6.2. Japonsko	87
7. Léto 1941	90
7.1. Rostoucí americká přítomnost v Atlantiku.....	90
7.2. Rozhodnutí na Dálném východě.....	92
7.3. Atlantická konference.....	95
8. Poslední měsíce	102
8.1. Naplnění výsledků Atlantické konference.....	102
8.2. Změny v Zákoně o neutralitě 1939.....	106
8.3. Japonské finále	109

9.	Závěr.....	117
10.	Seznam zkratek.....	122
11.	Seznam použitých pramenů a literatury	123

1. Úvod

Za téma bakalářské práce jsem si vybral mezinárodní důvody vstupu USA do druhé světové války v kontextu vztahů s Velkou Británií. Téma druhé světové války sice patří k těm již velmi často popisovaným a probíraným, v českém prostředí je ale většina pozornosti nyní věnována spíše mikrohistorickým tématům týkajících událostí během války, překládům či popularizačním dílům. V oblasti mezinárodních vztahů je pak u nás většina děl zaměřena na vztahy s ohledem na další poválečný vývoj a vypuknutí studené války. Téma vstupu Spojených států do druhé světové války stojí pak spíše na pokraji pozornosti upřené na největší válečný konflikt v dějinách lidstva. Prakticky jedinou novější českou výjimkou je zde publikace Jana Wannera *Spojené státy a evropská válka 1939-1945. Díl 1., Pevnost Amerika*. Přímé zaměření na vztahy mezi Spojenými státy a Velkou Británií však zde prakticky chybí úplně. Touto prací bych se tedy chtěl pokusit alespoň částečně zaplnit tuto existující mezeru v českém historickém bádání.

Bylo to právě během druhé světové války, kdy došlo k přehodnocení významu vztahů mezi Velkou Británií a Spojenými státy. Do té doby byla hlavním britským spojencem Francie, její porážka v roce 1940 a obsazení většiny Evropy Německem a Itálií ale zanechalo Británii v boji osamocenou, pouze s podporou jejích dominií a exilových vlád zemí obsazených Německem a Itálií. Sovětský svaz byl v té době díky Paktu Molotov-Ribbentrop počítán spíše k německé straně. V této době se také Japonsko začínalo více snažit o územní expanzi v jihovýchodní Asii. Spojené státy, v meziválečném období částečně odtržené od evropských záležitostí izolacionismem a hospodářskou krizí, byly tedy pro Velkou Británii posledním možným silným spojencem v boji proti spojeným silám Německa, Itálie a Japonska a jejich satelitních států. Tato britská potřeba a zároveň částečná americká ochota pomoci dala vzniknout základům budoucího válečného spojení, které se po válce změnilo v „zvláštní vztah“ mezi oběma zeměmi.

Tato práce má za cíl zhodnotit, jaké události a s nimi spojené problémy ovlivňovaly vzájemné vztahy mezi oběma zeměmi a jaký měly vliv na vstup USA do války. Do jaké míry se Spojené státy angažovaly v pomoci Velké Británii a jejím spojencům v době před jejich vstupem do války? Jaký byl dopad britských válečných úspěchů či neúspěchů na vzájemné vztahy? Jak velkou překážkou byly pro vstup Spojených států do války a pomoc Velké Británii izolacionistické tendence v USA? Jak

vzájemné vztahy ovlivňoval vztah vůdčích osobností obou zemí, tedy hlavně Franklina D. Roosevelta s Nevillem Chamberlainem a později s Winstonem Churchillem?

Z publikovaných pramenů byly pro moji práci hlavním přínosem dokumenty z řady *Foreign Relations of the United States*. Tyto, nyní již digitalizované série, obsahují různé dokumenty týkající se zahraniční politiky Spojených států jako memoranda, informace o rozhovorech či záznamy komunikace mezi ministerstvem zahraničí a americkými diplomatickými zastoupeními v dalších zemích, popřípadě zastoupeními dalších zemí ve Spojených státech s ministerstvem zahraničí. Dalším důležitým pramenem jsou dokumenty z Rooseveltovy prezidentské knihovny a muzea (*Franklin D. Roosevelt Presidential Library & Museum*). Zde se nachází různé tajné dokumenty týkající se celé Rooseveltovy administrativy, nachází se zde memoranda, vzájemná komunikace ministerstev i samotných ministrů, návrhy válečných plánů a další dokumenty. Velkým přínosem byl také *The American Presidency Project*, který se zaměřuje na dokumenty týkající se výkonu prezidentské funkce. Nacházejí se zde tedy záznamy Rooseveltových projevů, tiskových konferencí, prohlášení nebo vydaných exekutivních příkazů. Z vydaných memoárů bych zde chtěl zmínit Churchillovy paměti *Druhá světová válka*, konkrétněji pak první tři díly z této jeho šestidílné série. Autor zde sice někdy popis událostí mírně upravil, přesto jsou tyto knihy dobrým zdrojem britského a hlavně Churchillova pohledu na celou britskou válečnou situaci. V neposlední řadě bych zde také rád zmínil paměti tehdejšího amerického ministra zahraničí Cordella Hulla, *The memoirs of Cordell Hull*, vydaných ve dvou svazcích. Tyto paměti jsou právě díky jeho zastávané pozici hlavně o problémech spojených se zahraniční politikou Spojených států.

Z odborných publikací bych zde chtěl na prvním místě zmínit knihu od Davida Reynoldse, emeritního profesora na univerzitě v Cambridgi, *The creation of the Anglo-American alliance 1937-41 : a study in competitive co-operation*, která mi poskytla komplexní přehled nad celou problematikou vzájemných vztahů obou zemí. Přestože se jedná o již téměř čtyřicet let staré dílo, stále je považováno za jeden z hlavních příspěvků k uvedenému tématu. V podobném duchu se nese také dílo od Williama T. Johnseny *The Origins of the Grand Alliance: Anglo-American Military Collaboration from the Panay Incident to Pearl Harbor*. Dílu nelze upřít určitá podobnost s předchozím, přesto, jak název napovídá, klade svůj důraz poněkud jinam. Hlavním cílem je hledání vojenské spolupráce obou zemí před vstupem Spojených států do války. S ohledem na světové postavení v souladu s vývojem války šlo pak především o

spolupráci v oblasti vojenských námořnictev. S tím také souvisí velmi podrobné popisy jednání mezi štábními důstojníky obou zemí. Oproti předchozí knize jsou zde mnohem méně zmiňovány politické otázky spolupráce. Další použité knihy a články pak již nekladou centrum své pozornosti přímo na americko-britské vztahy, ale na jiná a obecnější témata, jejichž součástí ale tyto vztahy jsou také. Zde bych chtěl zmínit knihu od Roberta Dalleka, profesora historie na Bostonské univerzitě, *Franklin D. Roosevelt and American foreign policy, 1932-1945*, která se zabývá celou zahraniční politikou Rooseveltovy administrativy. Zahraniční politika Spojených států je zde dána nejen do kontextu světových událostí, ale také názorů amerického veřejného mínění ovlivněného izolacionismem. Důležitá pro mě byla také kniha Davida Kaisera *No end save victory : how FDR led the nation into war*, která se zaměřuje na americké přípravy na možný vstup do války. Popisuje zde tak mobilizaci amerického průmyslu, růst armády či vytváření vojenských plánů, které opět dává do kontextu mezinárodních událostí. Z děl zabývajících se britskou stranou bych pak zde chtěl uvést díla *Grand strategy, Volume II. : September 1939 - June 1941* od Jamese R. M. Butlera a navazující *Grand strategy, Volume III. : June 1941 - August 1942*, na kterém Butler spolupracoval s J. M. A. Gwyerem. Tyto dvě knihy jsou součástí širší série zabývajících se celkovou britskou historií během druhé světové války a konkrétněji popisují britská vojenská tažení, vojenské plánování nebo materiální podporu ze Spojených států. Otázku mezinárodních vztahů pak v této sérii zastupuje Llewellyn Woodward s knihou *British foreign policy in the second world war*. Nakonec bych zde chtěl znovu zmínit Wannerovu knihu *Spojené státy a evropská válka 1939-1945. Díl 1., Pevnost Amerika*. Jedná se prakticky o jedinou polistopadovou knihu, která by se primárně zabývala Spojenými státy v době před jejich vstupem do války. Oproti výše zmíněným knihám a i jiným dílům již ale není tak podrobná a některé problémy přechází úplně.

V oblasti metodologie jsem ve své práci vycházel z knihy Tomáše Dvořáka a kolektivu *Úvod do studia dějepisu 1. díl*. Vzhledem k tomu, že tématem této práce je vývoj vzájemných vztahů dvou zemí, jsem k psaní použil hlavně metody politických dějin. Moderní politické dějepisectví klade mimo jiné důraz na propojení politiky se sociálním, hospodářským a kulturním vývojem. Ve své práci se proto pokusím ukázat, jak například veřejné mínění ve Spojených státech, snahy o jeho ovlivnění, či úroveň zbrojní výroby působily na vývoj vzájemných vztahů s Velkou Británií. K tomu mi například posloužily průzkumy veřejného mínění, nebo reakce armádních představitelů na poskytování pomoci Velké Británii. Téma války mě také dovedlo

k analýze tématu z pohledu vojenských dějin, konkrétněji výkonu válečného průmyslu, válečného plánování obou zemí a například také rozmístění vojenských a námořních jednotek, a to právě v kontextu politických dějin. Otázky spojené s těmito a dalšími vojenskými problémy také silně určovaly, jak se budou vyvíjet vzájemné vztahy obou zemí. Ve své práci jsem k popisu sledu událostí použil primárně diachronního přístupu s progresivní metodou tak, jak mi tento přístup dovolil popisovat souběžně události odehrávající se na opačných stranách světa. V určité, časově ohraničené kapitole, tak například budu popisovat jak dění v Atlantickém oceánu, tak dění v západním Pacifiku.

Text vlastní práce je, mimo úvod a závěr, rozdělen na sedm kapitol, přičemž první kapitola se zabývá vzájemnými vztahy Spojených států a Velké Británie před vypuknutím druhé světové války. V tomto období bylo přijato mnoho rozhodnutí, které měly významný dopad na pozdější vývoj situace během války. Druhá kapitola je zaměřena na období od vypuknutí války v září 1939 až do května 1940, kdy Německo spustilo svoje tažení na západ a kdy také došlo k výměně na postu britského ministerského předsedy. Třetí kapitola se zabývá létem roku 1940, kdy se radikálně změnila pozice Velké Británie, která čelila jednomu z největších nebezpečí ve své historii. Čtvrtá kapitola je zaměřena na události podzimu a zimy let 1940-1941, kdy Spojené státy stále více podporovaly Velkou Británii v boji proti Německu a Itálii. Další, pátá kapitola je zaměřena na jaro roku 1941, kdy Britové a jejich spojenci museli čelit nové sérii německých útoků, které opět silně ohrožovaly přežití Velké Británie. Šestá kapitola se zabývá létem 1941, kdy došlo k napadení Sovětského svazu Německem a tím i prozatímním snížení hrozby pro Velkou Británii. Závěrečná kapitola se pak věnuje posledním měsícům před napadením Pearl Harboru Japonci a vstupu Spojených států do války.

2. Předválečné období

2.1. Vzájemné vztahy na nejnižší úrovni

Vztahy mezi Spojenými státy americkými a Velkou Británií byly za druhé světové války do prosince 1941, kdy byly Spojené státy do konfliktu vtaženy, ovlivněny již předválečnými událostmi. Ve dvacátých letech se Spojené státy vrátily k izolacionismu, který již praktikovaly před první světovou válkou. Američtí diplomaté se sice účastnili mezinárodních jednání, neuzavírali ale dohody, které by je v budoucnosti nutily k nějaké akci.¹ Nástup Franklina D. Roosevelta do prezidentského úřadu v březnu 1933 neznamenal nijak zásadní obrat v americké zahraniční politice, protože domácí problémy způsobené velkou hospodářskou krizí odsouvaly zahraniční politiku do pozadí.²

V létě roku 1933 se ve Velké Británii konala ekonomická konference, na které se měla dohodnout mezinárodní snaha na snížení dopadů hospodářské krize. Toho se mělo dosáhnout hlavně pomocí snížení cel, stabilizací měn a zvýšení cen. Roosevelt ze začátku konferenci podporoval, britský ministerský předseda Ramsay Macdonald čekal, že by Spojené státy mohly obnovit zlatý standard, který byl na jaře téhož roku zrušen. Roosevelt ale 3. července, během pořádání konference, překvapivě odmítl možnost návratu Spojených států ke zlatému standardu a přestal tak podporovat jakoukoliv mezinárodní dohodu o stabilizaci měn. Tento obrat odsoudil ekonomickou konferenci k neúspěchu a mezinárodní řešení krize se nekonalo. Rooseveltův postup ovlivnil pohled mnoha britských vrcholných představitelů na jeho osobu, u mnohých se dostalo až k nepřátelství, mezi jinými i u Nevilla Chamberlaina, který zastával v této době funkci ministra financí. Tento nepřátelský vztah pak ovlivňoval britsko-americké vztahy do května 1940, kdy Chamberlain opustil funkci ministerského předsedy.³

Velká hospodářská krize dopadla také na dluhy států Dohody vůči Spojeným státům z první světové války, s prohlubujícími problémy přestaly totiž tyto státy, včetně Velké Británie, své dluhy splácet. Následná jednání mezi Brity a Američany nevedla

---

¹ Divine, Robert A., *American foreign policy*, Cleveland : World Pub. Co., 1964, s. 208-209.

² Dallek, Robert, *Franklin D. Roosevelt and American foreign policy, 1932-1945*, New York : Oxford University Press, 1995, s. 62.

³ Ellinger, Jiří, *Neville Chamberlain : od usmírování k válce: britská zahraniční politika, 1937-1940*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 2009, s. 49-50; Johnsen, William T., *The Origins of the Grand Alliance: Anglo-American Military Collaboration from the Panay Incident to Pearl Harbor*, Lexington, Kentucky : University Press of Kentucky, 2016, s. 36-37; Wireless to the London Conference, *The American Presidency Project* (dále cit. jako: *APP*) [online]. July 03, 1933 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/wireless-the-london-conference>; Excerpts from the Press Conference, *APP* [online]. July 05, 1933 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/excerpts-from-the-press-conference-147>.

k vyřešení problému.⁴ Ve Spojených státech byl proto 13. dubna 1934 schválen *Johnson Act*, zákon, který zakazoval jak soukromé, tak státní půjčky státům, které mají nesplacené dluhy vůči Spojeným státům. Zákaz se týkal také nákupu dluhopisů těchto států. Roosevelt tento zákon podporoval, ale v prvním roce druhé světové války mu bránil v poskytnutí půjček Velké Británii.⁵

Děni v pacifickém prostoru bylo také jednou z hlavních oblastí vzájemných vztahů Spojených států a Velké Británie. Po první světové válce se rozhořely závody v námořním zbrojení mezi Spojenými státy a Japonskem, velmoci se tak dohodly na uspořádání Washingtonské námořní konference na přelomu let 1921 a 1922, která měla tyto závody zastavit a přispět k námořnímu odzbrojení. Na této konferenci bylo mimo jiné dohodnuto omezení tonáže bitevních lodí v poměru 5 : 5 : 3 : 1.67 : 1,67 pro Spojené státy, Velkou Británii, Japonsko, Francii a Itálii, podobný poměr také platil pro letadlové lodě. Britové odmítali připustit podobnou paritu sil u kategorie křižníků, protože je potřebovali k ochraně svých obchodních a politických zájmů po celém světě.⁶ Vzájemné spory ohledně limitace křižníků, nesplacené válečné dluhy, nepřipojení Spojených států ke Společnosti národů a další problémy spojené s vzájemnou nedůvěrou silně dopadaly na vzájemné vztahy, které tak byly na konci dvacátých let na nejhorší úrovni v době mezi válkami.⁷ Na Londýnské námořní konferenci konané v roce 1930 se pak omezení celkové tonáže rozšířilo i na lehké a těžké křižníky, torpédoborce a ponorky, přičemž různé výsledné poměry byly opět v japonský neprospěch, Francie a Itálie dokonce odmítly podepsat dohodu úplně. Britové zde ustoupili ze svých požadavků týkající se křižníků, což také zlepšilo vzájemné vztahy se Spojenými státy.⁸

---

⁴ Press Release Issued by the White House, *Office of the Historian: Foreign Relations of the United States* (dále cit. jako: *FRUS*) [online]. Diplomatic Papers, 1933, General, Volume I, Document 671, November 7, 1933 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1933v01/d671>.

⁵ Johnsen, *The Origins*, s. 37; Dallek, *Franklin*, s. 74; Text samotného zákona v Congressional Record (Bound Edition), *Govinfo* [online], vol. 78, part 6, House of Representatives: April 4, 1934, p. 6048 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CRECB-1934-pt6-v78/pdf/GPO-CRECB-1934-pt6-v78-4-2.pdf>; Pro Rooseveltovo prohlášení k zákonu Statement on Neutrality Legislation, *APP* [online]. August 31, 1935 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/statement-neutrality-legislation>.

⁶ Divine, *American foreign policy*, str. 209; Gibs, Norman, *The naval conferences of interwar years: A study of Anglo-American relations*, In *Naval War College Review* Vol. 30, No. 1, Special Issue (Summer 1977), s. 52; Wanner, Jan, *Spojené státy a evropská válka 1939-1945. Díl 1.*, Praha : Dokořán, 2001, s. 58-59.

⁷ Gibs, *The naval conferences*, s. 52; Baptiste, Fitzroy A., *The British Grant of Air and Naval Facilities to the United States in Trinidad, St. Lucia and Bermuda in 1939 (June-December)*, In *Caribbean Studies*, Vol. 16, No. 2 (Jul., 1976), s. 10; Bell, Peter, *The Foreign Office and the 1939 Royal Visit to America: Courting the USA in an Era of Isolationism*, In *Journal of Contemporary History*, Vol. 37, No. 4, (Oct., 2002), s. 600.

⁸ Gibs, *The naval conferences*, s. 56-57; Wanner, *Spojené státy*, s. 62; Baptiste, *The British Grant*, s. 10.

Ustanovení těchto dvou konferencí mělo platit do konce roku 1936, proto se na přelomu let 1935 a 1936 uskutečnila druhá Londýnská námořní konference. Japonská delegace chtěla na této konferenci prosadit zavedení úplné parity v tonáži bojových lodí se Spojenými státy a Velkou Británií, přičemž britská delegace byla ochotná jim v tomto ohledu vyhovět. Američané však byli proti, Roosevelt nechtěl umožnit Japonsku další námořní zbrojení. Naléhal proto na Brity, aby nesouhlasili s japonskými požadavky, což se mu podařilo díky varování, že jinak bude nucen podnitit veřejné mínění v britských dominiích, že jejich budoucnost je spojena se Spojenými státy.⁹ Velká Británie nebyla i přes svůj souhlas sama příliš nakloněna dohodám o námořním odzbrojení, potřebovala totiž silné námořnictvo k ochraně svých imperiálních obchodních tras, zároveň bylo také zdrojem národní pýchy.¹⁰

2.2. Zákony o neutralitě

První polovina třicátých let byla ve světě časem rostoucí hrozby války. Již v roce 1931 Japonské císařství zaútočilo na Mandžusko a vytvořilo z něj svůj loutkový stát. Tehdejší americký ministr zahraničí Henry Stimson navrhol uvalit na Japonsko ekonomické sankce, ale prezident Herbert Hoover byl proti, nechtěl totiž vyvolat válku s Japonskem a zároveň nechtěl v době krize ještě více poškodit americkou ekonomiku.¹¹ V roce 1933 se v Německu dostal k moci Adolf Hitler a nedlouho poté vystoupilo Německo ze Společnosti národů, na jaře 1935 pak znovu zavedlo všeobecnou brannou povinnost, obnovilo vojenské letectvo a začalo znovubudovat vojenské námořnictvo. Vztahy mezi Itálií a Etiopií se stále zhoršovaly, díky čemuž rostly obavy z další světové války.¹² Ve Spojených státech mezitím běželo od roku 1934 vyšetřování proti výrobcům zbraní a munice pod vedením izolacionistického senátora Geralda P. Nye. Izolacionisté totiž tyto průmyslové výrobce obviňovali z toho, že kvůli zachování svých investic zatáhli zemi do první světové války.¹³

Ve Spojených státech tak díky všem těmto událostem rostl tlak na udržení neutrality v další možné válce, v jehož důsledku byl 31. srpna 1935 schválen Zákon o

⁹ Dallek, *Franklin*, s. 89; Gibs, *The naval conferences*, s. 59-61; Wanner, *Spojené státy*, s. 72; Hull, Cordell, *The memoirs of Cordell Hull, Volume I.*, New York, Macmillan Co., 1948, s. 444.

¹⁰ Reynolds, David, *The creation of the Anglo-American alliance 1937-41 : a study in competitive co-operation*, Chapel Hill : University of North Carolina Press, 1982, s. 15.

¹¹ Wanner, *Spojené státy*, s. 62; Divine, *American foreign policy*, s. 214.

¹² Johnsen, *The Origins*, s. 42-43; Divine, *American foreign policy*, s. 217.

¹³ Divine, *American foreign policy*, s. 217; Wanner, *Spojené státy*, s. 71; Pro debatu v Senátu o ustanovení Speciálního senátního výboru na vyšetřování Congressional Record (Bound Edition), *Govinfo* [online]. vol. 78, Senate: April 12, 1934, part 6, p. 6472-6479 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CRECB-1934-pt6-v78/pdf/GPO-CRECB-1934-pt6-v78-10-1.pdf>; Pro schválení ustanovení Speciálního senátního výboru: Tamtéž, p. 6485.

neutralitě (*Neutrality Act*). Podle tohoto zákona byl zakázán vývoz zbraní, munice a dalšího vojenského materiálu do všech zemí, které se nacházejí ve válečném stavu, zároveň bylo také vydáno varování před cestováním na lodích pod vlajkou těchto států. Ustanovena byla také komise, která měla za úkol kontrolovat vývoz těchto komodit ze Spojených států. Platnost zákona byla omezena na šest měsíců, po uplynutí této doby však mohl být zákon prodloužen.¹⁴ Půlroční lhůta zákona měla vypršet v únoru 1936, 29. února byl proto schválen nový Zákon o neutralitě, který k již zavedeným opatřením přidával zákaz poskytování půjček válčícím státům. Jedinou výjimkou byla možnost poskytnutí půjčky některému ze států amerického kontinentu, který by vedl válku s jiným, neamerickým státem. Prodloužena byla také platnost zákona, tentokrát byla stanovena na čtrnáct měsíců. Na schválení tohoto zákona měla velký vliv italská invaze do Etiopie na podzim 1935.¹⁵

Platnost Zákona o neutralitě z roku 1936 byla až do jara 1937, a i díky vypuknutí Španělské občanské války v létě 1936 byl 1. května 1937 opět schválen nový Zákon o neutralitě. K již stávajícím omezením bylo přidáno to, že americké lodě nesměly převážet zbraně, munici a další válečný materiál do válčících zemí, prezident dále získával pravomoc zakázat vstup lodím válčících států do amerických přístavů. Zákon také změnil varování pro americké občany před cestováním na lodích válčících států na úplný zákaz. Zákony o neutralitě se také odteď nevztahovaly jen na války mezi státy, ale nově i na občanské války. Další změnou také bylo, že tento zákon měl neomezenou platnost, na rozdíl od zákonů z let 1935 a 1936.¹⁶ Přestože poslední Zákon o neutralitě ještě více zpříšňoval podmínky prodeje válečného materiálu, Rooseveltovi se v něm podařilo prosadit takzvanou zásadu *cash-and-carry*. Podle této zásady mohly i státy ve válečném stavu nakupovat ve Spojených státech, nevztahovalo se ale na nákup zbraní, munice a dalšího vojenského materiálu, nákupy surovin a ostatního zboží ale byly povoleny. Platba se měla konat okamžitě a v hotovosti, nakoupené zboží pak nesměly odvážet americké lodě. I když měl Zákon o neutralitě z roku 1937 neomezenou

---

¹⁴ Schuessler, John M., *The Deception Dividend : FDR's Undeclared War*, In: *International Security*, Vol. 34, No. 4, s. 152; Dallek, *Franklin*, s. 108; Wanner, *Spojené státy*, s. 71-72; Divine, *American foreign policy*, s. 220; Johnsen, *The Origins*, s. 65-66; Text samotného zákona v *Congressional Record (Bound Edition)*, *Govinfo* [online]. vol. 79 (1935), part 13, Senate: August 20, 1935 p. 13795-13796 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CRECB-1935-pt13-v79/pdf/GPO-CRECB-1935-pt13-v79-2-1.pdf>.

¹⁵ Dallek, *Franklin*, s. 120; Schuessler, *The Deception Dividend*, s. 152; Johnsen, *The Origins*, s. 66; Text samotného zákona v *Congressional Record (Bound Edition)*, *Govinfo* [online]. vol. 80, part 2, Senate: February 18, 1936, p. 2288 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CRECB-1936-pt2-v80/pdf/GPO-CRECB-1936-pt2-v80-14-1.pdf>.

¹⁶ Johnsen, *The Origins*, s. 66; Schuessler, *The Deception Dividend*, s. 152.

platnost, ustanovení *cash-and-carry* mělo platnost pouze dva roky, čili do května 1939.¹⁷

Předválečné Zákony o neutralitě z druhé poloviny třicátých let byly vrcholem amerického meziválečného izolacionismu. Jejich podporovatelé z řad senátorů a reprezentantů jimi chtěli omezit možnost, že by prezident zatahl Spojené státy do evropské války. Roosevelt nebyl Zákonům o neutralitě příliš nakloněn, protože ho v oblasti zahraniční politiky silně omezovaly. Postupem času tak byl stále více pro jejich změnu, což se projevilo právě v zavedení možnosti *cash-and-carry*, i když jen na dva roky.¹⁸

Rooseveltovy snahy o změnu Zákonů o neutralitě stojí za rostoucím nebezpečím a agresivitě Německa, Itálie a Japonska, přičemž paradoxně právě postupy těchto zemí vedly izolacionisty k prosazování těchto zákonů. Roosevelt totiž na rozdíl od izolacionistů viděl v rostoucí agresi revizionistických států, ohrožení bezpečnosti Spojených států. V krocích těchto zemí viděl snahu změnit světové uspořádání, přičemž výsledné by se neshodovalo s americkými zájmy. Roosevelt věřil, že si Německo, Itálie a Japonsko již rozdělily svět na své sféry vlivu.¹⁹ Zároveň v tom také jistě hrály roli Rooseveltovy, jako demokratickému politikovy v zemi se silnou demokratickou tradicí, sympatie k demokratickým státům a naopak odpor k agresivním autoritářským státům, které je ohrožují, a násilným změnám v mezinárodním uspořádání. Západoevropské demokratické státy, hlavně Velkou Británií a Francií, tak Roosevelt považoval za ty, kterým je potřeba pomoci proti agresorům. Jednou z těchto pomoci se stalo právě ustanovení *cash-and-carry*, i když se nevztahovalo na vojenský materiál. Využívat toto ustanovení mohla teoreticky jakákoliv země, prakticky ale mohla jen Velká Británie s Francií. Tyto země, obzvláště Velká Británie, totiž disponovaly velkým obchodním loďstvem, kterým by odvezly nakoupené zboží, a zároveň i měly dostatek peněz na platby. Západní demokracie měly navíc i silná vojenská námořnictva, která by jednak mohla ochraňovat lodě transportující nakoupené zboží a jednak bránit v podobném

---

¹⁷ Dallek, *Franklin*, s. 137; Johnsen, *The Origins*, s. 66; Wanner, *Spojené státy*, s. 78; Text samotného zákona v Congressional Record (Bound Edition), *Govinfo* [online]. vol. 81, part 4, Senate: April 29, 1937, p. 3937-3939 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CRECB-1937-pt4-v81/pdf/GPO-CRECB-1937-pt4-v81-9-1.pdf>.

¹⁸ Schuessler, *The Deception Dividend*, s. 151-152; Johnsen, *The Origins*, s. 66; Divine, *American foreign policy*, s. 221.

¹⁹ Wanner, *Spojené státy*, s. 81; Reynolds, *The creation*, s. 40-42.

nákupu nepřátelským zemím. Německo a ani Itálie na druhou stranu nedisponovaly tak silnými loďstvy, aby mohly využívat tohoto ustanovení.²⁰

Postoj Velké Británie k Zákonům o neutralitě vyjádřil Chamberlain, tehdy ještě ve funkci ministra financí, ve svém memorandu americkému ministru financí Henrymu Morgenthauovi Jr. Nejlepší způsob, jak by mohly Spojené státy přispět k zachování světovému míru, by podle něj byla změna Zákonů o neutralitě. Zavedení embarga na obě válčící strany by totiž nejvíce poškodilo právě napadený stát, který by nemohl nakupovat potřebné vojenské vybavení, a v případě zprísnění Zákonů o neutralitě i samotné suroviny ve Spojených státech. Agresorovi by pak zavedení embarga uškodilo méně, potřebné věci by si totiž zajistil již před válkou a určitě by tak měl vojenskou převahu nad svým protivníkem. Vyhlášení embarga by tedy agresorovi spíše ještě více usnadnilo porazit svojí oběť. Chamberlain tak paradoxně viděl Zákony o neutralitě jako povzbuzení pro agresivní státy k výbojům.²¹

2.3. Zábrany větší spolupráce

Rooseveltův odpor k agresivitě Německa, Itálie a Japonska je vidět v jeho projevu v Chicagu 5. října 1937, tedy již po vypršení dohod z Washingtonské a Londýnské námořní konference na konci roku 1936, kdy Japonsko začalo s masivním námořním zbrojením, po japonském útoku na Čínu v létě 1937, vstupu německé armády do demilitarizovaného Porýní v roce 1936 a uzavření Osy Berlín-Řím ve stejném roce.²² Ve svém projevu Roosevelt varoval před agresivními kroky Německa, Itálie a Japonska, které mohou ohrožovat samé „základy civilizace“, přičemž v tomto případě je podle něj ohrožena i samotná Amerika.²³ Nastalou situaci tak přirovnal k nemoci: „*Když se začne šířit epidemie tělesné nemoci, společnost souhlasí a spojí se v karanténě pacientů za účelem ochrany zdraví komunity před šířící se nemocí.*“²⁴ Touto karanténou myslel politický, propagandistický, hospodářský a vojenský nátlak spojený s izolací agresorů, přičemž tento postup by měli aplikovat všechny „mírumilovné národy“. Svůj projev pak zakončil větou „*Amerika nenávidí válku a doufá v mír, ale právě pro to se aktivně*

---

²⁰ Dallek, *Franklin*, s. 137; Wanner, *Spojené státy*, s. 78; Johnsen, *The Origins*, s. 66; Reynolds, *The creation*, s. 40-41.

²¹ The Under Secretary of State (Welles) to President Roosevelt, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1937, General, Volume I, Document 64, May 27, 1937 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1937v01/d64>; Dallek, *Franklin*, s. 139; Bell, *The Foreign Office*, s. 602.

²² Johnsen, *The Origins*, s. 43.

²³ Wanner, *Spojené státy*, s. 79-80.

²⁴ Rooseveltův projev, Chicago, 5. 10. 1937, cit. dle: Johnsen, *The Origins*, s. 45-46.

podílí na hledání míru“.²⁵ Americká veřejnost byla tímto Rooseveltovým projevem zaskočena, nebyl totiž nijak v souladu s izolacionistickými náladami ve společnosti, zastánci internacionalismu naopak tento projev chválili. Roosevelt tak radši, aby si proti sobě nijak více nepopudil veřejné mínění, v tomto směru dále nijak nepokračoval. Problém pak zahrál do autu, když prohlásil, že evropské problémy jsou jen věci Evropy.²⁶

V létě 1936 vypukla ve Španělsku občanská válka, kde Spojené státy, Francie a Velká Británie prosazovaly princip striktní neutrality, kterou by se mělo zamezit rozšíření války do dalších zemí. Schválení Zákona o neutralitě z roku 1937 zavedlo možnost zavedení embarga na dovoz válečného materiálu ze Spojených států do Španělska, Německa a Itálie. Velká Británie byla proti tomu, aby Spojené státy zavedly embargo na vývoz zbraní, munice a válečného materiálu do Německa a Itálie z důvodu jejich účasti ve španělské občanské válce. Bála se totiž, že zavedení embarga by mohlo rozšířit konflikt do světa, zároveň ale také neviděla v možném vítězství španělských nacionalistů ohrožení svých zájmů. Navíc poukazovala na to, že Německo a ani Itálie nejsou ve válečném stavu se Španělskem.²⁷

Neville Chamberlain se na jaře 1937 stal novým britským ministerským předsedou. V oblasti zahraniční politiky se ukázalo, že Velká Británie a její ozbrojené složky nejsou schopny čelit společné hrozbě Německa, Itálie a Japonska, přičemž situace se stále zhoršovala díky zbrojení těchto zemí. Vláda se nakonec rozhodla jít cestou snahy o lepší vztahy s těmito státy a zároveň i vlastního zbrojení. Možnost vytvoření silného spojení proti těmto státům totiž nevypadala nijak reálně, ve Velké Británii se zdála Francie příliš nestabilní, navíc zde byly stále rozpory v přístupu k Německu. Spojenectví se Sovětským svazem bylo téměř nereálné. Další možností byly Spojené státy, ve kterých ale byly stále silné izolacionistické tendence, k čemuž

---

²⁵ Johnsen, *The Origins*, s. 45-46; Wanner, *Spojené státy*, s. 79-80; Celý Rooseveltův projev na Address at Chicago, *APP* [online]. October 05, 1937 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/address-chicago>.

²⁶ Kaiser, David, *No End Save Victory : how FDR Led the Nation into War*, New York, Basic Books, 2014, s. 30-35; Divine, *American foreign policy*, s. 224; Wanner, *Spojené státy*, s. 80; Haight, John M., *Franklin D. Roosevelt and a Naval Quarantine of Japan*, In *Pacific Historical Review*, Vol. 40, No. 2 (May, 1971), s. 205.

²⁷ Dallek, *Franklin*, s. 131, 143; The Secretary of State to the Ambassador in the United Kingdom (Bingham), *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1937, General, Volume I, Document 254, June 30, 1937 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1937v01/d254>; The Ambassador in the United Kingdom (Bingham) to the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1937, General, Volume I, Document 263, July 6, 1937 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1937v01/d263>.

přispívaly Zákony o neutralitě nebo stále platící *Johnson Act* zakazující poskytování půjček zemím dlužícím Spojeným státům. I když by americká administrativa byla ochotná k bližší spolupráci, velkou překážkou by zde byl Kongres, ve kterém byly právě izolacionistické nálady stále poměrně silné. Roosevelt by se zde ani nemohl spoléhat na svojí demokratickou většinu, protože ve Spojených státech nebyla tak tuhá stranická disciplína, jako ve Velké Británii. Svou roli zde sehrála i Chamberlainova nedůvěra vůči vládě Spojených států a hlavně vůči Rooseveltovi, trávající již od neúspěšné ekonomické konference v roce 1933. Spolupráce se Spojenými státy tak nebyla pro Británii na pořadu dne, spíše doufala, že mezinárodní události ji k ní přiblíží. Chamberlain ani nechtěl, aby Spojené státy masivně pomáhaly Velké Británii a vstoupily na její straně do války. Podle něj by se totiž v takovém případě stala země na Spojených státech závislá.²⁸

Roosevelt se snažil zlepšit vzájemné vztahy s Velkou Británií a pozval tak Chamberlaina na návštěvu do Spojených států. Ministerský předseda ale tuto nabídku a i další podobné opakovaně odmítal, obával se, že by jeho návštěva mohla ohrozit britská jednání s Německem a Itálií. S blížící se válkou pak také nechtěl opouštět na dlouhou dobu Velkou Británii, protože neustále se objevující krizové situace a problémy žádaly jeho přítomnost. Zároveň také nechtěl, aby svojí cestou vzájemným vztahům ještě více neuškodil, protože se jednou vyjádřil, že *“jistý způsob ... jak ztratit Američany je běžet za nimi příliš tvrdě”*.²⁹

2.4. Oživení spolupráce

Vzájemné vztahy mezi Spojenými státy a Velkou Británií nebyly nijak vřelé a vzájemná spolupráce v zahraniční politice byla spíše výjimečná, změna ale nastala v roce 1937. Japonsko v létě téhož roku napadlo Čínu a zájmy západních zemí se tak dostaly do ohrožení, Britové tak již od léta několikrát navrhovaly Spojeným státům společný diplomatický postup proti Japonsku. Američané ale preferovali souběžné, ale jednostranné tlaky na Japonsko.³⁰ Roosevelt také přemýšlel o možné ekonomické

---

²⁸ Reynolds, *The creation*, s. 8-11, 51; Johnsen, *The Origins*, s. 43-45; Reynolds, David, *FDR's Foreign Policy and the British Royal Visit to the U.S.A., 1939*, In *The Historian*, Vol. 45, No. 4 (August, 1983), s. 461-468.

²⁹ Cit. dle: Reynolds, *FDR's Foreign Policy*, s. 469; Reynolds, *The creation*, s. 17; Franklin D. Roosevelt, Papers as President: The President's Secretary's File (PSF), 1933-1945, *Franklin D. Roosevelt Presidential Library & Museum (dále cit. jako: FDRPL&M)* [online]. Series 3: Diplomatic Correspondence, Box 32, Great Britain, 1937-1938, s. 69-71 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/psf/psfa0321.pdf.

³⁰ Kelly, Andrew, *The Sino-Japanese War and the Anglo-American Response*, In: *Australasian Journal of American Studies*, Vol. 32, No. 2 (December 2013), s. 30-31; Watt, Donald, *Roosevelt and Neville*

blokáde Japonska, v tomto duchu pak právě pronesl 5. října projev v Chicagu.³¹ Dne 12. prosince 1937 byl japonskými letadly na řece Jang-c'-ťiang napaden a potopen americký dělový člun USS *Panay*, který z Japonci dobytého Nankinku evakuoval několik amerických diplomatů, civilistů a dalších osob jiných národností. Spolu s ním byly potopeny i tři tankery americké společnosti Standart Oil,³² téhož dne pak byl také japonskými děly ostřelován britský dělový člun HMS *Ladybird*. Celkově zde zemřelo jen několik mužů, mezinárodní následky však byly větší. Roosevelt chtěl v reakci na tento útok uvalit na Japonsko ekonomické sankce, později ale opět začal prosazovat námořní blokádu, aby zamezil Japonsku přístup na mezinárodní trhy. Představitelé Velké Británie také chtěli reagovat na japonské útoky, ale pro větší dopad na Japonsko preferovali společnou akci se Spojenými státy.³³ Jakýkoliv postup proti Japonsku ale narážel na to, že zde byla nutná spolupráce mezi Velkou Británií a Spojenými státy, ani jedna z těchto zemí totiž neměla dostatečně silné loďstvo k tomu, aby dokázalo samo čelit Japonsku. Britové si nemohli kvůli zhoršující se situaci v Evropě dovolit poslat celé loďstvo do Pacifiku, jedinou možností tak byl právě společný postup. Oboustranné snahy o navázání spolupráce v oblasti námořnictev byly již od začátku roku 1937, ale nijak se po celý rok nevyvíjely. Napadení amerických a britské lodi Japonci však situaci změnilo, Roosevelt dal souhlas k uskutečnění rozhovorů o námořní spolupráci, i když ještě nedlouho předtím podobnou nabídku z Velké Británie odmítl.³⁴ Chamberlain přitom v prosinci 1937 pronesl, že je „vždycky nejlepší a nejbezpečnější nepočítat od Američanů s ničím jiným, než se slovy“.³⁵

Uskutečnění rozhovorů o námořní spolupráci bylo předmětem setkání Roosevelta s britským velvyslancem ve Spojených státech Sirem Ronaldem Lindsayem

---

Chamberlain: Two Appeasers, In *International Journal*, Vol. 28, No. 2, United States Foreign Policy (Spring, 1973), s. 189.

³¹ Haight, *Franklin*, s. 204-205.

³² The Consul General at Shanghai (Gauss) to the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1937, The Far East, Volume IV, Document 651, December 17, 1937 [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1937v04/d651>; Associated Press, Japs Bombed U.S. Gunboat, *The Nome Daily Nugget* [online]. 1937, No. 347, Nome Pub. Co., December 13, 1937, 8 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn87062014/1937-12-13/ed-1/seq-1/>.

³³ Kelly, *The Sino-Japanese War*, s. 35; Reynolds, *The creation*, s. 17; The Chargé in the United Kingdom (Johnson) to the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1937, The Far East, Volume IV, Document 635, December 13, 1937 [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1937v04/d635>.

³⁴ Lowenthal, Mark, *Roosevelt and the Coming of the War: The Search for United States Policy 1937-42*, In: *Journal of Contemporary History*, Vol. 16, No. 3, The Second World War: Part 2, s. 415; Dallek, *Franklin*, s. 154; Johnsen, *The Origins*, s. 48-49; Wanner, *Spojené státy*, s. 81; Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 31.

³⁵ Cit. dle: Kelly, *The Sino-Japanese War*, s. 33; Reynolds, *The creation*, s. 16; Watt, *Roosevelt*, s. 189.

v polovině prosince. Na této schůzce Roosevelt navrhl uskutečnit jednání, kterého by se účastnili štábní důstojníci námořnictev obou zemí a které již Britové dříve několikrát navrhovali. Předmětem jednání by pak byla možná společná námořní blokáda Japonska, která by probíhala po linii Aleuty-Havaj-Filipíny-Hongkong a která by měla trvat kolem 18 měsíců, než, podle Roosevelta, Japonsku dojdou zásoby surovin. Britové sice možnost blokády odmítli, s konáním rozhovorů o dalším společném postupu ale souhlasili. Ještě do konce prosince odcestoval do Velké Británie kapitán Royal E. Ingersoll, ředitel divize válečného plánování Námořnictva Spojených států amerických, který měl předběžně začít jednat s britskými protějšky o společném postupu proti Japonsku. Oficiálně byla jeho návštěva prezentována jako jednání o limitech válečných lodí z Londýnské námořní konference z přelomu let 1935 a 1936.³⁶ Morgenthau se přitom stále nevzdával možnosti uvalení ekonomických sankcí na Japonsko a zmrazení jeho aktiv ve Spojených státech. Aby ale byl tento postup účinný, byla potřeba, aby stejné kroky udělala také Velká Británie, což ale britský ministr financí Sir John Simon naprosto odmítl.³⁷

Kapitán Ingersoll se během své mise ve Velké Británii mezi 3. a 15. lednem 1938 setkal s ministrem zahraničí Anthony Edenem, s prvním námořním lordem, admirálem loďstva Ernlem Chatfieldem³⁸, ředitelem plánovací divize Britského královského námořnictva, kapitánem Thomasem V. Phillipsem a několika dalšími britskými štábními důstojníky. Při jednáních se obě strany seznámily s plány zemí na postup proti Japonsku, na obou stranách zde ale vyvstaly problémy. Ukázalo se totiž, že Britové nemohou přesunout na Dálný Východ dostatečný počet lodí pro účinnou blokádu, protože musí velkou část svého loďstva držet v Evropě a Středomoří proti hrozbě Německa a Itálie. Na straně Američanů pak byl problém v tom, že pro mobilizaci amerického námořnictva, která je nutná pro účinnou blokádu, je potřeba, aby prezident vyhlásil ve Spojených státech stav národní nouze, což bylo v tuto chvíli politicky nemožné. V otázce společné akce proti Japonsku tak nedošlo k dohodě, jednání se tak přesunula k otázce komunikace mezi loďstvy obou států.³⁹

---

³⁶ Pratt, Lawrence, *The Anglo-American Naval Conversations on the Far East of January 1938*, In *International Affairs* (Royal Institute of International Affairs 1944-) Vol. 47, No. 4 (Oct., 1971), s. 751-752; Kaiser, *No End*, s. 37-38; Johnsen, *The Origins*, s. 49-50; Haight, *Franklin*, s. 209-210, 215; Kelly, *The Sino-Japanese War*, s. 36-38; Reynolds, *The creation*, s. 30; Watt, *Roosevelt*, s. 193-194; Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 31.

³⁷ Haight, *Franklin*, s. 212; Pratt, *The Anglo-American Naval Conversations*, s. 753-754.

³⁸ První námořní lord je nejvyšší velitel Britského královského námořnictva.

³⁹ Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 32-33; Pratt, *The Anglo-American Naval Conversations*, s. 757-758; Lowenthal, *Roosevelt*, s. 415; Johnsen, *The Origins*, s. 50-51; Reynolds, *The creation*, s. 60;

Výsledky všech jednání byly shrnuty do závěrečné zprávy, kterou schválil admirál loďstva Chatfield za Velkou Británii a admirál William D. Leahy, náčelník námořních operací Námořnictva Spojených států amerických za Spojené státy.⁴⁰ Byla dohodnuta síla a rozmístění námořních sil obou zemí proti Japonsku, přičemž uskutečnění dohody za Brity záviselo na situaci v Evropě a za Američany na vyhlášení stavu národní nouze. Dohodnuto bylo také to, že si obě strany mohly navzájem využívat své teritoriální vody, což se ale nevztahovalo na britská dominia. V otázce vzájemné komunikace byla také dosažena dohoda, ke každému loďstvu měl být vyslán spojovací důstojník a byly také dohodnuty společné námořní kódy, volací znaky, šifry a signály. Došlo také k rozdělení odpovědnosti za obranu v Pacifiku a na Dálném východě v případě války, Velká Británie měla bránit linii od Singapuru přes Nizozemskou východní Indii, Novou Guineu k Novému Zélandu. Spojené státy převzaly odpovědnost za obranu celého západního pobřeží Severní a Jižní Ameriky. Došlo také k vytvoření plánu společné blokády Japonska v případě vypuknutí války.⁴¹

Ingersollova mise ve Velké Británii přinesla nastínění předběžného společného postupu proti Japonsku, další a podrobnější plánování však nebylo naplánováno. Podle admirála loďstva Chatfielda by bylo další jednání nutné, jen pokud bude Velká Británie přesouvat na Dálný Východ část svého loďstva. Žádné další jednání by se tak podle něj zatím nemělo konat, protože přesun britského loďstva zatím není reálný. Žádný společný postup proti Japonsku se tak nekonal, v reakci na japonské útoky byly podány pouze ústní protesty. Ingersollova mise ale byla prvním jednáním štábních důstojníků námořnictev Spojených států a Velké Británie od první světové války a došlo tak k položení základů budoucí spolupráce. Nejdůležitějším výsledkem bylo rozdělení odpovědnosti obrany Pacifiku a dohodnutí komunikačního spojení mezi loďstvy států.⁴²

Od konce roku 1937 probíhala ve Spojených státech revize válečného plánu *Orange*, plánu války proti Japonsku. Na jeho přepracování se podílely obě složky amerických ozbrojených sil, tedy armáda a námořnictvo. Admirál Leahy schválil v únoru 1938 závěrečnou zprávu z jednání Ingersollovy mise a nařídil zapracování výsledků těchto jednání do aktuálně revidovaných plánů.⁴³

Wanner, *Spojené státy*, s. 170; Cadogan, Alexander, *The diaries of Sir Alexander Cadogan, O.M.*, 1938-1945. Edited by David Dilks, London, Cassell, 1971, s. 33.

⁴⁰ Náčelník námořních operací je nejvyšší velitel Námořnictva Spojených států amerických.

⁴¹ Kelly, *The Sino-Japanese War*, s. 39; Kaiser, *No End*, s. 38; Johnsen, *The Origins*, s. 51-53; Cadogan, *The diaries*, s. 33.

⁴² Johnsen, *The Origins*, s. 53-54; Cadogan, *The diaries*, s. 33.

⁴³ Lowenthal, *Roosevelt*, s. 416; Wanner, *Spojené státy*, s. 170-171; Johnsen, *The Origins*, s. 54.

Přestože právě proběhlo jednání námořních štábních důstojníků Spojených států a Velké Británie, nebyly vzájemné vztahy těchto zemí nijak přátelské. Chamberlainova nedůvěra vůči Spojeným státům a osobě prezidenta Roosevelta nedovolovala vytvoření užší spolupráce mezi oběma zeměmi. Ministr zahraniční Eden s tímto Chamberlainovým přístupem nesouhlasil a prosazoval naopak větší spolupráci se Spojenými státy. Edenovi se ale nedařilo svoji ideu spolupráce prosazovat, a tak uvažoval o odchodu z vlády. V lednu 1938 přišel Roosevelt s dalším z návrhů na mezinárodní konferenci, která by měla zmírnit napětí v Evropě, a nevyklučoval ani možné změny v mezinárodních smlouvách. Na tomto návrhu měl také silný podíl státní podsekretář⁴⁴ Sumner Welles, který patřil k Rooseveltovým blízkým spolupracovníkům. Roosevelt chtěl znát britské stanovisko do 17. ledna, bez jejího souhlasu by totiž konferenci dále neprosazoval. Lindsay, který tuto informaci obdržel 11. ledna, doporučoval tuto iniciativu přijmout a vše odeslat do Londýna, kde to bylo přijato druhý den. Chamberlain odpověděl na návrh, a to bez konzultace s Edenem, který byl zrovna na dovolené. Ministerský předseda Rooseveltův návrh zamítl s tím, že by mohl poškodit nynější snahy Velké Británie o dohodu s Německem a Itálií. S Americkou iniciativou by se tak podle něj mělo počkat na příhodnější dobu.⁴⁵ Když se Eden vrátil do Británie a zjistil, co se stalo, napsal Rooseveltovi 15. ledna vlastní odpověď, kde psal, že Chamberlainova odpověď není ještě konečná. Snažil se také ministerského předsedu přesvědčit, aby změnil názor, což se mu také 21. ledna podařilo.⁴⁶ Eden se ale i tak v únoru 1938, pod vlivem Chamberlainova přístupu k zahraniční politice a rozporů v přístupu k jednání s Itálií, definitivně rozhodl k odchodu z vlády, díky čemuž Chamberlain získal ještě větší vliv na zahraniční politiku Velké Británie a ještě více tak blokoval sblížení se Spojenými státy. Novým ministrem

---

⁴⁴ Státní podsekretář byl druhým nejvyšším úředníkem na ministerstvu zahraničí Spojených států po samotném ministru zahraničí.

⁴⁵ Offner, Arnold A., *Appeasement Revisited: The United States, Great Britain, and Germany, 1933-1940*, In *The Journal of American History*, Vol. 64, No. 2 (Sep., 1977), s. 380; Kaiser, *No End*, s. 39; Ellinger, *Neville*, s. 146-147; Reynolds, *The creation*, s. 19-20; Cadogan, *The diaries*, s. 35-37; Hull, *The memoirs, Volume I*, s. 573; Churchill, Winston S., *Druhá světová válka, 1. díl, Blížící se bouře*, Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1992, s. 229-230; Franklin D. Roosevelt, *Papers as President: The President's Secretary's File (PSF), 1933-1945, FDRPL&M* [online]. Series 3: Diplomatic Correspondence, Box 32, Great Britain, 1937-1938, s. 97-99 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/psf/psfa0321.pdf.

⁴⁶ Ellinger, *Neville*, s. 147, 149; Offner, *Appeasement*, s. 380; Cadogan, *The diaries*, s. 37; Churchill, *Druhá světová válka, 1. díl*, s. 230.

se stal Edward Wood lord Halifax.⁴⁷ Chamberlain vnímal celou Rooseveltovu iniciativu jako předčasný krok, nejdříve bylo podle něj nutné dojít k nějaké základní dohodě s Německem a Itálií a až poté se pokoušet o mezinárodní konferenci. Tento čas měla také Británie použít k rychlému dozbrojení.⁴⁸ I přes britský souhlas s iniciativou z 21. ledna ale Roosevelt nijak nepokračoval, v březnu pak tento nápad opustil, protože se mu s ohledem na nové události ve světě již nezdál realizovatelný.⁴⁹

Ve Spojených státech byly v meziválečném období poměrně silné výhrady vůči Velké Británii, hlavně se jednalo o kritiku britského kolonialismu a celého Britského impéria. Kritika se také snášela na britskou politiku appeasementu, například již v předvečer anšlusu Rakouska v březnu 1938 psal náměstek ministra zahraničí George S. Messersmith ministru zahraničí Cordellu Hullovi: „*Zdá se, že je zde stále skupina, která věří, že si může koupit bezpečí za poskytnutí volné ruky Německu v jihovýchodní Evropě. (...) Žádné ústupky ještě neuspokojily Německo a žádné je neuspokojí. Ti ve vedení země si to sami přiznají.*“⁵⁰ Mnichovská konference v září téhož roku ještě více posílila tyto nálady, v listopadu se například setkal americký velvyslanec ve Velké Británii Joseph P. Kennedy s Edenem, nyní již bez ministerského postu. V rozhovoru mu řekl, že po ve Spojených státech zaznívá silná kritika Mnichova a s tím i protibritské nálady ve společnosti. Také Roosevelt byl k Mnichovu kritický, viděl v něm jen posílení Německa před další válkou a rostoucí ohrožení západní polokoule. Snažil se také veřejně od dohody distancovat.⁵¹ Okupace zbytku Čech a Moravy a zřízení Protektorátu pak již tyto Rooseveltovy postoje jen upevnilo.⁵²

V reakci na okupaci Čech a Moravy řekl Roosevelt jednomu z členů Senátního výboru pro zahraniční vztahy, že pokud Německo rozpoutá válku s další zemí a Spojené státy vyhlásí embargo na vývoz zbraní, munice a dalšího válečného materiálu podle Zákona o neutralitě, budou tím vlastně pomáhat Německu. Samotná možnost

---

⁴⁷ Edmonds, Robin, *The big three : Churchill, Roosevelt and Stalin in peace and war*, New York : Norton, 1991, s. 98; Kaiser, *No End*, s. 39; Johnsen, *The Origins*, s. 66-67; Ellinger, *Neville*, s. 154-155; Cadogan, *The diaries*, s. 54.

⁴⁸ Ellinger, *Neville*, s. 148; Reynolds, *The creation*, s. 17.

⁴⁹ Offner, *Appeasement*, s. 381; Watt, *Roosevelt*, s. 196.

⁵⁰ Memorandum by the Assistant Secretary of State (Messersmith) to the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1938, General, Volume I, Document 12, March 3, 1938 [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1938v01/d7>.

⁵¹ Johnsen, *The Origins*, s. 67, 73; Wanner, *Spojené státy*, s. 87; Lowenthal, *Roosevelt*, s. 417; Eden, Anthony R., *The Eden memoirs. Vol. 3.: The Reckoning*, London : Cassell, 1965, s. 39; Florence J. Gregory, *Courting a Reluctant Ally: An Evaluation of U.S./UK Naval Intelligence Cooperation, 1935-1941*, Joint Military Intelligence College, 2003, s. 20-21; Více k Mnichovu například v Lukeš, Jakub, *Spojené státy americké a Mnichovská dohoda*, Praha, 2013. Diplomová práce. Národohospodářská fakulta Vysoká škola ekonomické v Praze, Katedra hospodářských dějin. Vedoucí práce Zdeňka Johnson.

⁵² Wanner, *Spojené státy*, s. 97.

nakupování zbraní by i mohla zabránit vypuknutí války, protože západní demokracie budou mít zajištěné dodávky válečného materiálu.⁵³ Roosevelt tedy vyjadřoval stejný názor, jaký již dříve prezentoval Chamberlain.⁵⁴ Změna Zákona o neutralitě a znovuzavedení zásady *cash-and-carry*, která vypršela 1. května 1939, se tak stala pro Rooseveltovu administrativu jednou z priorit, protože chtěla také zachovat možnost, aby Velká Británie a Francie mohly i v případě války nakupovat ve Spojených státech potřebné věci. Zrušení celého zákona nepřipadalo v úvahu, Roosevelt tak chtěl zásadu *cash-and-carry* rozšířit na všechny obchod a umožnit i prodej zbraní a munice válčícím státům. Prosazení obnovení *cash-and-carry* se ale pro Roosevelta ukázalo jako nemožný úkol, zvláště po porážce demokratů ve volbách do Sněmovny reprezentantů a části Senátu v roce 1938 a sporech o Nejvyšší soud.⁵⁵ Velkou komplikací byly také rostoucí tlak izolacionistů po zjištění, že se jedná o prodeji vojenských letadel do Francie, když byl jeden z členů francouzské mise, kapitán Paul Chemidlin, zraněn při nehodě prototypu bombardéru při ukázkovém letu. Roosevelt se proto setkal s členy senátního výboru pro vojenské záležitosti, kde důvěrně prohlásil, že země sousedící s Německem jsou v nebezpečí, proto by Spojené státy měla zajímat situace na Rýnské hranici. Přes jednoho senátora se však do tisku dostala nepřesná informace o tom, že Roosevelt řekl „Americká hranice je na Rýně“.⁵⁶ Tato informace tak opět povzbudila izolacionistické tlaky v Americe. Díky těmto problémům tak Roosevelt vzdal snahy o prosazení obnovení zásady *cash-and-carry* a projednávání tak bylo odloženo na nové zasedání Kongresu na začátek roku 1940.⁵⁷ V průzkumu veřejného mínění z konce února by prodej válečného materiálu Velké Británii a Francii podpořila jen těsná většina obyvatel.⁵⁸

---

⁵³ Dallek, *Franklin*, s. 131, 183; Reynolds, *The creation*, s. 55.

⁵⁴ Viz s. 17.

⁵⁵ Výsledky voleb do Kongresu Spojených států Election Statistics, 1920 to Present: 1938. *US House of Representatives: History, Art & Archives* [online]. [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://history.house.gov/Institution/Election-Statistics/>.

⁵⁶ Johnsen, *The Origins*, s. 71; Reynolds, *The creation*, s. 42-43; Associated Press, President Asked To Let Senators Tell of Parley, *Evening star* [online]. 1939, No. 34 612, Washington: W.D. Wallach & Hope, February 4, 1939, 30 Pages, s. 1, 10, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2331-9968, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045462/1939-02-04/ed-1/seq-1/>.

⁵⁷ Daniels, Roger, *Franklin D. Roosevelt. The war years, 1939-1945*, University of Illinois Press, 2016, s. 24; Reynolds, *The creation*, s. 54-55; Dallek, *Franklin*, s. 183; Johnsen, *The Origins*, s. 70-73; Hull, *The memoirs, Volume I.*, s. 613; Congressional Record (Bound Edition), *Govinfo* [online]. vol. 84, part 8, Senate: July 11, 1939, p. 8804 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CRECB-1939-pt8-v84/pdf/GPO-CRECB-1939-pt8-v84-9-1.pdf>; Reakce Roosevelta a Hulla na odložení projednávání Message to Congress on Neutrality Laws, *APP* [online]. July 14, 1939 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/message-congress-neutrality-laws>.

⁵⁸ Gallup, George H., *The Gallup Poll: Public opinion 1935-1971, Volume I.*, New York : Random House Inc., 1972, s. 145.

Roosevelt se již před vypuknutím války zajímal o uspořádání mezinárodní konference, která by urovnala problémy mezi státy. Viděl v ní jedinou možnost, jak zabránit další válce a pokud by nebyla úspěšná, měla by podle něj následovat námořní blokáda Německa a Itálie. Jeho návrhy z počátku roku 1938 sice nebyly uskutečněny, Roosevelt se ale své vize nevzdával. Svůj nový návrh na uspořádání konference sdělil v září 1938 Lindasayovi, představitelé Velké Británie ale jeho návrh nijak nepodporovali. Chamberlain totiž prosazoval cestu appeasementu a bál se, že díky této iniciativě by mohlo Německo a Itálie zvyšovat svoje požadavky. Roosevelt byl k Chamberlainově cestě velmi skeptický, protože v ní viděl jen povzbuzování agresivních států k dalším požadavkům. Proti uspořádání konference ale byli dlouhodobě i někteří členové Rooseveltovy vlády. Ministr zahraničních věcí Hull a ministr financí Morgenthau byli proti jejímu konání, pokud nebude podpora konference zajištěna alespoň také ze strany Velké Británie a Francie. Bez dostatečné mezinárodní podpory neměla konference šanci na úspěch, a proto Roosevelt opět opustil od snah jejího konání.⁵⁹

V listopadu 1938 byla podepsána obchodní dohoda mezi Spojenými státy a Velkou Británií, která mezi státy snižovala celní bariéry. Hull považoval tuto a i další obchodní dohody s dalšími státy jako prostředek k vytvoření míru, podle něj byla obchodní rivalita jednou z hlavních příčin válek. Předběžná jednání běžela od srpna 1935 a v listopadu 1937 začala oficiální jednání, která o rok později vyvrcholila v podepsání dohody.⁶⁰ Přestože uzavření dohody nijak výrazně neoslabilo vzájemnou nedůvěru, Chamberlain viděl v uzavření smlouvy možnou odpověď na vytvoření Osy v roce 1936.⁶¹

Jak již bylo řečeno výše, společné námořní plánování Velké Británie a Spojených států po první světové válce začalo a také prozatím skončilo jednáním Ingersolovy mise na začátku roku 1938. Vzájemný kontakt mezi námořnictvy obou států ale udržoval americký námořní atašé ve Velké Británii kapitán Russell Willson.

---

⁵⁹ Lowenthal, *Roosevelt*, s. 415-417; Wanner, *Spojené státy*, s. 87-88; Dallek, *Franklin*, s. 156-157.

⁶⁰ Schatz, Arthur W., *The Anglo-American Trade Agreement and Cordell Hull's Search for Peace 1936-1938*, In: *The Journal of American History*, Vol. 57, No. 1, s. 85-86, 90, 98; Wanner, *Spojené státy*, s. 75; Associated Press, *Trade Pacts Ready For Signatures*, *Henderson daily dispatch* [online]. 1938, Henderson Dispatch Co., November 16, 1938, 8 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2577-3461, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn91068401/1938-11-16/ed-1/seq-1/>.

⁶¹ Ellinger, *Neville*, s. 257; Schatz, *The Anglo-American Trade Agreement*, s. 100; Reynolds, *The creation*, s. 18.

Spíše z vlastní iniciativy ale také kontakty s Brity navázal americký vojenský atašé, plukovník Raymond E. Lee.⁶²

Právě kapitán Wilson neoficiálně Britům na začátku roku 1939 navrhl obnovení vzájemných jednání. Při sondážních jednáních se dozvěděl, že Velká Británie kvůli stále se zhoršující situaci v Evropě posiluje svojí domácí flotilu na úkor posilování loďstva na Dálném východě. Pokud se však situace v Evropě ještě zhorší, mohlo by i dojít i k stahování sil z Dálného východu, pro Velkou Británii se tak spolupráce se Spojenými státy v této oblasti stala stále potřebnější. Po okupaci zbytku Čech a Moravy tak Britové chtěli změnit dohody vzešlé z Ingersollovy mise a oficiálně proto Američany požádali, aby opět někoho vyslali na jednání do Velké Británie. Tentokrát to však nebylo tak jednoduché, ve Spojených státech se právě Roosevelt snažil o prosazení obnovení možnosti *cash-and-carry* a v této vypjaté situaci nechtělo jak ministerstvo námořnictva války, tak ministerstvo zahraničních věcí kohokoliv posílat na jednání do Británie. Nakonec se však podařilo dohodnout, že se ve Washingtonu zastaví komandér Thomas. C. Hampton z plánovací sekce Admirality na své cestě na Dálný východ.⁶³

V červnu 1939 tak do Spojených států přijel komandér Hampton a první jednání se uskutečnilo 12. června. Jednal zde s admirálem Leahym a kontradmirálem Robert L. Ghormleym, který vystřídal kontradmirála Ingersolla na pozici ředitel divize válečného plánování Námořnictva Spojených států amerických. Hampton na jednání prohlásil, že situace v Evropě vyžaduje držet všechny britské hlavní lodě⁶⁴ v Atlantiku, a proto Velká Británie není schopna v případě japonské agrese na Dálném východě naplnit dřívější dohody. Admirál Leahy vyjádřil svůj názor, že v tomto případě by Spojené státy přesunuly většinu svého loďstva na Havaj k většímu odstrašování Japonska od dalších agresivních kroků. Na dalším setkání o dva dny později se Hampton zajímal o rozmístění amerického loďstva v případě války v Evropě. Leahy opět odpověděl svým názorem, věřil ale, že to také bude názor vlády. Podle něj by byla opět většina loďstva umístěna na Havaji k odstrašení Japonska a část loďstva v Atlantiku k zachování neutrality země, kde budou hlídkovat. Komandér Hampton se však dále zabýval možnostmi, že by se Spojené státy dostaly do války na straně Velké Británie jak v Evropě, tak možná i s Japonskem. Ghormley a Leahy odpověděli, že by to s rozmístěním

---

⁶² Johnsen, *The Origins*, s. 55-57; Pratt, *The Anglo-American Naval Conversations*, s. 759; Baptiste, *The British Grant*, s. 13.

⁶³ Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 35; Reynolds, *The creation*, s. 61; Johnsen, *The Origins*, s. 57.

⁶⁴ Před druhou světovou válkou se za hlavní lodě považovaly bitevní lodě a bitevní křižníky.

lodstva bylo prakticky stejné, došlo by ale k rozdělení odpovědnosti za oblasti, přičemž by Američané dostali na starost Pacifik a Britové Atlantik.⁶⁵

Z jednání komandéra Hamptona ve Spojených státech sice nevznikl ani pro jednu zemi žádný závazek, na rozdíl od Ingersollovy mise ve Velké Británii na začátku roku 1938, přesto však měla své výsledky. Poprvé se při vojenských jednáních mezi Američany a Brity řešila možná účast Spojených států ve válce po boku Velké Británie, byly tak načrtnuty základní linie možné spolupráce námořních sil obou zemí a rozděleny sféry odpovědnosti v oceánech. Žádné další společné jednání štábních důstojníků nebylo opět naplánováno, vzájemné kontakty tak nadále udržovali armádní a námořní atašé.⁶⁶

Jednání komandéra Hamptona měla také svůj vliv na americké válečné plánování. Od května 1939 se ve Spojených státech vytvářelo pět nových válečných plánů pojmenovaných *Rainbow* 1-5, přičemž právě možnost válečné spolupráce s Velkou Británií byla do nich zakomponována. Plán *Rainbow* 1 počítal pouze s obranou Spojených států a západní polokoule na jih až po nejvýchodnější brazilský výběžek (10. stupeň jižní šířky) podle Monroeovy doktríny.⁶⁷ Zahrnuto sem bylo také Grónsko, Havaj, atol Wake a Americká Samoa. *Rainbow* 2 byl prakticky stejný jako první plán, rozdíl byl v tom, že se zde počítalo se spojenectvím s Velkou Británií a Francií, které budou sami bojovat v Evropě. Spojené státy by pak bojovaly v Pacifiku s jejich podporou. Plán *Rainbow* 3 počítal nejdříve s uskutečněním prvního plánu, poté by měl následovat válečný plán *Orange*, tedy boj s Japonskem bez pomoci dalších spojenců. *Rainbow* 4 opět vycházel z prvního plánu, do plánované obrany byla ale zahrnuta celá Jižní Amerika. Poslední plán byl *Rainbow* 5, který počítal s obranou Spojených států podle prvního plánu, dále však spoléhal na spojenectví s Francií a Velkou Británií proti Německu, Itálii a Japonsku. Plán počítal se současnou defenzivou v Pacifiku a ofenzivou proti Německu a Itálii v Evropě a Africe, po vítězství v Evropě by pak měla následovat ofenziva v Pacifiku. Tento poslední plán se později stal základem americké strategie ve druhé světové válce. Američtí vojenští plánovači pracovali na plánech *Rainbow* v jejich číselném pořadí, první z těchto plánů (*Rainbow* 1) tak byl

---

⁶⁵ Lowenthal, *Roosevelt*, s. 419; Johnsen, *The Origins*, s. 57-59; Reynolds, *The creation*, s. 61; Baptiste, *The British Grant*, s. 13; Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 35-36.

⁶⁶ Johnsen, *The Origins*, s. 59-60; Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 35-36

⁶⁷ Monroeova doktrína pochází ze Spojených států již z 19. století. Podle této doktríny nemají žádné evropské země právo zasahovat do vnitřních záležitostí nezávislých států na americkém kontinentě. Spojené státy by tyto kroky považovaly jako ohrožení své bezpečnosti. Seventh Annual Message, *APP* [online]. December 02, 1823 [cit. 2021-04-24]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/seventh-annual-message-1>.

dokončen v červenci téhož roku, zbylé čtyři plány se tak do vypuknutí války v září 1939 nestihly dokončit.⁶⁸

2.5. Nákupy vojenského materiálu

Po první světové válce zanedbávaly mnohé země vyzbrojování a modernizaci svých armád, rostoucí hrozba války v Evropě je ale začala nutit k nápravě tohoto stavu. Tento stav se týkal i Velká Británie a Francie, tyto země ale momentálně neměly dostatek výrobních kapacit a času k zvládnutí této situace a musely tak přistoupit k nákupu zahraničních zbraní, přičemž první možností byl samozřejmě nákup zbraní ze Spojených států. Z obavy velké německé letecké převahy se prioritními komoditami stala vojenská letadla, přičemž se hlavně jednalo o stíhací letouny. Již na začátku roku 1938 začali tuto možnost zkoumat Francouzi, při jednáních s Američany se ukázalo, že americké továrny dokáží do jara 1939 pro Francouze vyrobit sto stíhacích letounů. Proti jakýmkoliv prodejm vojenských letadel do zahraničí ale byl tehdejší ministr války Harry H. Woodring, velký zastánce izolacionismu, a brigádní generál Henry H. Arnold, náčelník leteckého sboru, který se obával možného důsledku v zpoždění plánu výstavby amerických leteckých sil. Roosevelt ale dokázal přemoci tento odpor a Francouzi tak skutečně objednali sto stíhacích letounů. Velká Británie začala již na konci roku 1937 nakupovat ve Spojených státech nástroje pro rozvoj svého leteckého průmyslu, ukázalo se však, že to stále nestačí k uspokojivé produkci letadel. V dubnu 1938 tak přijela do Ameriky také britská mise, která měla za úkol prozkoumat možnost nákupu letadel. Po dvou měsících jednání se podařilo s Američany uzavřít dohodu na dodávku 450 tréninkových letadel.⁶⁹

Po těchto dohodách se další jednání o prodeji nekonala, novým podnětem k dalšímu nákupu letadel se ale stala Mnichovská konference. Z Francie přijela další mise, kterou vedl diplomat a politik Jean Monnet. Francouzská mise pod jeho vedením jednala o nákupu dalších letadel, přičemž jednání málem krachlo díky zranění jednoho člena mise, francouzského kapitána Paula Chemidlina⁷⁰ a opětovném odporu Woodringa a brigádního generála Arnolda.⁷¹

---

⁶⁸ Watson, Mark S., *Chief of Staff: prewar plans and preparations*, Washington : Historical Division, Dept. of the Army, 1950, s. 103-104; Kaiser, *No End*, s. 45-46; Wanner, *Spojené státy*, s. 172; Johnsen, *The Origins*, s. 84.

⁶⁹ Daniels, *Franklin*, s. 7; Reynolds, *The creation*, s. 42; Johnsen, *The Origins*, s. 67-69; Stettinius, Edward R. Jr., *Lend-lease : weapon for victory*, New York : The Macmillan Company, 1944, s. 13.

⁷⁰ Viz s. 25.

⁷¹ Johnsen, *The Origins*, s. 69-70.

Přestože se Rooseveltovi nepodařilo na jaře 1939 prosadit obnovení *cash-and-carry*, povzbuzoval stále Brity a Francouze k tomu, aby vyslaly oficiální nákupní mise, na rozdíl od dřívějších neoficiálních. V létě 1939 připlul do Spojených států Arthur Balfour baron Riverdale,⁷² který zde jednal o možných britských vojenských objednávkách a jejich uskutečnění tak, aby nekolidovaly s požadavky amerických ozbrojených složek.⁷³ S Riverdalem jednal náměstek ministra války Louis Johnson, v jeho nepřítomnost pak jeho podřízení. Informace o jednání pak Johnson nepředával ministru války, ale přímo Rooseveltovi, který plně podporoval tato jednání. Johnson tak obcházel izolacionistického ministra a odpůrce prodeje vojenského materiálu Woodringa. Riverdale napsal o těchto jednáních zprávu pro britské ministerstvo zásobování. Psal zde o velké americké ochotě pomoci Británii, a také o Johnsonových slovech, že pokud se Spojené státy dostanou do války, budou připraveny poskytnout Británii kolem tří osmin své vojenské produkce. Riverdale dále doporučoval vyslat do Spojených států vysokého styčného důstojníka pro řízení všech budoucích britských objednávek, co nejrychlejší vytvoření základu britské nákupní mise ve Spojených státech a zadání prvních objednávek. Uskutečnění těchto návrhů však narušilo vypuknutí druhé světové války a tím i uplatnění Zákonů o neutralitě na Velkou Británii.⁷⁴

Roosevelt velmi vítal nákupy vojenských letadel Velkou Británií a Francií ve Spojených státech, viděl v nich jak posilování obrany těchto států vůči Německu, tak možnost, že pokud tyto země budou v letectvu silnější než Německo, mohly by ho tím úplně odradit od dalších agresivních kroků. Zároveň měly zahraniční objednávky pozitivní dopad na americký letecký průmysl, kdy v důsledku těchto objednávek mohl expandovat a pomáhat tak se snižováním nezaměstnanosti ve Spojených státech.⁷⁵

S rostoucí kritickou situací ve světě rostl ve Velké Británii názor, že by mělo dojít ke zlepšení vztahů se Spojenými státy, protože jejich nějaká pomoc by byla v další světové válce potřeba. Dříve ho již na ministerstvu zahraničí zastával Eden a nově i jeho nástupce Halifax. Ten se také zasadil o to, aby byl v létě 1939 jmenován novým velvyslancem ve Washingtonu Philip Kerr, markýz z Lothianu. Chamberlain měl k jeho

---

⁷² Britský průmyslník, předseda Rady pro vědecký a průmyslový výzkum a bývalý předseda Asociace britských obchodních komor.

⁷³ Memorandum of Conversation, by the Chief of the Division of Controls (Green), *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1939, General, Volume I, Document 603, July 31, 1939 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1939v01/d603>.

⁷⁴ Johnsen, *The Origins*, s. 73; Reynolds, *The creation*, s. 66.

⁷⁵ Daniels, *Franklin*, s. 7; Stettinius, *Lend-lease*, s. 18.

jmenování výhrady, protože podle něj moc prosazoval úzkou spolupráci obou zemí, nakonec ale se jmenováním souhlasil. Lothian velmi dobře znal americké prostředí a měl četné kontakty na přední představitele amerických novin, které silně utvářely obraz veřejného mínění ve Spojených státech. Halifax si od toho sliboval, že tak pomůže měnit pohled americké veřejnosti na Velkou Británii.⁷⁶

Od 7. do 12. června 1939 byl poprvé na návštěvě Spojených států, na Rooseveltovo pozvání, britský král Jiří VI., Chamberlain původně s touto návštěvou nesouhlasil, ale stále se zhoršující situace ve světě a hrozba světové války ho nutila k lepšímu přístupu ke Spojeným státům. Přípravy na uskutečnění návštěvy probíhali již od podzimu 1938 a Roosevelt i Britové si od ní slibovali posílení amerických sympatií vůči Velké Británii v době hrozící vypuknutím války. Zároveň zde byly obavy, aby tato návštěva nebyla vyložena, jako britská snaha zatáhnout Spojené státy do spojení a tak i do války. Krále na jeho návštěvě doprovázel kanadský premiér Mackenzie King a během jednání se tak dostalo i na americko-kanadské vztahy. Roosevelt se s králem také bavil o hlídkování amerického námořnictva v Atlantiku v případě vypuknutí války a útocích na ponorky. Probírali také možné americké požadavky v případě, že by se dostaly do války, a to například dovoz hliníku z Kanady nebo získání základen na Bermudách a Trinidadu. Královská návštěva ve Spojených státech byla úspěšná a pomohla pozvednout americké sympatie k Velké Británii, zároveň také pomohla zažehnat negativní americké reakce na Mnichov.⁷⁷

I po odjezdu krále ze Spojených států pokračoval Roosevelt v otázce získání základen pro americké ozbrojené složky. 30. června se sešel s již dosluhujícím velvyslancem Lindsayem a navrhl mu, že americké námořnictvo bude v případě vypuknutí války hlídkovat v západním Atlantiku a vypuzovat lodě válčících států, což by uvolnilo britské válečné lodě pro důležitější oblasti. Za to by měly Spojené státy získat práva na námořní základny na Bermudách, Trinidadu a Svaté Lucii. Tato dohoda by se měla uskutečnit nejlépe ještě před válkou, aby nebyl Roosevelt obviněn z porušení neutrality Spojených států. Velká Británie s tímto návrhem souhlasila, ale Spojené státy nakonec této možnosti nevyužily, Roosevelt se pravděpodobně obával odporu

---

⁷⁶ Reynolds, *The creation*, s. 45-46; Reynolds, David, *Lord Lothian and Anglo-American Relations, 1939-1940*, In: Transactions of the American Philosophical Society, 1983, Vol. 73, No. 2 (1983), s. 8; Ross, Charles G., Lord Lothian Knows U.S. Opinion, *Evening star* [online]. 1939, No. 34 693, Washington: W.D. Wallach & Hope, April 26, 1939, 38 Pages, s. 9, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2331-9968, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045462/1939-04-26/ed-1/seq-9/>.

⁷⁷ Reynolds, *FDR's Foreign Policy*, s. 461-468; Bell, *The Foreign Office*, s. 603-615; Daniels, *Franklin*, s. 29; Johnsen, *The Origins*, s. 72; Reynolds, *The creation*, s. 43, Hull, *The memoirs, Volume I*, s. 623.

izolacionistů a později tím také nechtěl narušit projednávání nového Zákona o neutralitě. Dalším problémem bylo, že americké námořnictvo a armáda neměly tolik dostupných jednotek na dostatečné obsazení základen.⁷⁸

---

⁷⁸ Baptiste, *The British Grant*, s. 6-8, 34-35; Leutze, James R., *The Secret of the Churchill-Roosevelt Correspondence: September 1939 - May 1940*, In: *Journal of Contemporary History*, Vol. 10, No. 3, s. 482; Woodward, Llewellyn, *British foreign policy in the second world war*, London : Her Majesty's Stationery Office, 1962, s. 39, 83; Butler, James R. M., *Grand strategy, Volume II. : September 1939 - June 1941*, London : Her Majesty's Stationery Office, 1971, s. 244.

3. Podivná válka

3.1. Vypuknutí války a Zákon o neutralitě 1939

Německý útok na Polsko 1. září 1939 a následné vyhlášení války Velké Británie a Francie Německu 3. září nutně zasáhly vzájemné vztahy se Spojenými státy. Roosevelt ve svém rozhovoru od krhu 3. září prohlásil: „*Tento národ zůstane neutrálním, ale nemohu žádat, aby také ve svých myšlenkách zůstal každý Američan neutrální. I neutrální má právo brát v potaz fakta. Neutrál ani nemůže být žádán, aby uzavřel svoji mysl nebo svědomí.*“⁷⁹ Není pochyb, že tím Roosevelt myslel sympatie k západoevropským demokratickým státům bojujícím s agresivním Německem. Podle mezinárodního práva vyhlásil prezident 5. září neutralitu země, zakázáno tak bylo například vstupování Američanů do armád bojujících států.⁸⁰ Stejný den byla také vyhlášena neutralita podle již dříve přijatých Zákonů o neutralitě. Tímto aktem byl zakázán dovoz zbraní, munice a válečného materiálu do válčících zemí, tedy i do Francie a Velké Británie.⁸¹

Hned od začátku války se však obnovil tlak na změnu těchto zákonů. Roosevelt a další představitelé Spojených států chtěli dále umožnit prodej zbraní státům bojujícím s Německem. Předpokládali totiž, že pokud bude Německo dominovat Evropě, bude představovat velkou hrozbu pro západní polokouli a Ameriku. V západních demokraciích tak viděli obranu proti hrozbě nacistického Německa.⁸² Hull se v podobném duchu vyjádřil ve svých pamětech: „*Věděli jsme, že Německé vítězství nad Británií a Francií nás dostane do přímého kontaktu s bezohlednými představiteli Německa řídící mocnou vojenskou mašinerií. (...) ...pokud Británie a Francii vyhrají válku, zůstaneme v míru, zatímco pokud vyhraje Německo tak je zde pravděpodobnost, že budeme muset brzy bojovat.*“⁸³ Přestože stejný pokus o změnu zákonů se prezidentovi na jaře téhož roku nepodařil, ve změněné mezinárodní situaci se o to Roosevelt pokusil znovu. Volání po změně zákonů vycházelo také ze zahraničí, velvyslanec ve Francii William C. Bullit oznamoval, že pokud nedojde ke změně Zákonů o neutralitě, Velká

⁷⁹ Fireside Chat, *APP* [online]. September 03, 1939 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/fireside-chat-13>.

⁸⁰ Proclamation 2348—Neutrality of the United States, *APP* [online]. September 05, 1939 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/proclamation-2348-neutrality-the-united-states>.

⁸¹ Daniels, *Franklin*, s. 36; Edmonds, *The big three*, s. 98; Proclamation 2349—Prohibiting the Export of Arms and Munitions to Belligerent Powers, *APP* [online]. September 05, 1939 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/proclamation-2349-prohibiting-the-export-arms-and-munitions-belligerent-powers>.

⁸² Schuessler, *The Deception Dividend*, s. 146.

⁸³ Cit. dle: Hull, *The memoirs, Volume I*, s. 684.

Británie s Francií rychle prohrají válku a Německo bude mít volnou cestu k útoku na americký kontinent. Podobné zprávy přicházely také od Kennedyho z Velké Británie. Do Washingtonu hlásil britský postoj, že změna zákonů by byla velkou psychologickou podporou. Pokud by ale ke změně nedošlo, mohlo by dojít k „naprosté katastrofě“⁸⁴. Dříve také psal, že všechno, co britští představitelé chtějí, je nakupovat materiál ve Spojených státech, který potřebují.⁸⁵ Britský ministr války Leslie Hore-Belisha zase v polovině září řekl, že pokud nebude mít Británie možnost nakupovat ve Spojených státech vojenské vybavení, tak je situace beznadějná.⁸⁶ Roosevelt proto 13. září svolal speciální zasedání Kongresu, které mělo začít 21. září a zabývat se změnou Zákonů o neutralitě.⁸⁷ Podle průzkumu veřejného mínění by 57% obyvatel takou změnu zákonů podporovalo.⁸⁸ V dalším průzkumu ale bylo za současné situace 95% obyvatel proti vstupu země do války, v případě nepříznivého vývoje pro Spojence by pro válku bylo jen 21% obyvatel.⁸⁹

Postoj senátorů a kongresmanů se také měnil. Před několika měsíci zamítli snahu o změnu Zákonů o neutralitě a znovuzavedení *cash-and-carry*, ale díky vypuknutí války v Evropě se postoj části z nich proměnil a byli pro schválení nového Zákona o neutralitě.⁹⁰ Projednávání změn sice trvalo čtyři týdny, samotné hlasování ale proběhlo hladce, v Senátu byl nový zákon schválen v poměru 63-30 hlasům a ve Sněmovně reprezentantů v poměru 243-181 hlasů. Roosevelt nakonec zákon podepsal 4. listopadu. Zavedením zákona došlo ke zrušení embarga na vývoz zbraní do válčících států a k obnovení dřívější zásady *cash-and-carry*, tedy platbou za nakoupené věci ještě na území Spojených států v hotovosti a jejich odvoz bez účasti amerických plavidel, která se již vztahovala na všechny obchod, tedy i na zbraně a munici. Podle tohoto

---

⁸⁴ The Ambassador in the United Kingdom (Kennedy) to the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1939, General, Volume I, Document 453, September 18, 1939 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1939v01/d453>.

⁸⁵ Franklin D. Roosevelt, Papers as President: The President's Secretary's File (PSF), 1933-1945, *FDRPL&M* [online]. Series 3: Diplomatic Correspondence, Box 37, Great Britain - Kennedy, Joseph P., July 1939-1940 (Part 1), s. 15 [cit. 2021-04-11]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/psf/psfa0356.pdf.

⁸⁶ Hull, *The memoirs, Volume I*, s. 693.

⁸⁷ Doenecke, Justus D., *The battle against intervention, 1939-1941*, Malabar : Krieger, 1997, s. 15; Dallek, *Franklin*, s. 200, Proclamation 2365—Calling Congress into Extraordinary Session, *APP* [online]. September 13, 1939 [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/proclamation-2365-calling-congress-into-extraordinary-session>.

⁸⁸ Gallup, *The Gallup Poll*, s. 181.

⁸⁹ Tamtéž, s. 186.

⁹⁰ Associated Press, Cash, Carry Neutrality Is Desired, *Henderson daily dispatch* [online]. 1939, Henderson Dispatch Co., September 7, 1939, 8 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2577-3461, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn91068401/1939-09-07/ed-1/seq-1/>.

zákona měl prezident dále povinnost vyhlášovat námořní bojové zóny, do kterých měly americké obchodní lodě zakázáno vplouvat. Dále bylo zakázáno americkým občanům cestování na lodích bojujících států, ozbrojování amerických obchodních lodí a poskytování půjček válčícím státům. Tento zákon opět neplatil na další americké republiky válčící se státem mimo americký kontinent. Zákon také nařizoval ustanovení Národní rady pro kontrolu zbraní (*National Munition Control Board*), která dohlížela na všechny obchod se zbraněmi, který podléhal licenci. Nakonec byly také úplně zrušeny Zákony o neutralitě z let 1935 a 1937.⁹¹ Chamberlain napsal 8. listopadu Rooseveltovi, že schválení tohoto zákona je morální povzbuzení pro bojující státy a bude mít jistě negativní vliv na německou morálku.⁹² I přes to ale Chamberlain a i další vrcholní představitelé ve Velké Británii nevěřili, že je na Spojené státy a prezidenta spolehnouti, vždy totiž bylo také nutné počítat s náladami v Kongresu. V Chamberlainovi se také objevovaly obavy, že pokud Británie vyhraje válku s aktivní pomocí Spojených států, ztratí v jejich prospěch část svého velmocenského postavení ve světě, stejně jako během první světové války.⁹³ Obavy ze vstupu Spojených států do války byly v britských vysokých úřadech poměrně silné, mimo budoucí možné závislosti se také mnozí obávali, že pokud se Američané dostanou do války, zasadí se o vytvoření míru, který ale nebudou chtít pomáhat udržovat a opět se uzavrou v izolacionismu, tak jako po první světové válce.⁹⁴

Vypuknutí války přimělo Roosevelta k další akci. V září nařídil admirálu Haroldu R. Starkovi, který v srpnu vystřídal admirála Leahyho na pozici náčelníka námořních operací, aby americké námořnictvo začalo v Atlantiku hlídkovat na západ od 60. stupně západní délky (mezi Novým Skotskem v Kanadě a Guyanou v Jižní Americe). Přestože měl Stark k tomu plánu výhrady, začalo americké námořnictvo v této oblasti během října hlídkovat. Pokud by takovéto hlídky narazily na lodě válčících států, měla být jejich pozice hlášena do éteru v otevřené řeči. Takovéto

---

⁹¹ Johnsen, *The Origins*, s. 74; Kaiser, *No End*, s. 54; Daniels, *Franklin*, s. 42; Dallek, *Franklin*, s. 204; Reynolds, *The creation*, s. 66; Text samotného zákona v Congressional Record (Bound Edition), *Govinfo* [online]. vol. 85 (1939), part 2, House of Representatives: November 3, 1939 p. 1381-1384 [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CRECB-1939-pt2-v85/pdf/GPO-CRECB-1939-pt2-v85-3-2.pdf>; Vyhlášení neutrality Proclamation 2374—Neutrality, *APP* [online]. November 04, 1939 [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/proclamation-2374-neutrality>.

⁹² The British Prime Minister (Chamberlain) to President Roosevelt, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1939, General, Volume I, Document 726, November 8, 1939 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1939v01/d726>; Reynolds, *The creation*, s. 76.

⁹³ Reynolds, *Lord Lothian*, s. 9; Reynolds, *The creation*, s. 51.

⁹⁴ Reynolds, *The creation*, s. 79-80.

opatření mělo pomáhat britským a francouzským lodím hledat německé lodě a ponorky.⁹⁵

Na přelomu září a října 1939 se konala konference amerických republik v Panamě, kde se dohodlo vytvoření neutrální zóny kolem celého amerického kontinentu s výjimkou Kanady. Šířka této zóny byla stanovena v rozmezí od 300 do tisíce námořních mil od pobřeží, přičemž její hranice v Severním Atlantiku byla právě na 60. stupni západní délky. Námořnictva amerických států měla hlídat, že se v oblasti nebudou nacházet lodě bojujících států, přičemž její dodržování nemělo být vymáháno silou. Roosevelt vnímal tuto zónu jako obranu západní polokoule a hlavně důležitého Panamského průplavu před možným útokem, také ale jako pomoc spojencům, protože by to uvolnilo jejich lodě pro jiné oblasti. Velká Británie, Francie i Německo sice uznaly vytvoření zóny neutrality, přesto se její udržování ukázalo jako nadlidský úkol, a docházelo zde ke střetům mezi bojujícími státy. Postupně tak byl koncept udržování oblasti bez plavidel bojujících států opuštěn a zůstalo jen u vysílání pozic spařených lodí do éteru.⁹⁶

I když nově schválený Zákon o neutralitě z roku 1939 opět umožňoval prodej zbraní válčícím státům, žádné velké objednávky z Francie a Velké Británie nepřicházely. Po porážce Polska totiž tyto země čekaly, že válka potrvá ještě několik let a potřebné zbraně si v delším časovém horizontu vyrobí sami, nebylo tak nutné je nakupovat v zahraničí. K malému nakupování ve Spojených státech také přispívala snaha států udržet si své zlaté a dolarové rezervy pro více akutní případy. Možnost půjčení peněz totiž blokoval jak nový Zákon o neutralitě, který zakazoval půjčky válčícím státům, tak *Johnson Act* z roku 1934, který zakazoval půjčky státům dlužícím Spojeným státům z první světové války. Roosevelt a ani Morgenthau nebyli nadšeni z této situace, protože bez významných objednávek zahraničí nemohlo být ve Spojených státech jednoduše dosaženo růstu zbrojní výroby a mobilizaci průmyslu, které chtěli dosáhnout. Objem spojeneckých nákupů ve Spojených státech začal růst až na jaře 1940.⁹⁷

---

⁹⁵ Kaiser, *No End*, s. 53; Wanner, *Spojené státy*, s. 177.

⁹⁶ Woodward, *British foreign policy*, s. 39; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 79; Dallek, *Franklin*, s. 205-206; Daniels, *Franklin*, s. 42; Reynolds, *The creation*, s. 64-65; Hull, *The memoirs, Volume I.*, s. 690; Declaration of Panamá, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1939, The American Republics, Volume V, Document 60, October 3, 1939 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1939v05/d60>.

⁹⁷ Doenecke, *The battle*, s. 19; Dallek, *Franklin*, s. 212; Reynolds, *The creation*, s. 69; Hull, *The memoirs, Volume I.*, s. 700.

I přes tyto problémy ale Velká Británie a Francie stále měly zájem pořizovat ve Spojených státech nedostatkové zbraně a další vybavení. Hned 7. listopadu 1939, po schválení Zákona o neutralitě, byla vytvořena Britská nákupní komise (*British Purchasing Commission*) pod vedením průmyslníka Arthura Purvise, která měla řídit britské nákupy ve Spojených státech. Objednávky z Francie a Velké Británie se ale začaly dostávat do vzájemného konfliktu, americká produkce totiž nedokázala uspokojit všechny požadavky amerických ozbrojených složek, Britů a Francouzů. V prosinci tak byla ustanovena Britsko-Francouzská nákupní rada (*Anglo-French Purchasing Board*), opět pod vedením Arthura Purvise, která měla koordinovat objednávky Velké Británie a Francie ve Spojených státech.⁹⁸ Stejně jako před válkou byl i teď největší zájem o nákup vojenských letadel a leteckých motorů. Proti prodeji opět protestoval ministr války Woodring a generál Arnold, jejich odpor se ale Rooseveltovi opět podařilo překonat.⁹⁹ Vyřizováním zahraničních objednávek pak byl pověřen ministr financí Morgenthau.¹⁰⁰

Vypuknutí války v Evropě přineslo změny v britské vládě, Chamberlain dosadil 3. září na post prvního námořního lorda Winstona Churchilla, odpůrce předválečného appeasementu. Několik dní po jeho jmenování mu Roosevelt napsal: „*Rád bych Vám i ministerskému předsedovi sdělil, že kdykoliv uvítám, když mne osobně budete informovat o čemkoliv, co uznáte za vhodné.*“¹⁰¹ Churchill a i Halifax chtěli udržet toto přímé spojení s americkým prezidentem, protože považovali Spojené státy za jediného možného dalšího spojence ve válce. Churchill chtěl pak tímto spojením vyvažovat Chamberlainovy negativní postoje, který ale s tímto spojením překvapivě souhlasil, vůči Americe a prezidentovi. Vznikl tak komunikační kanál, přes který si ale do Churchillova jmenování ministerským předsedou v květnu 1940 vyměnili pouze třináct zpráv, přičemž obsah těchto zpráv Churchill často konzultoval s kabinetem. Roosevelt si Churchilla vybral pravděpodobně proto, že patřil k nejznámějším odpůrcům nacismu, zároveň také řídil britské námořnictvo. Roosevelt měl totiž k námořnictvu také blízko,

---

⁹⁸ Reynolds, *The creation*, s. 66; Stettinius, *Lend-lease*, s. 20-21; Aide-Mémoire Communicated by the British Ambassador to the Department of State, November 30, 1939, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1939, General, Volume I, Document 613, November 30, 1939 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1939v01/d613>.

⁹⁹ Johnsen, *The Origins*, s. 76-77; Dallek, *Franklin*, s. 212-213; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 42.

¹⁰⁰ Wanner, *Spojené státy*, s. 95; Daniels, *Franklin*, s. 93; Reynolds, *The creation*, s. 66; Stettinius, *Lend-lease*, s. 21.

¹⁰¹ Roosevelt Churchillovi, 11. 9. 1939, cit. dle: Leutze, *The Secret*, s. 469-472; Edmonds, *The big three*, s. 142-143; Churchill, *Druhá světová válka, I. díl*, s. 394.

za první světové války byl totiž náměstkem na ministerstvu vojenského námořnictva.¹⁰² Hned 5. října se tudy Churchill vyjádřil k nově ustanovené neutrální zóně kolem amerického kontinentu schválené na konferenci v Panamě. Podle něj by pro Velkou Británii bylo těžké respektovat tuto zónu, pokud ji bude hlídat slabé námořnictvo malého státu. Pokud by americké námořnictvo nedokázalo přimět německé lodě dodržovat stanovenou zónu neutrality, bude je britské námořnictvo pronásledovat i uvnitř této zóny. I přes toto Churchillovo vyjádření uznala britská vláda vytvoření neutrální zóny.¹⁰³ Toto tajné komunikační spojení ale vadilo Lothianovi, protože tato komunikace šla mimo něj. Churchill zprávy totiž předával americkému velvyslanectví ve Velké Británii a odtud putovaly na americké ministerstvo zahraničí, čímž chtěl dát celé korespondenci osobní ráz. V lednu 1940 bylo tedy dohodnuto, že Lothian bude dostávat kopie těchto zpráv. Problémy ale stále přetrvávaly, a tak se v červenci 1940 dohodlo, že část zpráv půjde přes Lothiana a část přes Kennedyho.¹⁰⁴

3.2. Ekonomické a politické spory

Vztahy mezi Spojenými státy a Velkou Británií během podivné války byly stále částečně narušovány spory, které vznikaly díky britskému válečnému stavu. Američanům se nelíbilo, že Britové prohledávají americkou poštu, která Velkou Británií pouze prochází, že odklánějí americké obchodní lodě do britských přístavů, kde je pak prohledávají, i když mají americké lodě podle Zákona o neutralitě 1939 zakázáno vplouvat do vyhlášených bojových zón kolem Velké Británie. Spory také vyvolávalo to, že americké lodě byly v Gibraltaru prohledávány dlouho na úkor lodí italských, čímž prý chtěli Britové udržet Itálii mimo válku. Za největší problém bylo považováno vynucené zakotvení amerických lodí v britských přístavech, Churchill tak na začátku roku 1940 slíbil, že již k podobným situacím nebude docházet a prohledávání se bude dělat na jiných místech. Američané také nijak zvlášť netrvali na vyhrocení těchto sporů, protože Velká Británie byla přece jen ve válce s Německem a v zájmu Spojených států bylo, aby zvítězila. Přesto se ve Spojených státech objevovaly výroky, že tyto kroky jsou součástí britské snahy narušit americký mezinárodní obchod.¹⁰⁵

---

¹⁰² Reynolds, *The creation*, s. 86-87; Leutze, *The Secret*, s. 469-471; Johnsen, *The Origins*, s. 81; Reynolds, *FDR's Foreign Policy*, s. 469.

¹⁰³ Leutze, *The Secret*, s. 471-472; Churchill, *Druhá světová válka, 1. díl*, s. 462.

¹⁰⁴ Reynolds, *Lord Lothian*, s. 16-17; Reynolds, *The creation*, s. 87.

¹⁰⁵ Reynolds, *The creation*, s. 68-69; Reynolds, *Lord Lothian*, s. 13; Hull, *The memoirs, Volume I*, s. 733-734; National Archive, *North America Further Correspondence Parts LIII, January to June 1940*, FO 414/277, 1940., Lothian to Halifax, 22. January 1940, s. 33-34.

Válka také zasáhla vzájemné obchodní vztahy. Britové, aby co nejvíce šetřili své dolarové rezervy na nákupy vojenského vybavení, omezovali ve Spojených státech nákupy ostatních komodit. Britové totiž nechtěli přijít o své zahraniční investice a tím i ohrozit své světové ekonomické postavení. Toto omezování se nejvíce dotklo nákupů tabáku, bavlny, ovoce a dalších zemědělských výrobků, nově byly tyto potřebné produkty dováženy z Balkánu, hlavně z Řecka a Turecka, čímž se také Velká Británie snažila bránit Německu v ekonomickém pronikání do těchto zemí.¹⁰⁶

V zimě 1940 přišel Roosevelt s návrhem vyslat do Evropy na mírovou misi Welles, který se měl pokusit najít prostor pro mírová jednání mezi Velkou Británií, Francií, Německem a Itálií, která ale nebyla ještě ve válce.¹⁰⁷ Takováto mise by také mohla alespoň oddálit očekávaný německý jarní útok na západ, popřípadě odradit Itálii od vstupu do války. Roosevelt si mír představoval na bázi obnovení svobod národů, garancí proti agresi a dodržování svobod vyznání, informací a svobody od strachu a nedostatku. Chamberlain hned od začátku odmítal takovouto iniciativu, protože se obával, že by mohla Němce sjednotit proti Spojeným státům a Velké Británii. Preferoval naopak přímé mírové návrhy a nikoliv veřejnou mírovou misi.¹⁰⁸ I přes to ale Welles odjel do Evropy a mezi únorem a březnem navštívil Řím, Berlín, Londýn a Paříž. Na jednání v Londýně s Chamberlainem a Halifaxem přednesl Welles mírový plán, podle nějž by se Němci stáhli z Polska a Čech, došlo by k odzbrojení a ekonomické rekonstrukci Evropy. Chamberlain to opět odmítl, i kdyby totiž Německo odzbrojilo, stejně by podle něj bylo schopné porazit menší země. Navíc by Německo určitě nepřistoupilo na odzbrojení, protože by muselo začít odzbrojovat první a nestačila by mu garance neútočení od Velké Británie a Francie. Podle Chamberlaina a Halifaxe nebyl žádný mír možný, dokud budou v Německu vládnout nacisté, protože již nevzbuzují žádnou důvěru. Mírové nabídky také odmítla i Francie s Německem a Wellesova mise tak ničeho nedosáhla.¹⁰⁹

---

¹⁰⁶ Reynolds, *Lord Lothian*, s. 13-14; Reynolds, *The creation*, s. 67-68, 76-78; Hull, *The memoirs, Volume I*, s. 746,748; National Archive, *North America Further Correspondence Parts LIII, January to June 1940*, FO 414/277, 1940., Lothian to Halifax, 22. January 1940, s. 34.

¹⁰⁷ Press Conference, *APP* [online]. February 09, 1940 [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/press-conference-2>.

¹⁰⁸ Telegram From the British Prime Minister (Chamberlain) to the British Ambassador in the United States (Lothian), *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1940, General, Volume I, Document 1, nedatováno [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v01/d1>; Cadogan, *The diaries*, s. 250-252.

¹⁰⁹ Hilton, Stanley E., *The Welles Mission to Europe, February-March 1940: Illusion or Realism?*, In *The Journal of American History*, Vol. 58, No. 1 (Jun., 1971), s. 93-120; Dallek, *Franklin*, s. 216-218; Woodward, *British foreign policy*, s. 40-41; Cadogan, *The diaries*, s. 261; Statement on the Return of

Pro Roosevelta bylo také důležité brát v zahraniční politice ohled na veřejné mínění ve Spojených státech. Před válkou a i po jejím vypuknutí byla většina obyvatelstva proti zapojení země do války, i když většinové sympatie patřily Velké Británii. Podle průzkumu veřejného mínění ze začátku března by si 84% obyvatel přálo vítězství Velké Británie a Francie a jen 1% vítězství Německa.¹¹⁰ V podobném duchu hlásil také Lothian do Londýna, že se po Mnichovské konferenci se v amerických novinách objevovalo, že „*Mnichovská dohoda je důkazem Britské zbabělosti a proradnosti.*“ Po vypuknutí války ale byli Britové chváleni, že „*se nevydali snazší cestou appeasementu*“.¹¹¹ Schválení Zákona o neutralitě na podzim 1939 mělo podporu mírné většiny obyvatel, protože převládal pocit, že materiální pomoc Velké Británii by mohla uchránit Spojené státy od války. Strach ze zatažení do války, jak psal domů Lothian, se promítal do blížících se prezidentských voleb na podzim 1940, které ovládly veřejnou diskuzi. Žádný z možných kandidátů si nemohl dovolit být obviněn z toho, že chce zatahnout zemi do války.¹¹²

Na jaře 1940 rostla v britském kabinetu kritika vládní zahraniční politiky vůči Spojeným státům. Podle Halifaxe a několika dalších ministrů bylo nemožné vyhrát válku proti Německu bez větší americké pomoci a Británie by tak měla být připravena k ústupkům vůči Americe, protože britská pozice ve světě již nebyla tak silná, jako dříve. Na konci března tak postupně začínal narůstat objem nákupů vojenského materiálu, hlavně letadel, ve Spojených státech, kvůli kterým již musela Británie pomalu začít prodávat své zahraniční majetky. Německý útok na Dánsko a Norsko pak tyto tendence ještě více posílil.¹¹³

Under Secretary of State Welles from His European Mission, *APP* [online]. March 29, 1940 [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/statement-the-return-under-secretary-state-welles-from-his-european-mission>; Zpráva o Wellesově misi Report by the Under Secretary of State (Welles) on His Special Mission to Europe, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1940, General, Volume I, Document 28, March 29, 1940 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v01/d28>.

¹¹⁰ Gallup, *The Gallup Poll*, s. 215.

¹¹¹ National Archive, *North America Further Correspondence Parts LII, July to December 1939*, FO 414/276, 1939., Lothian to Halifax, 10. October 1939, s. 156.

¹¹² Johnsen, *The Origins*, s. 74-75, Wanner, *Spojené státy*, s. 109-110, Woodward, *British foreign policy*, s. 42; National Archive, *North America Further Correspondence Parts LIII, January to June 1940*, FO 414/277, 1940., Lothian to Halifax, 29. April 1940, s. 122; Gallup, *The Gallup Poll*, s. 181

¹¹³ Reynolds, *The creation*, s. 88-92.

4. Letní krize 1940

4.1. Nástup Churchilla, volání o pomoc a pád Francie

První polovina května 1940 přinesla dvě velké změny v dosavadním vývoji. Dne 10. května spustilo Německo svůj útok na západ napadením Belgie, Nizozemí, Lucemburska a Francie. Ve stejný den se Churchill stal ministerským předsedou po Chamberlainovi, který ztratil většinovou podporu a odstoupil. Umožněno tak bylo větší sblížení Velké Británie se Spojenými státy, což Chamberlain dříve blokoval a Churchill naopak podporoval.¹¹⁴ S tím, jak rychle postupovaly německé jednotky na západ, rostly ve Velké Británii, Francii a i ve Spojených státech obavy z porážky Spojenců a německého vítězství. Německá převaha a rostoucí ztráty nutily Brity a Francouze k co nejrychlejšímu nahrazování ztracené techniky. Domácí průmysl těchto zemí ale nedokázal splnit tak velké požadavky v tak krátkém časovém limitu, jedinou další možností se tak stalo velké zvýšení objemu nákupů ve Spojených státech. Od vypuknutí války do zahájení německého útoku na západ tvořili hlavní položkou nákupů letadla a jejich části, nově se ale širší požadavků rozšířilo na téměř na celé spektrum zbraní jako tanky, dělostřelectvo, pěchotní a podpůrné zbraně či munici.¹¹⁵

Hned 15. května napsal Churchill Rooseveltovi dopis, poprvé z pozice ministerského předsedy. V dopise prosil amerického prezidenta o co nejrychlejší pronájem čtyřiceti nebo padesáti starších torpédoborců, urychlenou dodávky několika set moderních bojových letadel a co největšího množství protiletectvých zbraní s příslušnou municí. Dále žádal o možnost nákupu oceli a dalších surovin a umožnění pokračování dodávek do Velké Británie, i když jí dojdou peníze na nákupy. Churchill také prosil o vyslání amerických lodí do Irska, aby odrazovaly Německo od jeho napadení a vyjádřil také naději, že Spojené státy udrží Japonsko v klidu. Nakonec také žádal Roosevelta, aby Spojené státy prohlásil za neválčící zemi¹¹⁶, protože jak Churchill odůvodňoval „*hlas a síla Spojených států nemusí nic znamenat, pokud jsou drženy příliš dlouho*“.¹¹⁷

---

¹¹⁴ Wanner, *Spojené státy*, s. 123.

¹¹⁵ Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 200; Daniels, *Franklin*, s. 59.

¹¹⁶ Země (v angličtině nonbelligerency), která otevřeně podporuje jednu stranu ve válce, zároveň se ale neúčastní samotných bojů a není ve válečném stavu.

¹¹⁷ Churchill Rooseveltovi, 15. 5. 1940, cit. dle: Daniels, *Franklin*, s. 64; Kaiser, *No End*, s. 66-67; Dallek, *Franklin*, s. 221; Woodward, *British foreign policy*, s. 78-79; Johnsen, *The Origins*, s. 83; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 200; Reynolds, *The creation*, s. 114; Cadogan, *The diaries*, s. 284; Gilbert, Martin, *Churchill*, Praha : BB/art, 2002, s. 596; Churchill, Winston S., *Druhá světová válka, 2. díl, Jejich nejskvělejší hodina*, Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1993, s. 30-31.

Roosevelt odpověděl Churchillovi hned další den po obdržení dopisu. Požadavky týkající se nákupů moderních letadel, protiletectvých zbraní s municí a oceli slíbil splnit, posláním amerických lodí do Irska sice zváží, ale většina loďstva zůstane na Havaji, kde odstrašuje Japonsko od agresivních akcí. Možnost pronájmu torpédoborců Velké Británii pak zavrhl úplně, protože by takovou možnost musel schválit Kongres, což Roosevelt viděl v tuto dobu jako téměř nemožné. Roosevelt navíc argumentoval tím, že nechce ohrožovat americkou bezpečnost, protože i Spojené státy potřebují tyto torpédoborce. K žádosti na vyhlášení neválečného státu a možné budoucí britské platební neschopnosti se ani nijak nevyjádřil.¹¹⁸ Churchill odpověděl na Rooseveltův postoj hned 18. května: „*Jsme odhodláni vytrvat do konce, ať je výsledek boje ve Francii jakýkoliv. (...) Pokud ale má americká pomoc hrát nějakou roli, musí přijít rychle.*“¹¹⁹

Jak se vojenská situace ve Francii zhoršovala, stále více se z Velké Británie a Francie ozývaly prosby, aby Spojené státy vstoupily do války. Poté, co německé jednotky dosáhly kanálu La Manche a obklíčily tak Britský expediční sbor, zbytky belgické a část francouzské armády, Churchill a i francouzský premiér Paul Reynaud naléhali několikrát na Roosevelta, aby Spojené státy vstoupily do války, jinak bude zřejmě Francie a i Velká Británie poražena. Pokud by toto nastalo, tvrdil Churchill, nastoupila by zřejmě v Británii nová vláda, která by mohla vyměnit svoje loďstvo za lepší mírové podmínky.¹²⁰ Otázka osudu britského, ale i francouzského loďstva v případě dobytí Velké Británie, potažmo Francie, Roosevelta velmi zajímala. Když by se stalo to, co říkal Churchill, Němci by získali celé britské loďstvo a s ním by mohli zaútočit na americký kontinent. Spojené státy ale stále měly většinu loďstva v Pacifiku, kde mělo čelit možné japonské agresi. Na schůzce s Lothianem 17. května tak Roosevelt vznesl návrh, že by v nejhorším případě mohlo britské loďstvo přeplout Atlantik do Kanady nebo i do Spojených států. Lothian odpověděl, že taková varianta

---

¹¹⁸ The Secretary of State to the Ambassador in the United Kingdom (Kennedy), *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1940, The British Commonwealth, The Soviet Union, The Near East and Africa, Volume III, Document 44, May 16, 1940 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v03/d44>; Reynolds, *The creation*, s. 114; Hull, *The memoirs, Volume I*, s. 831-832; Churchill, *Druhá světová válka, 2. díl*, s. 32.

¹¹⁹ Churchill Rooseveltovi, 18. 5. 1940, cit. dle: Daniels, *Franklin*, s. 64-65; Dallek, *Franklin*, s. 221-222; Edmonds, *The big three*, s. 193; Churchill, *Druhá světová válka, 2. díl*, s. 32; The Ambassador in the United Kingdom (Kennedy) to the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1940, The British Commonwealth, The Soviet Union, The Near East and Africa, Volume III, Document 45, May 18, 1940 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v03/d45>.

¹²⁰ Dallek, *Franklin*, s. 222; Woodward, *British foreign policy*, s. 60; Gilbert, *Churchill*, s. 597-598.

by záležela na tom, jestli by se ve válce nacházely i samotné Spojené státy.¹²¹ Poté, co se o tomto jednání dozvěděl Churchill, napsal 20. května Rooseveltovi, že současná vláda se nikdy nevzdá britského loďstva. Jakákoliv další vláda by ale již mohla k tomuto přistoupit, aby ochránila své obyvatele. Ve stejné zprávě také opět prosil o poskytnutí torpédoborců a dalších letadel.¹²²

Americkému prezidentovi však tato slova nestačila a stále chtěl získat od Churchilla ujištění, že se britské loďstvo nevzdá, i kdyby byla Velká Británie dobyta. 26. května se opět sešel s Lothianem a tentokrát mu navrhl, aby se v nejhorším případě považovaly britské lodě ne za majetek Velké Británie, ale za majetek celého impéria a mohly by tak být převedeny Kanadě nebo Austrálii. Lothian ale odpověděl stejně jako dříve, tedy že by vše záviselo na vstupu Spojených států do války. Podle Roosevelta by se to v blízké budoucnosti mohlo stát, protože Němci někdy jistě ohroží pro Ameriku důležité zájmy. V tom případě by se Spojené státy dostaly do války a v tomto případě zřejmě i se souhlasem veřejnosti.¹²³

Dne 4. června pronesl Churchill v parlamentu v Dolní sněmovně svůj slavný projev, ve kterém mimo jiné pronesl: „*Nikdy se nevzdáme a dokonce když, v což ani na moment nevěřím, by byl tento ostrov nebo jeho část podmaněna a hladovějící, pak naše Říše za mořem, vyzbrojena a chráněna Britským loďstvem bude pokračovat v boji. Dokud Bůh nedá a nový svět s veškerou svojí silou a mocí nevystoupí k záchraně a osvobození toho starého.*“¹²⁴ Hned následující den ale Churchill poslal soukromou zprávu kanadskému ministerskému předsedovi Kingovi, ve které byl k Američanům kritický: „*Musíme pečlivě dbát na to, abychom Američanům nedovolili přijímat (...) vyhlídky na britské zhroucení, z čehož by získali britské loďstvo a poručnictví nad Britským impériem, samozřejmě bez Velké Británie. (...) Ačkoli je prezident naším nejlepším přítelem, žádnou praktickou pomoc jsme ze Spojených států (prozatím)*

---

¹²¹ Reynolds, *Lord Lothian*, s. 18; Woodward, *British foreign policy*, s. 79; Reynolds, *The creation*, s. 114-115; Hull, *The memoirs, Volume I.*, s. 771.

¹²² Woodward, *British foreign policy*, s. 79; Kaiser, *No End*, s. 67; Daniels, *Franklin*, s. 65; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 241; Churchill, *Druhá světová válka, 2. díl*, s. 59; Hull, *The memoirs, Volume I.*, s. 772; The Ambassador in the United Kingdom (Kennedy) to the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1940, The British Commonwealth, The Soviet Union, The Near East and Africa, Volume III, Document 46, May 20, 1940 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v03/d46>.

¹²³ Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 241-242; Daniels, *Franklin*, s. 65; Woodward, *British foreign policy*, s. 79.

¹²⁴ We Shall Fight on the Beaches, *The International Churchill Society* [online]. June 4, 1940 [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://winstonchurchill.org/resources/speeches/1940-the-finest-hour/we-shall-fight-on-the-beaches/>; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 195-196; Churchill, *Druhá světová válka, 2. díl*, s. 117.

nedostali. Nečekali jsme, že pošlou vojenskou pomoc, ale oni neposlali žádný příspěvek, který by stál za řeč, třeba v podobě torpédoborců, letadel nebo návštěvy eskadry jejich loďstva v jihoirských přístavech.“¹²⁵

Lothian se obával, že by Churchillův projev ze 4. června mohl ve Spojených státech zanechat dojem, že po dobytí Velké Británie by Spojené státy mohly počítat se získáním britského loďstva nebo alespoň jeho části. Churchill mu na tyto obavy odpověděl, že projev byl myšlen hlavně pro Německo, Itálii a britská dominia. Dále mu řekl, aby ve Spojených státech prezentoval postoj, že Američané nezískají ani kousek britského loďstva. Churchill to samé, co řekl Lothianovi, napsal 15. června Rooseveltovi a zároveň ho požádal o 35 starých amerických torpédoborců s tím, že v tuto chvíli jich má Velká Británie provozuschopných pouze 68. Získání torpédoborců ve Spojených státech Churchill považoval za životně důležité pro přežití země a zajištění nezbytného dovozu do Velké Británie. Opět také Rooseveltovi připomněl možnost, že pokud bude Británie dobyta, může nová vláda předat loďstvo Němcům.¹²⁶

Ve stejný den znovu jednal Roosevelt s Lothianem. Britský velvyslanec pronesl, že může nastat doba, kdy pokračování Velké Británie ve válce bude záviset na zapojení Spojených států do války. O den dříve, tedy 14. června, přitom přišla podobná zpráva z Francie, že její setrvání ve válce již prakticky závisí jen na ujištění o vstupu Ameriky do války.¹²⁷ Lothian se tak dotázal Roosevelta, jestli by Spojené státy vstoupily do války dříve, než by na tom byla Velká Británie tak, jak je na tom Francie teď. Roosevelt odpověděl, že to bude záležet ohrožení Ameriky a jejím veřejném mínění. Lothian na konec schůzky zdůraznil, že britské flotila bude v případě dobytí Velké Británie a neúčasti Spojených států ve válce zničena v boji nebo sama potopena.¹²⁸ Stejnou věc pak také Lothian pronesl ve svém projevu 19. června v Yale, kdy doplnil, že po dobytí domácích ostrovů by zbytky loďstva odpluly do impéria a ne do Spojených států.¹²⁹

---

¹²⁵ Churchill Kingovi, 5. 6. 1940, cit. dle Churchill, *Druhá světová válka, 2. díl*, s. 143; Reynolds, *Lord Lothian*, s. 20; Reynolds, *The creation*, s. 117.

¹²⁶ Daniels, *Franklin*, s. 68; Woodward, *British foreign policy*, s. 80; Johnsen, *The Origins*, s. 88; Edmonds, *The big three*, s. 193-194; Kaiser, *No End*, s. 91; Churchill, *Druhá světová válka, 2. díl*, s. 380; The Ambassador in the United Kingdom (Kennedy) to the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1940, The British Commonwealth, The Soviet Union, The Near East and Africa, Volume III, Document 48, June 15, 1940 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v03/d48.31>.

¹²⁷ The Deputy Ambassador in France (Biddle) to the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1940, General, Volume I, Document 215, June 14, 1940 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v01/d215>.

¹²⁸ Woodward, *British foreign policy*, s. 81.

¹²⁹ Reynolds, *Lord Lothian*, s. 21; Reynolds, *The creation*, s. 117.

Situace ve Francii nutila Reynauda i Churchilla nejen ke snahám přesvědčit Roosevelta, aby Spojené státy vstoupily do války, ale také k zintenzivnění snah o získání materiální pomoci v Americe. Britský ministerský předseda například prosil 12. června Roosevelta, aby pro záchranu Francie udělal cokoliv, co může.¹³⁰ S podobnými prosbami přicházel také Reynaud. Roosevelt na těchto několik žádostí odpověděl, že ve Spojených státech dělají maximum možného pro naplnění jejich materiálních potřeb a že jsou ohromeni francouzskou odvahou pokračovat v boji.¹³¹ Britové si tuto zprávu vyložili jako příslib, že Spojené státy přijdou na pomoc a žádali tak zveřejnění této zprávy, zároveň se tím také snažili povzbudit Francouze k pokračování v boji.¹³² Roosevelt ale odmítl zveřejnění své odpovědi a upřesnil, že jeho předešlá zpráva neznamovala příslib vstupu do války.¹³³ V noci z 15. na 16. června napsal Churchill opět Rooseveltovi. Pokud nepřislíbí Francii vstup do války, psal Churchill, budou Francouzi muset požádat o příměří a Němci by tak mohli získat jejich válečné loďstvo.¹³⁴ Roosevelt s ohledem na domácí prostředí i situaci v amerických ozbrojených složkách nemohl vyhovět a Francouzi 22. června podepsali s Německem příměří.¹³⁵

4.2. Rostoucí americká pomoc

Porážka Francie, vstup Itálie do války a rostoucí hrozba Japonska razantně změnily směr britské zahraniční politiky, pro téměř osamocenou Británii se nyní Spojené státy staly středobodem její zahraniční politiky. Co nejužší vzájemná

---

¹³⁰ The Ambassador in the United Kingdom (Kennedy) to the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1940, General, Volume I, Document 209, June 12, 1940 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v01/d209>; Churchill, *Druhá světová válka*, 2. díl, s. 174.

¹³¹ Cablegram to the Premier of France, *APP* [online]. June 15, 1940 [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/cablegram-the-premier-france>; Churchill, *Druhá světová válka*, 2. díl, s. 179.

¹³² The Ambassador in the United Kingdom (Kennedy) to the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1940, General, Volume I, Document 213, June 14, 1940 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v01/d213>; Churchill, *Druhá světová válka*, 2. díl, s. 180.

¹³³ Reynolds, *The creation*, s. 106-107; The Secretary of State to the Ambassador in the United Kingdom (Kennedy), *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1940, General, Volume I, Document 212, June 13, 1940 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v01/d212>; Churchill, *Druhá světová válka*, 2. díl, s. 182.

¹³⁴ The Ambassador in the United Kingdom (Kennedy) to the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1940, General, Volume I, Document 220, June 15, 1940 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v01/d220>.

¹³⁵ Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 200-201; Woodward, *British foreign policy*, s. 60-64; Associated Press, Nazi To Occupy North Portion Of France and All Atlantic Coast From Tour to Spanish Borders, *The Nome Nugget* [online]. 1940, No. 77, Nome Pub. Co., June 24, 1940, 4 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 0745-9106, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn84020662/1940-06-24/ed-1/seq-1/>.

spolupráce se pro Británii stala životně důležitou. V červnu došel britský kabinet ke shodě, že je potřeba, aby Spojené státy vstoupily do války. Podle většiny z nich by sice krátkodobě došlo ke snížení objemu dodávek, dlouhodobě by ale měl podstatně vzrůst, protože se Spojené státy by se přeorientovaly z civilní na válečnou výrobu. Zapojení Ameriky do války by také podle nich mělo silný dopad na veřejné mínění jak Británii, tak i v Německu, čehož také Churchill často využíval, když hovořil o budoucí velké pomoci Spojených států. Vojenská pomoc ale nebyla považována za nutnou, britští náčelníci štábů stále věřili, že Německo půjde porazit ekonomickou blokadou, bombardováním a podvratnými akcemi.¹³⁶

Velké požadavky z Francie a Velké Británie na dodávky válečného materiálu a zhoršující se vojenská pozice Spojenců nutila americké představitele se rozhodnout, jestli má cenu vůbec pomáhat. Poté, co Francie uzavřela příměří a ve válce v Evropě prakticky zůstala jen Velká Británie, se toto dilema ještě prohloubilo. Část představitelů, včetně Roosevelta, prosazovala poskytování co největší pomoci Velké Británii, protože s touto pomocí by mohla přežít a bránit tak německým útokům na západní polokouli a Americký kontinent. Naopak druhá strana, kterou reprezentovali hlavně zástupci ozbrojených složek, prosazovala co nejmenší podporu Velké Británie. Argumentovali tím, že se nedokáže Němcům ubránit a posílání válečného materiálu by tak bylo jen jeho plýtváním. Místo toho by měl být materiál použit na potřebné vyzbrojování Spojených států, aby se ubránily budoucím německým útokům.¹³⁷ I Roosevelt byl ze začátku léta skeptický k plné materiální podpoře Britů, úspěšná evakuace z Dunkerku ale pomohla změnit jeho postoj.¹³⁸ Situace v americké armádě a námořnictvu opravdu nebyla ideální, pozemní armáda a letectvo měly dohromady jen kolem 270 000 mužů, zatímco jen německá vojska útočící na západ na Francii a země Beneluxu měla kolem tří milionů. Většina jednotek navíc měla nedostatek těžkých a moderních zbraní a nedostatečný výcvik. Americké letectvo bylo velmi slabé, velká část letadel byla zastaralá. Námořnictvo sice již několik let procházelo rozsáhlou modernizací, ta ale neměla být hotova dříve než v roce 1942. Situace v armádě se ale začínala měnit, v květnu Kongres schválil dodatečných 1,5 miliardy dolarů na obranu, více než Roosevelt dříve žádal. Hned v červnu bylo pod tlakem událostí v Evropě Kongresem schváleno dalších 1,7 miliardy dolarů a zvětšení armády na 375 00 mužů.

---

¹³⁶ Reynolds, *The creation*, s. 95-97, 99-100.

¹³⁷ Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 240; Johnsen, *The Origins*, s. 85; Woodward, *British foreign policy*, s. 78; Reynolds, *The creation*, s. 110.

¹³⁸ Reynolds, *Lord Lothian*, s. 24.

Generál George C. Marshall, náčelník štábu Armády Spojených států, tak postupně začal realizovat plány, které počítaly s možným nárůstem armády až na velikost 2 milionů mužů v polovině roku 1942. Takovýto růst armády ale byl nutně v kolizi s velkými britskými nákupy ve Spojených státech.¹³⁹ Podle průzkumů veřejného mínění ze začátku července by bylo 53% obyvatel pro zvětšení pomoci Velké Británii a 41% ji považovalo na adekvátní úrovni.¹⁴⁰

Koncem května zvolila americká armáda za svůj prioritní plán *Rainbow 4*, tedy obranu samotné západní polokoule. Plán tak nepočítal s přežitím Velké Británie a Francie, veškerá zbrojní výroba měla sloužit k co nejrychlejšímu posilování amerických ozbrojených složek, aby byly alespoň schopné ubránit v případě útoku západní polokouli. Poté co Francouzi uzavřeli příměří, téměř všichni ve Spojených státech očekávali, že Velká Británie bude do podzimu poražena. Stark a Marshall předložili v tomto kontextu 22. června plán Základů pro okamžité rozhodnutí týkající se národní obrany (*Basis for Immediate Decision Concerning National Defence*). V tomto plánu se oba dva shodli, že pokud se francouzské loďstvo dostane do rukou Němců, měla by se většina amerického loďstva přesunout z Pacifiku do Atlantiku. Požadovali také, aby byly zastaveny další dodávky vojenského materiálu do Velké Británie, protože oslabují sílu Spojených států. Dále také požadovali zvýšení produkce zbraní a nový zákon o odvodech do armády. Roosevelt sice vcelku vyjádřil souhlas s tímto dokumentem, věřil ale v možnost přežití Británie a chtěl jí tak dále umožnit nakupovat vojenský materiál, pokud by to ale vážně neohrožovalo americké vyzbrojování.¹⁴¹

Roosevelt veřejně slíbil posílání pomoci do Velké Británie ve svém projevu na Virginské univerzitě 10. června. Prohlásil zde: „*V naší americké jednotě, budeme pokračovat ve dvou jasných a současných kurzech: materiální zdroje tohoto národa rozšíříme na odpůrce síly a zároveň využijeme a urychlíme využívání těchto zdrojů, abychom my sami v Americe mohli mít vybavení a trénink k úkolu jakékoliv nouze a obrany.*“¹⁴² Churchill mu po vyslechnutí projevu napsal: „*Vaše prohlášení, že Spojené státy poskytnou materiální pomoc spojencům v jejich zápase, je značným povzbuzením v této temné, avšak nikoli beznadějně chvíli. (...) Posílám Vám svým jménem i jménem*

---

¹³⁹ Johnsen, *The Origins*, s. 82-83; Kaiser, *No End*, s. 42; Dallek, *Franklin*, s. 223-224; Wanner, *Spojené státy*, s. 180.

¹⁴⁰ Gallup, *The Gallup Poll*, s. 233.

¹⁴¹ Watson, *Chief of Staff*, s. 110-112; Lowenthal, *Roosevelt*, s. 421-422; Kaiser, *No End*, s. 69-70; Johnsen, *The Origins*, s. 84.

¹⁴² Address at University of Virginia, *APP* [online]. June 10, 1940 [cit. 2020-05-05]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/address-university-virginia>; Daniels, *Franklin*, s. 68; Reynolds, *The creation*, s. 110.

kolegů srdečné díky za všechno, co právě děláte a snažíte se dělat ve prospěch toho, co teď už vskutku můžeme nazývat Společnou věcí.“¹⁴³ Roosevelt stále věřil v přežití Velké Británie, což je také vidět v jeho odhadu strategické situace, který 13. června představil armádním a námořním zpravodajským důstojníkům. Podle něj měla být, v hlavních bodech, ke konci roku 1940 Velká Británie stále nedotčena a Francie dobytá, přičemž část jejích vojsk by v boji pokračovala z Afriky. Japonsko a Sovětský svaz by byly mimo válku, zatímco Spojené státy by ve válce byly, bojů by se ale účastnilo pouze námořnictvo a letectvo a zároveň s tím by také stále probíhala materiální pomoc spojencům. Důstojníci ale s Rooseveltem nesouhlasili, podle nich by již Francie v tuto dobu nebojovala a Velká Británie by byla dobytá, vstup Spojených států do války by naopak mohl povzbudit Němce k akcím v Latinské Americe a Japonsko ke vstupu do války. Navíc by ani nebylo co posílat spojencům, všechno by totiž spotřebovala americká armáda a námořnictvo. Nakonec byl 27. června představen nový odhad strategické situace, podle kterého by Spojené státy nebyly ve válce a soustředily by se na možnou obranu západní polokoule, což by bylo prakticky v souladu s plánem Rainbow 4. Dále by ale měla být posílána pomoc Britům, Commonwealthu a Číně, zatímco bude budována armáda a vojenská produkce. Mělo také dojít k přípravě plánů na „téměř nevyhnutelný konflikt“ s totalitními mocnostmi, tedy Německem, Itálií a Japonskem. Tento strategický plán se vcelku stal základem další americké politiky.¹⁴⁴

Velkým problémem byly stále dodávky letadel do Británie. V polovině května oznámil Roosevelt svůj plán vybudovat americké letectvo o síle 50 000 letadel. Proti tomuto plánu se však postavili jeho vojenští poradci a i ministr války Woodring, protože nechtěl dopustit, aby se na úkor letectva nezanedbávaly jiné armádní složky. Ministr zároveň kritizoval dodávky letadel do Velké Británie, protože brzdily výstavbu amerických leteckých sil.¹⁴⁵ Přestože Roosevelt později opustil plán na letectvo o velikosti 50 000 letadel, Woodring stále oponoval, tak jako před válkou, prodejem letadel do zahraničí. Roosevelt se tak rozhodl pro obměnu své vlády a v červenci se novým ministrem války stal Stimson, ministr zahraničí za vlády prezidenta Hoovera na začátku třicátých let. Ke změně došlo také na postu ministra námořnictva, Charles

---

¹⁴³ Churchill Rooseveltovi, 10. 6. 1940, cit. dle: Churchill, *Druhá světová válka*, 2. díl, s. 130-131.

¹⁴⁴ Watson, *Chief of Staff*, s. 112-113; Johnsen, *The Origins*, s. 86-88; Reynolds, *Lord Lothian*, s. 24; Reynolds, *The creation*, s. 112.

¹⁴⁵ Daniels, *Franklin*, s. 61; Associated Press, Air Armada of 50,000 Planes Is Advocated, *Henderson daily dispatch* [online]. 1940, Henderson Dispatch Co., May 16, 1940, 8 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2577-3461, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn91068401/1940-05-16/ed-1/seq-1/>.

Edison byl nahrazen Frankem Knoxem. Oba nahrazení ministři byli největšími zastánci izolacionismu v Rooseveltově vládě, zatímco ti nově zvolení byli naopak podporovateli intervencionismu a Rooseveltovy zahraniční politiky. Oba také navíc patřili k vlivným členům Republikánské strany a prezident se tak snažil získat nějaké hlasy republikánských voličů v nadcházejících prezidentských volbách.¹⁴⁶ Ve vládě se tak utvořila silná skupina „jestřábů“, která měla velký vliv na zahraniční politiku Spojených států. Mezi ně patřil ministr vnitra Harold L. Ickes, Morgenthau a nově také Stimson a Knox, přičemž Ickes a Knox požadovali okamžitý vstup země do války a Morgenthau a Stimson byli zatím pro co největší pomoc Británii a postupně se k možnosti zapojení do války přibližovali.¹⁴⁷

Přes různé problémy ale objem nákupů ve Spojených státech již od konce března rychle rostl, protože bylo potřeba urychleně vyzbrojit jednotky, které ve Francii přišly o výzbroj, nahrazovat ostatní ztráty a urychlit vyzbrojování nových jednotek k obraně před invazí. 16. června navíc získala Velká Británie od Francie všechny její objednávky v Americe v hodnotě kolem 600 milionů dolarů. Britové tak opustili snahy o šetření svých dolarových rezerv a prioritou se staly co největší nákupy. Prodávat zbraně cizím státům mohly ve Spojených státech pouze soukromé subjekty, samotná vláda podle Zákona o neutralitě nesměla. Tento problém se obešel tím, že Spojené státy prodaly zbraně soukromým subjektům, které je prodaly do zahraničí.¹⁴⁸ Zde nastal ale další problém, vláda mohla prodávat pouze ty zbraně, které příslušné ministerstvo a náčelník štábu prohlásí za nadbytečné. I přes tento problém ale Roosevelt dokázal z amerických armádních skladů prodat půl milionu pušek, několik desítek tisíc kulometů a automatických pušek nebo několik set kusů dělostřelecké techniky i s municí Velké Británii, i když se jednalo převážně o zbraně z první světové války. Obchod byl schválen 3. června za cenu 37 milionů dolarů a do Velké Británie dorazily první lodě s tímto nákladem ještě na koci června. Po prodeji těchto zbraní ale zůstaly armádní

---

¹⁴⁶ Dallek, *Franklin*, s. 232; Doenecke, *The battle*, s. 33; Kaiser, *No End*, s. 57-58; Wanner, *Spojené státy*, s. 127; Daniels, *Franklin*, s. 75-76; Reynolds, *The creation*, s. 110; Henry C. John, Roosevelt Fills Navy and War Secretaryship, *Evening star* [online]. 1940, No. 35 114, Washington: W.D. Wallach & Hope, June 20, 1940, 50 Pages, s. 1, 10, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2331-9968, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045462/1940-06-20/ed-1/seq-1/>.

¹⁴⁷ Reynolds, *The creation*, s. 110-111.

¹⁴⁸ Kimball, Warren F., "Beggars My Neighbor": America and the British Interim Finance Crisis, 1940-1941, In *The Journal of Economic History*, Vol. 29, No. 4 (Dec., 1969), s. 759; Doenecke, *The battle*, s. 27; Reynolds, *The creation*, s. 97; Dallek, *Franklin*, s. 227; Stettinius, *Lend-lease*, s. 25-26.

sklady téměř prázdné a tyto zbraně tak chyběly při rozšiřování armády a výcviku nových jednotek.¹⁴⁹

Ke konci června přestal být Roosevelt tolik aktivní v pomoci Velké Británii. V tu dobu začal být i on skeptičtější k možnému přežití Británie, když Francie podepsala příměří. Zároveň byl také pod tlakem politických a vojenských představitelů, aby byla zastavena materiální pomoc Britům.¹⁵⁰ Roosevelt se navíc bezprecedentně právě rozhodl potřetí kandidovat na prezidentský úřad, na což měla velký vliv porážka Francie a s tím rostoucí ohrožení Spojených států. Prezident tak nechtěl své zvolení ohrozit tím, že by i proti silnému odporu umožnil velké dodávky do Británie. Roosevelt tak od konce června do začátku srpna čekal na vývoj událostí jak světových, tak domácích. Od počátku srpna ale Rooseveltova aktivita opět vzrostla, zase mnohem více věřil v přežití Velké Británie a to i díky americkým pozorovatelům v Británii, například plukovníkovi Williamu J. Donovanovi. Vnitropoliticky také upevnil svoji pozici tím, že byl 17. července oficiálně nominován Demokratickou stranou jako její prezidentský kandidát.¹⁵¹

4.3. Výměna torpédoborců a základen

Stále akutnějším problémem se pro Velkou Británii stával nedostatek torpédoborců, lodí chránící konvoje a další bojové lodě před nepřátelskými ponorkami. Pro Velkou Británii bylo udržení atlantických zásobovacích tras životně důležité, protože byla jak závislá na dovozu válečného materiálu ze Spojených států, tak na dovozu potravin a surovin z Impéria a dalších zemí. K ochraně konvojů dopravujících tyto věci bylo nejvíce potřeba právě torpédoborců. Již 15. května Churchill prosil Roosevelta o pronájem 40 až 50 amerických prvoválečných torpédoborců, což ale Roosevelt odmítl.¹⁵² Další Churchillovy červnové a červencové pokusy o získání těchto lodí a ani žádost britského krále z 26. června však k ničemu nevedly.¹⁵³ Churchill a i

---

¹⁴⁹ Johnsen, *The Origins*, s. 83; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 240-241, 244; Kaiser, *No End*, s. 67; Dallek, *Franklin*, s. 222-223, 227; Hull, *The memoirs, Volume I.*, s. 755; Churchill, *Druhá světová válka, 2. díl*, s. 140; Stettinius, *Lend-lease*, s. 25, 28.

¹⁵⁰ Viz s. 47.

¹⁵¹ Reynolds, *The creation*, s. 113, 120, 126; Associated Press, Roosevelt Accepts Democratic Precedent-Breaking Nomination For Third term In White House, *The Nome Nugget* [online]. 1940, No. 88, Nome Pub. Co., July 19, 1940, 4 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 0745-9106, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn84020662/1940-07-19/ed-1/seq-1/>.

¹⁵² Viz s. 41.

¹⁵³ Franklin D. Roosevelt, Papers as President: The President's Secretary's File (PSF), 1933-1945, *FDRPL&M* [online]. Series 3: Diplomatic Correspondence, Box 38, Great Britain - King and Queen, July 1939-1942, s. 97-98 [cit. 2021-04-11]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/psf/psfa0361.pdf.

další se pokoušeli získat americké lodě tím, že Američany strašily možnou ztrátou loďstva, pokud rychle nedostanou pomoc. Na veřejnosti ale Churchill a další vystupovali sebevědomě a optimisticky ohledně britských vyhlídek a americké pomoci.¹⁵⁴ I když se Roosevelt postupem času stále více klonil k možnosti uvolnění torpédoborců Britům, celou věc blokoval náčelník námořních operací. Ten by je musel podle zákona z 28. června 1940 nejdříve prohlásit pro Spojené státy za nepotřebné, což ale bylo velice nepravděpodobné, protože tyto torpédoborce byly plně zaměstnány hlídkováním v neutrální zóně v Atlantiku a jejich uvolněním by došlo k ohrožení bezpečnosti Spojených států. Roosevelt se také obával, že pokud Němci získají britské loďstvo, mohly by i tyto bývalé americké torpédoborce použít proti Spojeným státům. Američany nedonutilo k akci ani Aide-mémoire, které Lothian předal Hullovi 5. července, ve kterém stálo, že „*okamžitý prodej torpédoborců (...) je maximální nutností, pokud má být hrozící útok na Velkou Británii odražen před příchodem zimy*“.¹⁵⁵ Právě v tuto dobu totiž i Roosevelt omezil svůj původně velký zájem na podpoře Velké Británie.¹⁵⁶ Churchill se přitom stále nevzdával a například 31. července znovu žádal o získání 50 až 60 těchto lodí.¹⁵⁷

Již 25. května navrhl Lothian britské vládě, aby se Spojeným státům nabídlo několik britských vojenských základen na západní polokouli k využívání. Tato nabídka by podle něj jistě udělala v Americe dojem. Britští náčelníci štábů podporovali tento návrh, protože tím chtěli pojistit další americkou materiální pomoc a možná i větší budoucí spolupráci s Američany. Britský válečný kabinet byl ale proti, podle nich by z toho totiž Británie nic neměla. Lothian se však nevzdával, a na přelomu června a července hlásil, že se ve Spojených státech u veřejnosti objevují požadavky na získání základen v Karibiku pro zajištění bezpečnosti země, v čemž ho také podporovalo americké oddělení ministerstva zahraničí. Válečný kabinet a hlavně Churchill ale chtěl s Američany otázku základen řešit pouze v souvislosti vzájemné spolupráce. V tu dobu

---

¹⁵⁴ Viz Churchillův projev z 4. června s. 43.

¹⁵⁵ National Archive, *North America Further Correspondence Parts LIV, July to December 1940*, FO 414/277, 1940., Lothian to Halifax, 6. July 1940, s. 14; Franklin D. Roosevelt, Papers as President: The President's Secretary's File (PSF), 1933-1945, *FDRPL&M* [online]. Series 3: Diplomatic Correspondence, Box 33, Great Britain, January-September 1940 (Part 2), s. 50-58 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/psf/psfa0324.pdf.

¹⁵⁶ Viz s. 50.

¹⁵⁷ Dallek, *Franklin*, s. 243; Reynolds, *The creation*, s. 116-117; Kaiser, *No End*, s. 91; Edmonds, *The big three*, s. 194; Churchill, *Druhá světová válka, 2. díl*, s. 381; The Ambassador in the United Kingdom (Kennedy) to the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1940, The British Commonwealth, The Soviet Union, The Near East and Africa, Volume III, Document 50, July 31, 1940 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v03/d50>.

se zároveň Knox zeptal britského velvyslance, jestli by nešly získat britské základny za odpuštění britských válečných dluhů z první světové války. Tuto variantu však Lothian viděl jako téměř nereálnou. Ve Washingtonu se také objevoval návrh, aby byly Velké Británii odpuštěny dluhy za předání Britské západní Indie. S problémem nakonec pohnulo britské ministerstvo zahraničí, které dokázalo přesvědčit celý válečný kabinet k tomu, aby 29. července souhlasil s návrhem o nabídnutí možnosti výstavby základen na Jamajce a v Britské Guyaně a radiostanice na Trinidadu. Návrh pak byl obratem poslán do Spojených států.¹⁵⁸

Ve Spojených státech přišel mezitím Knox s nápadem, že by se americké torpédoborce mohly vyměnit za britské základny, což také 1. srpna probíral s Lothianem. Získání těchto základen totiž bylo v souladu s plánem *Rainbow 4*, v případě vypuknutí války s Osou by totiž měly Spojené státy okupovat britské, francouzské a nizozemské území na západní polokouli. Knox oficiálně představil tento návrh na jednání vlády 2. srpna a setkal se s dobrým přijetím. Hull již mezitím v intencích plánu *Rainbow 4* vyjednal souhlas s možnou okupací území u dalších amerických republik na konferenci v Havaně. Ke Knoxově návrhu ale ještě přibyla podmínka, podle níž musí Britové nejdříve slíbit, že v případě dobytí Velké Británie se britské loďstvo přesune na západní polokouli.¹⁵⁹ V očích americké veřejnosti by podle vlády mohl být tento obchod prezentován jako posilování americké bezpečnosti, protože zisk základen by převážil nad strategickou hodnotou torpédoborců. Vláda se ale obávala, že by Kongres tento obchod neschválil. Doufali tak, že dokáží přesvědčit republikánského kandidáta na prezidenta v blížících se volbách Wendella Wilkieho, podporovatele pomoci Velké Británii a intervencionistu, aby neutralizoval opozici v Kongresu. Wilkie ale odmítl, nechtěl se totiž do toho obchodu plést.¹⁶⁰

Již první dny v srpnu hlásil Lothian do Londýna, že se ve Spojených státech jedná o možnosti prodeje kolem 50 torpédoborců Velké Británii, překážkou je ale neexistující legislativa. Velvyslanec tak navrhoval buď prodej torpédoborců Kanadě, která by je předala Británii, nebo výměnu lodí za britské základny. V tu dobu právě ve Spojených státech Knox představil možnost výměny základen za torpédoborce.

---

¹⁵⁸ Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 244-245; Woodward, *British foreign policy*, s. 82-83; Eden, *The Eden memoirs*, s. 134; Reynolds, *Lord Lothian*, s. 26-27; Reynolds, *The creation*, s. 117-118, 123.

¹⁵⁹ Kaiser, *No End*, s. 91-92; Reynolds, *The creation*, s. 119, 124; Memorandum by President Roosevelt, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1940, The British Commonwealth, The Soviet Union, The Near East and Africa, Volume III, Document 51, August 2, 1940 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v03/d51>; Churchill, *Druhá světová válka*, 2. díl, s. 382.

¹⁶⁰ Kaiser, *No End*, s. 91-92; Dallek, *Franklin*, s. 244-245; Reynolds, *Lord Lothian*, s. 28.

Američané tak preferovali druhou z Lothianových možností a britský kabinet se pro ni také rozhodl. Roosevelt se ale stále obával možného zamítnutí Kongresem, větší šance ale viděl, pokud by Churchill veřejně prohlásil, že v případě nutnosti by se britská flotila přesunula do zámoří, odkud by pokračovala v boji. Roosevelt se tak 3. srpna setkal s Lothianem, kterému předložil návrh předání až šedesáti torpédoborců za poskytnutí základen a ujištění o budoucnosti britské flotily. Churchill se ale proti tomuto návrhu postavil, protože by to podle něj mohlo mít špatný dopad na morálku Britů, zároveň nechtěl být nijak vázán k možným přesunům britského loďstva přes Atlantik. Toto ujištění by ale udělal, pokud by byla vytvořena aliance mezi oběma zeměmi.¹⁶¹ Podle průzkumů veřejného mínění by 62% obyvatel podpořilo prodej torpédoborců Velké Británii.¹⁶²

Britové vytvořili seznam svých požadavků a nabídek, který 5. srpna poslal Lothian Rooseveltovi. Velká Británie by chtěla 96 torpédoborců, 20 torpédových člunů, 50 námořních hlídkových letounů, 250 tisíc pušek a další vojenský materiál. Na druhou stranu Britové nabízeli obnovení nevyužívané dohody z léta 1939 o možnosti využívání britských námořních základen na Bermudách, Svaté Lucii a Trinidadu.¹⁶³ Nabízeli také například možnost postavení vojenských letišť na Jamajce, Trinidadu a v Britské Guyaně.¹⁶⁴

Roosevelt nakonec pod nátlakem jestřábů ve vládě slevil a 13. srpna napsal Churchillovi, že by bylo možné předat 50 torpédoborců, 20 torpédových člunů a 10 letounů. Za to by Spojené státy obdržely od Churchilla neveřejné ujištění o tom, že britská flotila nebude předána Němcům a ani sama potopena a také možnost pronájmu na 99 let nebo koupi sedm britských základen nebo míst k jejich výstavbě na Newfoundlandu, Bermudách, Bahamách, Jamajce, Svaté Lucii, Trinidadu a v Britské Guyaně.¹⁶⁵ Ve Velké Británii byli americkým návrhem překvapeni, protože počítali jen

---

¹⁶¹ Dallek, *Franklin*, s. 244-245; Reynolds, *The creation*, s. 127; Woodward, *British foreign policy*, s. 84-85; Reynolds, *Lord Lothian*, s. 28; Churchill, *Druhá světová válka*, 2. díl, s. 383-384.

¹⁶² Gallup, *The Gallup Poll*, s. 238.

¹⁶³ Viz s. 31-32.

¹⁶⁴ Daniels, *Franklin*, s. 107; Reynolds, *The creation*, s. 128; The British Ambassador (Lothian) to President Roosevelt, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1940, The British Commonwealth, The Soviet Union, The Near East and Africa, Volume III, Document 54, August 5, 1940 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v03/d54>.

¹⁶⁵ Reynolds, *The creation*, s. 128; The Acting Secretary of State to the Ambassador in the United Kingdom (Kennedy), *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1940, The British Commonwealth, The Soviet Union, The Near East and Africa, Volume III, Document 56, August 13, 1940 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v03/d56>; Diaries of Henry Morgenthau, Jr., April 27, 1933-July 27, 1945, *FDRPL&M* [online]. Series 2: Morgenthau Presidential Diaries, Presidential Diary Volume 3, May 16, 1940 - February 28, 1941 (Part

se základnami na Jamajce, Trinidadu a v Britské Guyaně. Churchill ale přesto tento Rooseveltův návrh přijal, protože v dohodě viděl další krok směrem ke společné alianci. Churchill ale chtěl jednu změnu, místo neveřejného ujištění o budoucnosti flotily zopakuje to, co řekl o britském loďstvu 4. června v parlamentu.¹⁶⁶ Obával se totiž, že by Američané mohli jeho neveřejné ujištění o budoucnosti flotily zveřejnit.¹⁶⁷

I přesto ale Welles na příkaz prezidenta navrhl nóty, které by si obě země vyměnily při uzavření dohody, jejichž návrhy byly předány Lothianovi. Britové by mimo jiné museli slíbit, že své loďstvo nevzdají a ani sami nepotopí, a že poskytnou 99 letý pronájem základen, přičemž si Spojené státy mohou vybrat jejich přesné umístění a uplatňovat nad nimi svoji suverenitu. Američané naopak předají Britům 50 torpédoborců, 20 torpédových člunů, několik námořních hlídkových letounů a těžkých bombardérů, 250 000 pušek a několik milionů nábojů. Celý problém předávání základen, lodí a dalšího vojenského materiálu Američané vnímali jako jednu spojenou věc. Welles vysvětlil tuto americkou pozici Lothianovi tak, že torpédoborce nemohou být náčelníkem námořních operací prohlášeny za nepotřebné, pokud za ně nebude získána protihodnota, která by podpořila americkou obranu. Lothian s tímto americkým výkladem souhlasil, a snažil se přesvědčit Churchilla, aby přijal navrhovanou variantu. Ministerský předseda měl ale k celému návrhu výhrady, nelíbilo se mu, že si Američané mohli určit přesnou polohu základen, uplatňovat nad nimi svoji suverenitu a vyčtení slibu o budoucnosti britského loďstva. Navíc ani nesouhlasil se samotným principem dohody, nechtěl ji brát jako propojené výměny, ale jako vzájemně nesouvislé dary, což také Lothian oznámil 25. srpna Hullovi. Churchill ve svém projevu 20. srpna v parlamentu, kdy také zopakoval svá slova o loďstvu ze 4. června, totiž řekl, že britské základny budou předány jako dar. Pokud by se tedy výměna základen propojila se získáním lodí, jak prosazovali Američané, mohlo by to ve Velké Británii způsobit znepokojení, protože základny měly větší cenu, než získané lodě.¹⁶⁸ Hull ale nakonec

---

2), s. 0635 [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/morg/mpd08.pdf.

¹⁶⁶ Viz s. 43.

¹⁶⁷ Kaiser, *No End*, s. 93; Reynolds, *The creation*, s. 128-129; Edmonds, *The big three*, s. 194; Dallek, *Franklin*, s. 245; Daniels, *Franklin*, s. 107-108; Woodward, *British foreign policy*, s. 85; Churchill, *Druhá světová válka, 2. díl*, s. 385-386; The Ambassador in the United Kingdom (Kennedy) to the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1940, The British Commonwealth, The Soviet Union, The Near East and Africa, Volume III, Document 59, August 15, 1940 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v03/d59>.

¹⁶⁸ Hull, *The memoirs, Volume I*, s. 835; Churchill, *Druhá světová válka, 2. díl*, s. 388-389; The Ambassador in the United Kingdom (Kennedy) to the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1940, The British Commonwealth, The Soviet Union, The Near East and

našel řešení přijatelné pro obě strany, základny na Newfoundlandu a Bermudách byly brány jako dar a ostatní základny v Karibiku jako výměna za torpédoborce. Američané také již navíc netrvali na volném výběru míst základen, nově by je měla určit spojená komise. Otázka britského ujištění o budoucnosti flotily pak měla být vyřešena samostatně, Britové navíc k pronajímaným základnám přiřadili ještě základnu na Antigui.¹⁶⁹

Konečná dohoda byla podepsána 2. září mezi Hullem a Lothianem. Již 21. srpna prohlásil Strak tuto výměnu za posílení obrany Spojených států což, jak potvrdil ministr spravedlnosti, umožnilo provést tuto výměnu bez souhlasu Kongresu.¹⁷⁰ Britové nakonec obdrželi pouze 50 torpédoborců bez dalších zbraní či letadel, Američané naopak získali práva na využívání základen na Newfoundlandu, Bermudách, Bahamách, Jamajce, Trinidadu, Svaté Lucii, Antigui a v Britské Guyaně na 99 let. Vyřešen byl také spor o ujištění budoucnosti britského loďstva, Američané se nakonec spokojili s potvrzením s Churchillových projevů ze 4. června, respektive 20. srpna. Přestože Britové americké torpédoborce velmi potřebovali, do konce roku 1940 se jich ale po nutných opravách a úpravách podařilo dostat do služby jen devět. Také Američané neměli z dohody okamžitý užitek, jednání o konkrétním vymezení území a podmínek pronájmu základen trvala až do března 1941.¹⁷¹

4.4. Společné jednání štábních důstojníků

S postupným růstem americké armády a jejím vyzbrojování se Britové začali obávat, aby nebyly jejich objednávky kvůli objednávkám americké armády opožděvány nebo i rušeny. Do Spojených států tak vyslali skupinu důstojníků, kteří měli lobovat za britské objednávky u představitelů americké armády a zároveň zkoumat další americké

Africa, Volume III, Document 61, August 22, 1940 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v03/d61>; Reynolds, *The creation*, s. 129; Daniels, *Franklin*, s. 108-109; Woodward, *British foreign policy*, s. 85-87.

¹⁶⁹ Daniels, *Franklin*, s. 109; Reynolds, *The creation*, s. 131; Woodward, *British foreign policy*, s. 88; Hull, *The memoirs, Volume I.*, s. 837.

¹⁷⁰ Franklin D. Roosevelt, Papers as President: The President's Secretary's File (PSF), 1933-1945, *FDRPL&M* [online]. Series 3: Diplomatic Correspondence, Box 58, Navy, July - October 1940, s. 90-91 [cit. 2021-04-11]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/psf/b-psfc000067.pdf.

¹⁷¹ Kaiser, *No End*, s. 93-94; Edmonds, *The big three*, s. 195; Reynolds, *The creation*, s. 131; Daniels, *Franklin*, s. 104; Woodward, *British foreign policy*, s. 88; Reynolds, *Lord Lothian*, s. 28-31; Hull, *The memoirs, Volume I.*, s. 840-841; Eden, *The Eden memoirs*, s. 135; Message to Congress on Exchanging Destroyers for British Naval and Air Bases, *APP* [online]. September 03, 1940 [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/message-congress-exchanging-destroyers-for-british-naval-and-air-bases>; Transmittal to Congress of the Anglo-American Base Transfer Agreement, *APP* [online]. March 27, 1941 [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/transmittal-congress-the-anglo-american-base-transfer-agreement>.

vybavení ke koupi. Britové se při těchto jednáních snažili přesvědčit Američany, aby vyráběli britské typy zbraní pro obě strany, což se jim ale nepodařilo.¹⁷² Zároveň ale představitelé Velké Británie čelili velkému dilematu, museli se totiž rozhodnout, jestli je pro ně stále prioritou vstup Spojených států do války nebo hlavně pokračování materiální pomoci. Pokud by totiž Amerika vstoupila do války, zcela jistě by se snížil objem materiálu posílaného do Británie. Na druhou stranu, když by se Spojené státy dostaly do války, jejich vojenský výrobní potenciál by se rozjel na plno a objem vojenské výroby by v delším časovém horizontu stoupl, z čehož by mohla těžit i Velká Británie.¹⁷³

V červnu 1940 se začala rodit myšlenka společného jednání štábních důstojníků armád a námořnictev obou zemí, prvního během války. Již 11. června navrhoval Churchill, skrze Lothiana, Hullovi uskutečnění námořních jednání o rozložení flotil obou zemí v Atlantiku a Pacifiku,¹⁷⁴ s čímž ale Hull nesouhlasil, protože by to mohlo Roosevelta poškodit v blízkých prezidentských volbách. 17. června ale sám Roosevelt navrhoval Lothianovi uskutečnění tajných štábních jednání, s čímž také velvyslanec souhlasil. Američané si totiž byli vědomi své vojenské nepřipravenosti a chtěli tak předejít problémům, pokud by se dostaly do války. Varovný příklad bylo to, že nizozemci a Belgičané neměli před svým napadením žádná podobná štábní jednání se Spojenci. Churchillovi se tato varianta ale moc nelíbila, bylo zde totiž nebezpečí, že by se mohlo jednat o budoucnosti britské flotily v případě dobytí Británie, čemuž se chtěl vyhnout. Halifax se ho snažil přesvědčit, aby rychle souhlasil, než si to Roosevelt v kontextu blížících se prezidentských voleb rozmyslí. Churchill nakonec s jednáními 29. června souhlasil, Británie totiž tato jednání nutně potřebovala, hlavně kvůli aktuálnímu postupu Japonska v Pacifiku.¹⁷⁵ Dohodlo se, že kvůli utajení se budou jednání konat v Londýně a členové americké delegace budou mít oficiálně status armádních a námořních pozorovatelů. Samotná jednání pak byla maskována jako Anglo-Americký výbor pro standardizaci výzbroje (*Anglo-American Standardization of*

---

¹⁷² Johnsen, *The Origins*, s. 88-89.

¹⁷³ Woodward, *British foreign policy*, s. 89.

¹⁷⁴ Memorandum of Conversation, by the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1940, The British Commonwealth, The Soviet Union, The Near East and Africa, Volume III, Document 30, June 11, 1940 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v03/d30>.

¹⁷⁵ Více o Japonsku viz s. 59-62; Reynolds, *The creation*, s. 118; Reynolds, *Lord Lothian*, s. 25; Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 69-70.

Arms Committee). Jednání by měli řídit Američané, Britové na ně totiž nechtěli zbytečně tlačit.¹⁷⁶

Za Spojené státy se měl jednání účastnit za námořnictvo kontradmirál Ghormley, do té doby ředitel divize válečného plánování námořnictva a asistent náčelníka námořních operací, za pozemní vojsko generál Georg V. Strong, ředitel divize válečného plánování armády a za letectvo generálmajor Delos C. Emmons, vrchní velitel leteckých sil. Podle instrukcí, které Ghormley dostal 25. července od Roosevelta, měla delegace zjistit, jak by obě země spolupracovaly během války, přičemž se počítalo jak s možností dobytí Velké Británie, tak jejího ubránění. Zároveň měla být posouzena sama možnost jejího přežití. Brity na jednáních zastupoval viceadmirál Phillips, nyní zástupce náčelníka námořního štábu, dále letecký maršál Sir Richard Peirse, zástupce náčelníka leteckého štábu, generálporučík Sir Robert H. Haining, zástupce náčelníka generálního imperiálního štábu, generálmajor Hastings Istmay, který zastupoval válečný kabinet, a několik dalších důstojníků. Všichni zúčastnění patřili k vysokým představitelům ozbrojených složek, což ukazuje na důležitost těchto jednání, kterou jim obě strany přikládaly.¹⁷⁷

První setkání se konalo 20. srpna a Britové z něj byli zklamáni. Ukázalo se totiž, že americká delegace neměla v pravomoci uzavírat jakoukoli dohodu. Počáteční diskuze se vedly kolem válečné produkce a stálým konfliktům mezi požadavky Britů a americké armády. Američané chtěli vytvořit plán válečné výroby pro obě strany, k tomu ale potřebovali znát všechny britské materiální požadavky. Aby ale mohli představit své požadavky, chtěli Britové nejdříve stanovit válečnou strategii, od níž by se požadavky odvíjely. Aktuální strategickou situaci Velké Británie nakonec 29. srpna představil letecký maršál Sir Cyril Newall, náčelník leteckého štábu, který se připojil k jednání. Spolu s ním se také připojili admirál loďstva Sir Dudley Pound, první námořní lord, a polní maršál Sir John Dill, náčelník imperiálního generálního štábu. Jednání se tak účastnili ti nejvyšší profesionální velitelé britských ozbrojených složek. Podle aktuální situace, jak představil Newall, se očekávaly německé útoky v Severním Atlantiku, Severní Africe, dále na Velkou Británii, Iberský poloostrov a Balkán. Britské ozbrojené složky by se měly zaměřit na obranu těch nejdůležitějších, tedy domácích ostrovů a Egypta. Díky britské námořní převaze by ale měly být udrženy komunikační a

---

¹⁷⁶ Johnsen, *The Origins*, s. 91-94; Woodward, *British foreign policy*, s. 81-82; Watson, *Chief of Staff*, s. 113-114; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 341; Gilbert, *Churchill*, s. 619.

¹⁷⁷ Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 71; Kaiser, *No End*, s. 95-96; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 341; Johnsen, *The Origins*, s. 94-95.

zásobovací linie a zároveň by měl být blokován německý dovoz ze zámoří. Převahu v pozemních silách a letectvu mělo ale Německo. Newall také konstatoval, že Velká Británie je závislá na zásobování ze Spojených států a je tak potřeba ekonomické spolupráce obou zemí. Co se týče zbrojní výroby, bylo konstatováno, že Britové nejsou schopni vyrobit vše potřebné. Ze Spojených států tak mělo být dováženo pokud možno co nejvíce a Velká Británie by se zaměřila na stavbu lodí a ostatních zbraní, které by nešly pořídit v Americe. Celkově by mělo celé Britské impérium být schopné vyzbrojit 55 divizí. Mezi těmito jednáními se dostali američtí důstojníci také možnost podívat se na několik různých bojových velitelství či továren, aby si udělali obrázek o stavu britských ozbrojených složek a válečného průmyslu.¹⁷⁸

Na dalším setkání 31. srpna představil Newall samu britskou strategii porážky Německa. Nejdříve bylo nutné zajistit bezpečnost Británie a ostatních území impéria, udržovat kontrolu moří, komunikačních cest a obnovit kontrolu Středozemního moře. Ofenzivní akce se měly skládat z ekonomické blokády a bombardování, což by mělo postupně přivést Německo a Itálii k ekonomickému kolapsu. Postupně měla být budována armáda, která na Německo, po jeho ekonomickém kolapsu, zaútočí. Britští důstojníci si byli jistí, že Velká Británie dokáže odrazit případné Německé vylodění a, jak se Ghormley dozvěděl, neměli ani žádné vytvořené plány, pokud by byla německá invaze úspěšná a země dobytá. Mluvílo se také o možném vstupu Spojených států do války, o kterém se Britové vyjádřili ve smyslu, že na něm netrvají, čemuž ale Američané nevěřili. V otázce Dálného východu Britové zopakovali, že pokud dojde k válce s Japonskem, budou zde silně závislí na americké pomoci.¹⁷⁹

Během září se Strong a Emmons postupně vrátili do Spojených států, zatímco Ghormley zde zůstal a v jednáních pokračoval až do roku 1941 jako námořní pozorovatel. Navráťivší důstojníci pak na konci měsíce referovali o proběhnutých jednáních a o svých zjištěních Stimsonovi. Podle nich byla britská morálka vysoká a panovalo zde přesvědčení o vítězství, britský průmysl navíc ani zatím neutrpěl vážnější škody. Velkým problémem ale byly rostoucí ztráty britských obchodních lodí, což se mělo ještě zhoršovat, a také nedostatek hlídkových letadel a torpédoborců. Obrana Británie podle nich stála na Královském letectvu, které by ale mělo pravděpodobně vydržet. Případnou německou invazi by pak Britové zřejmě byli schopni odrazit, pokud by ale

---

¹⁷⁸ Johnsen, *The Origins*, s. 96-99; Watson, *Chief of Staff*, s. 114-115; Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 71-72

¹⁷⁹ Kaiser, *No End*, s. 114-115; Johnsen, *The Origins*, s. 100-101; Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 72.

své síly v Británii neoslabili ve prospěch Blízkého východu. Pokud invaze neproběhne do poloviny října, měla by se její hrozba snižovat a pozice Velké Británie naopak zlepšovat. Strong a Emmons také předali poslední Churchillův seznam požadovaných věcí, nyní se jednalo hlavně o letadla, strojní zařízení, pěchotní zbraně a torpédové čluny. Churchill také žádal o poskytnutí dobrovolných pilotů pro Královské letectvo. Na konec svého hlášení pak oba důstojníci přidali, že očekávají budoucí zapojení Spojených států do války a další taková jednání by byla v americkém zájmu, protože by se tím získávaly britské zkušenosti boje. Přestože tato jednání nepřinesla žádnou dohodu, což ani nebylo z americké strany v plánu, upevnila v Rooseveltovi odhodlání nadále poskytovat Velké Británii materiální pomoc.¹⁸⁰

4.5. Dálný východ

Situace v Evropě na jaře a v létě 1940 měla svůj vliv i na situaci v Pacifiku a na Dálném východě. Německých úspěchů v květnu a červnu chtěla nová japonská vláda využít k vlastní územní expanzi, kterou chtělo docílit vybudování sféry vlivu a ekonomické soběstačnosti v oblasti. Američané se již dlouho snažili odrazovat Japonsko od agresivních kroků, v květnu 1940 z toho důvodu přesunuli hlavní základnu Pacifického loďstva ze San Diega na západním pobřeží Spojených států blíže k Japonsku do Pearl Harboru na Havajských ostrovech, což Britové velmi přivítali, protože nemohli kvůli válce s Německem a Itálií poslat do oblasti své lodě.¹⁸¹ V červnu 1940 začali Japonci po Britech požadovat uzavření Barmské cesty, po které do Číny, bojující s Japonskem, proudila materiální pomoc převážně ze Spojených států. Žádali také uzavření hranic u Hongkongu a stažení britských vojsk ze Šanghaje. Britové se obávali, že pokud odmítnou, Japonci jim vyhlásí válku. Britové se tak snažili získat podporu ve Spojených státech a Lothian tak 27. června předal Hullovi návrhy na společné embargo japonského obchodu nebo vyslání amerických lodí do Singapuru, nejdůležitější britské základny v oblasti, která byla také hlavním článkem v obraně surovinově bohatých území Malajsie a Nizozemské východní Indie a přístupů k Austrálii, Novému Zélandu a Indii, tedy oblastí, které chtělo Japonsko zahrnout do své ekonomické sféry. Hull ale všechny návrhy odmítl a oznámil, že Spojené státy

---

¹⁸⁰ Johnsen, *The Origins*, s. 102-104; Lowenthal, *Roosevelt*, s. 423-424; Reynolds, *The creation*, s. 139; Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 72-73.

¹⁸¹ Wanner, *Spojené státy*, s. 179; Reynolds, *The creation*, s. 133, 135; Woodward, *British foreign policy*, s. 165; Daniels, *Franklin*, s. 216.

vyjádří pouze diplomatickou podporu, nic jiného dělat nemohou.¹⁸² Britové ani nemohli příliš spoléhat na Austrálii a Nový Zéland, protože část jejich jednotek již byla na Blízkém východě. Halifax a další se ale domnívali, že odmítnutí požadavků nutně nemusí znamenat vypuknutí války, spíše by mohlo dojít k tlaku na britské obchodní zájmy v Číně, protože by se Japonci mohli obávat zapojení Spojených států do války. Uzavření Barmské cesty by také mohlo negativně ovlivnit boje v Číně a americké veřejné mínění o Británii. Churchill byl naopak připraven Japonsku ustoupit, měl velké obavy z možného vypuknutí války. Nakonec bylo ale dosaženo kompromisu, Barmská cesta měla být uzavřena na tři měsíce a mezitím měla být snaha dosáhnout mírového řešení. Japonci s tímto návrhem souhlasili a cesta tak byla od 18. července do 18. října uzavřena. Hrozba vypuknutí války s Japonskem tak byla podle některých odvrácena až na podzim do doby, kdy by německá invaze do Británie byla již méně pravděpodobná.¹⁸³

Stejný den, co došlo k uzavření Barmské cesty, navrhoval Lothian, aby Spojené státy uvalily embargo na dovoz ropy, čímž by bylo Japonsko odříznuto od jejích dodávek, na kterých bylo závislé. Aby si je ani nemohlo samo obstarat, navrhoval také zničení ropných vrtů v Nizozemské východní Indii. Tento postup by mohl donutit Japonsko zastavit své agresivní kroky. Roosevelt ale odmítl tvrdý postup vůči Japonsku, chtěl se totiž vyhnout možnému vypuknutí války, zvláště před blížícími se prezidentskými volbami. Lothianův návrh tak byl smeten ze stolu.¹⁸⁴

Idea embarga části nebo celého japonského obchodu se ale ve Spojených státech objevovala již dlouho před válkou, velká část japonského obchodu totiž probíhala právě se Spojenými státy a jeho omezení by japonskou ekonomiku silně postihlo. Pokud by se k embargu přidalo i Britské impérium, naprostá většina japonského zahraničního obchodu by se zastavila a Japonsko, závislé na dovozu surovin, by ekonomicky zkolabovalo. Již v roce 1931 prosazoval Stimson, tehdy jako ministr zahraničí, uvalení embarga na Japonsko v reakci na napadení Mandžuska. Po svém vstupu do vlády

---

¹⁸² Woodward, *British foreign policy*, s. 165; Reynolds, *The creation*, s. 133-134; Cadogan, *The diaries*, s. 310; Hull, *The memoirs, Volume I.*, s. 896-898.

¹⁸³ Dallek, *Franklin*, s. 239; Woodward, *British foreign policy*, s. 165-167; Reynolds, *The creation*, s. 134-135; Reynolds, *Lord Lothian*, s. 35; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 328-329; Cadogan, *The diaries*, s. 311, 314; Hull, *The memoirs, Volume I.*, s. 900; Associated Press, Churchill Tells Commons Burma Road Closed Because England Is Engaged In "Live and Death Struggle" With Germany, *Henderson daily dispatch* [online]. 1940, Henderson Dispatch Co., July 15, 1940, 8 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2577-3461, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn91068401/1940-07-18/ed-1/seq-1/>.

¹⁸⁴ Dallek, *Franklin*, s. 239.

v červenci 1940 se připojil k podobně smýšlejícím, mezi něž patřil Morgenthau a ministr vnitra Harold L. Ickes. Naopak Hull a Welles se těchto kroků obávali, mohly by totiž způsobit japonský útok na Nizozemskou východní Indii nebo i Spojené státy. Snaha odradit Japonsko od dalších agresivních kroků vedla 26. července k podřízení exportu železného šrotu, leteckého benzínu a mazadel ze Spojených států pod licenci s účinností od 1. srpna.¹⁸⁵ Japonsko naprostou většinu těchto surovin dováželo právě z Ameriky, licencování exportu jim sice jejich nákupy neznemožnilo, ale ztížilo. Na Japonsko již z dřívějšíka platilo takzvané morální embargo na dovoz letadel a jejich součástí a plánů, embargo na dovoz leteckého benzínu a obchod se zbraněmi, municí, surovinami a několika dalšími komoditami byl podřízen udělení licence. Jestřábové v americké vládě přitom již nyní požadovali zavedení úplného embarga na vývoz ropy do Japonska.¹⁸⁶

Porážka Francie umožnila Japoncům uzavřít na konci srpna s Francouzi v Indočíně dohodu, podle níž mohli přes její území převážet vojenské jednotky a spravovat několik vojenských základen na severu země. Japonské jednotky pak 22. září skutečně vstoupily do severní Indočíny. V reakci na tyto události Spojené státy zavedly na konci září úplné embargo na vývoz železného šrotu mimo západní polokouli s výjimkou Velké Británie, které platilo od poloviny října 1940.¹⁸⁷ K úplnému embargu na vývoz ropy zatím nedošlo, Američané nechtěli vyprovokovat Japonsko k válce. Japonci byli již nyní rozhodnuti, že pokud dojde k uvalení embarga na dovoz ropy, budou se snažit dobýt Nizozemskou východní Indii, bohatou na ropu a i další suroviny.¹⁸⁸ K dalšímu sblížení Japonska s Německem a Itálií došlo 27. září, kdy byl v Berlíně podepsán Pakt tří, podle něhož si všechny strany slíbily pomoc v případě napadením dalším státem, který se nyní nenacházel ve válce. Pakt byl jasně namířen proti Spojeným státům, ale z důvodu velké vojenské nepřipravenosti byla americká

---

¹⁸⁵ Proclamation No. 2417, Signed by President Roosevelt, July 26, 1940, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Papers relating to the foreign relations of the United States, Japan, 1931–1941, Volume II, Document 136, July 26, 1940 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1931-41v02/d136>.

¹⁸⁶ Kaiser, *No End*, s. 110-111; Woodward, *British foreign policy*, s. 167; Reynolds, *The creation*, s. 136-137; Anderson, Irvine H., *The 1941 De Facto Embargo on Oil to Japan: A Bureaucratic Reflex*, In *Pacific Historical Review*, Vol. 44, No. 2 (May, 1975), s. 207-209; Stimson, Henry L., *On active service in peace and war*, New York, 1947, s. 190.

¹⁸⁷ Press Release Issued by the White House on September 26, 1940, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Papers relating to the foreign relations of the United States, Japan, 1931–194, Volume II, Document 144, September 26, 1940 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1931-41v02/d144>; Reynolds, *The creation*, s. 140; Hull, *The memoirs, Volume I.*, s. 907.

¹⁸⁸ Woodward, *British foreign policy*, s. 168; Kaiser, *No End*, s. 111-112; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 339; Daniels, *Franklin*, s. 117.

reakce téměř nulová, ukázalo se totiž, že kvůli nedostatku zásob munice nebude americká armáda schopna velkého útoku ještě minimálně rok.¹⁸⁹

---

¹⁸⁹ Kaiser, *No End*, s. 98; Woodward, *British foreign policy*, s. 168; Reynolds, *The creation*, s. 138.

5. Podzim a zima 1940-1941

5.1. Jednání kontradmirála Ghormleyho

Pro Velkou Británii se možná námořní spolupráce se Spojenými státy stávala stále důležitější. Pro prozkoumání této možnosti byl proto 15. června ustanoven tajný výbor pod vedením admirála Sira Sidneyho Baileyho, který měl prozkoumat hranice možné budoucí námořní spolupráce se Spojenými státy. Mezi hlavní body zkoumání patřilo například rozdělení odpovědnosti za části oceánů mezi námořnictva obou států, technická spolupráce nebo určení množství informací, které by mohly Spojené státy získávat z Velké Británie. Na konci srpna výbor představil svoji finální zprávu, která samozřejmě podléhala utajení. Podle ní by měly Spojené státy udržovat v Pacifiku dostatečně silné loďstvo, aby odstrašovalo Japonsko od dalších agresivních kroků. S tímto úkolem by měla také pomáhat námořnictva Austrálie a Nového Zélandu, která ale postrádala těžké lodě. S vyhlídkou nemožnosti poslat do oblasti britské těžké lodě by tak měly Spojené státy převzít strategickou odpovědnost i za námořní oblasti Austrálie a Nového Zélandu. V Atlantiku by mělo být americké námořnictvo odpovědné za oblast od Nového Skotska dále na západ, podle zprávy by se ale také mělo podílet na protiponorkovém boji na přístupech do Velké Británie, tedy mnohem více na východ. Zpráva dále například navrhovala uskutečnění tajných štábních jednání ozbrojených složek obou států, úzkou spoluprací zpravodajských služeb a vytvoření společného kódovacího systému, který by mohl být použit v případě vstupu Spojených států do války.¹⁹⁰

Po ukončení jednání Anglo-Amerického výboru pro standardizaci výzbroje odjeli Strong a Emmons během září zpět do Spojených států, Ghormley ale v Británii zůstal a pokračoval v dalších jednáních se zástupci Admirality jako námořní pozorovatel. Hned 2. srpna se na jednom z jednání dozvěděl o zprávě Baileyho výboru, a přestože byla považována za tajnou, podařilo se mu od Britů získat její kopii. V průběhu září a začátkem října se pak Ghormley několikrát na jednáních setkal se členy výboru a dalšími britskými námořními důstojníky. Ghormley zde prezentoval pouze svůj vlastní názor a nikoliv oficiální stanoviska Spojených států, nesměl také činit žádné závazky. Britové naopak chápali tato jednání jako předstupeň plnohodnotných štábních jednání a později také vstupu Spojených států do války. Uzavření Paktu tří silně akcentovalo otázku Pacifiku a Dálného východu v těchto jednáních. Velká část

---

¹⁹⁰ Johnsen, *The Origins*, s. 106-108; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 243; Watson, *Chief of Staff*, s. 107; Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 74.

debat se proto týkala možnosti odrazení Japonska od dalších agresivních kroků. Britové zde navrhovali, aby Spojené státy přesunuly část svého loďstva do Singapuru, kde by pomáhalo odrazovat Japonsko od dalšího postupu na jih. Posílení oblasti dalšími britskými loděmi se totiž zdálo Britům nereálné, protože možné lodě pro Dálný východ nyní byly ve Středomoří, kde bojovaly proti italskému námořnictvu. Ghormley tuto možnost striktně odmítl, došlo by tím totiž k oslabení obrany západního pobřeží Spojených států a zásobovací trasy těchto lodí by byly v možném dosahu japonských útoků. Britové se ale nenechali odradit tímto odmítnutím a Churchill tento návrh 4. října 1940 poslal Rooseveltovi. Stark a Marshall by s tímto návrhem souhlasili, pouze pokud by byly Spojené státy připraveny na válku. V aktuální situaci ale tedy byli proti návrhu a Roosevelt tak ani Churchillovi neodpověděl.¹⁹¹ S ohledem na stále rostoucí japonskou agresi se Britové rozhodli, že po vypršení tříměsíčního uzavření znovu otevřou Barmskou cestu. Snahy o mírové řešení problémů s Japonskem se nevydařily a 18. října byla cesta znovuotevřena. Churchill zde kalkuloval s možností, že by po otevření cesty následoval Japonský útok, a Spojené státy by tedy mohly vstoupit do války. Američané také kalkulovali s možným japonským útokem, a proto rychle připravovali plány na možnou společnou obranu Filipín, Malajsie a Nizozemské východní Indie silami Spojených států, Velké Británie a Nizozemí. Japonsko ale na otevření Barmské cesty nijak nereagovalo.¹⁹²

Další diskuze mezi Ghormleym a Brity se týkala hlavně otázek spolupráce po možném americkém vstupu do války. Jednalo se tak o americké podpoře Britů v Atlantiku nebo eskortování konvojů na světových oceánech. Pozornost byla také věnována otázkám velení nad americkými loděmi ve Velké Británii. Brity také, ještě před uzavřením Paktu tří, zajímala otázka, jestli Spojené státy vyhlásí válku Itálii, pokud se dostanou do války s Německem. Ghormley odpověděl, že to tak pravděpodobně bude. Dále se také diskutovalo o vzájemné komunikaci nebo o taktických postupech v různých bojových situacích, kde hlavně Britové prezentovali své dosavadní bojové zkušenosti. Po skončení těchto jednání v polovině října navrhoval Ghormley do Spojených států, aby se uskutečnila plnohodnotná štábní jednání, jak si přáli Britové.¹⁹³

---

¹⁹¹ Johnsen, *The Origins*, s. 106, 109, 111; Kaiser, *No End*, s. 117; Churchill, *Druhá světová válka*, 2. díl, s. 375; Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 74-75.

¹⁹² Kaiser, *No End*, s. 117-118; Woodward, *British foreign policy*, s. 168; Reynolds, *The creation*, s. 133, 140; Hull, *The memoirs, Volume I.*, s. 911.

¹⁹³ Johnsen, *The Origins*, s. 109-111; Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 77.

Ve Spojených státech se na možné plnohodnotné štábní jednání s Velkou Británií postupně měnil názor. Vstup Japonců do severní Indočíny, podepsání Paktu tří a hlášení Ghormleyho z Londýna podporovaly ideu uskutečnění těchto jednání. Už 1. října se na jejich možné uskutečnění vyptával Hull Lotiana. Američané navrhovali uskutečnění předběžných jednání v Londýně a poté hlavních ve Washingtonu, Britové, s ohledem na rostoucí nebezpečí v Pacifiku, chtěli také samostatné jednání o tomto prostoru v Singapuru. Z těchto jednání by měl podle Britů vzniknout plán koordinace akcí Velké Británie, Spojených států a Nizozemí v případě války s Japonskem a rozdělení námořních zón odpovědnosti. Velká Británie vnímala tato jednání jako velmi důležitá, navrhovala proto, aby se jednání zúčastnili zástupci armády, letectva a námořnictva, ministr ekonomické války a zástupci Kanady, Austrálie, Nového Zélandu a Nizozemí. Postoj ve Spojených státech k těmto jednáním se ale opět změnil, 10. října informoval Hull Lothiana, že je nyní proti konání plánovaných konferencí, protože by mohly ohrozit znovuzvolení Roosevelta prezidentem v nadcházejících prezidentských volbách. Britové se ale stále nevzdávali a snažili se o uskutečnění jednání v menší podobě. Plánovali tak uskutečnění konferencí v Londýně, které by se účastnil Ghormley, a v Singapuru, které by se měli účastnit místní námořní velitelé, za Spojené státy tedy admirál Thomas C. Hart, vrchní velitel Asijské flotily.¹⁹⁴

Americké prezidentské volby v listopadu 1940 potřeť vyhrál Roosevelt, zároveň také demokraté získali většinu v Senátu a i Sněmovně reprezentantů.¹⁹⁵ Oba prezidentští kandidáti, Roosevelt a Willkie, byli pro poskytování materiální pomoci Velké Británii a naopak odmítali přímou vojenskou pomoc v podobě vyslání amerických jednotek. Roosevelt stále čerpal kredit z New Dealu, zároveň ale také ze strachu ve společnosti z možného napadení Spojených států Německem. Podpora zbrojení, rozšiřování ozbrojených složek a vojenského průmyslu a podpora Velké Británie mu, hlavně po pádu Francie, přidávala politické body.¹⁹⁶ Ve Velké Británii si většina představitelů přála, aby volby vyhrál Roosevelt i přes to, že Willkie také sliboval podporu Británii. Pokud by totiž Willkie vyhrál, tak by podle nich několik měsíců trvalo, než bude jeho nová administrativa fungovat naplno. Pokud by vyhrál Roosevelt, tak by na místě zůstala stará a již zkušená administrativa. Britové také očekávali, že by znovuzvolený

---

¹⁹⁴ Johnsen, *The Origins*, s. 111-113; Reynolds, *The creation*, s. 141.

¹⁹⁵ Výsledky voleb do Kongresu Spojených států Election Statistics, 1920 to Present: 1940. *US House of Representatives: History, Art & Archives* [online]. [cit. 2021-04-7]. Dostupné z: <https://history.house.gov/Institution/Election-Statistics/>.

¹⁹⁶ Doenecke, *The battle*, s. 35-36; Kaiser, *No End*, s. 132-136; Wanner, *Spojené státy*, s. 124.

prezident mohl po volbách udělat nějaký velký krok k podpoře Británie, když už by se tolik nemusel ohlížet na veřejné mínění. Někteří tak dokonce doufali v americký vstup do války.¹⁹⁷

Vstup Spojených států do války byl pro Velkou Británii zbožným přáním. Velká shoda ale již nepanovala nad otázkou, zda je pro Británii výhodné být ve válce s Japonskem spolu se Spojenými státy nebo aby se obě země nadále války neúčastnily. Pro Velkou Británii by bylo samozřejmě nejlepší, pokud by Spojené státy vstoupily do války a Japonsko zůstalo neutrální. Tato varianta sice díky Paktu tří nevypadala nijak zvlášť reálně, pakt ale mohl dostat Spojené státy do války v Evropě přes válku s Japonskem.¹⁹⁸

Kontradmirál Ghormley, který byl stále ve Velké Británii, byl 16. října pozván na konferenci v Londýně. Zprvu svoji účast odmítal a obrátil se pro instrukce ke Starkovi. Ten jeho přítomnost sice povolil, ale na jednáních neměl pravomoc uzavírat jakékoliv dohody, směl tedy jednat jen nezávazně. Jednou z hlavních otázek se stal Singapur, Američany zajímala jeho obranyschopnost a Britové chtěli stále dosáhnout příplutí amerických lodí na tuto základnu. Pro zajištění Singapuru by mělo podle Britů připout asi 9 bitevních lodí, 3 letadlové lodě a další doprovodná a zásobovací plavidla. Tyto počty ale byly pro Spojené státy naprosto neakceptovatelné, protože se jednalo o většinu jejich celého vojenského námořnictva. Další návrh na vyslání jedné letadlové lodě, několika křižníků a doprovodných lodí ale Američané také odmítli. Dlouho se také debatovalo o strategiích obou zemí v Pacifiku, kde se ukázala poměrně velké shoda. Obě strany kladly do popředí boj s Německem, defenzivní postoj v Pacifiku, obranu Británie a jejich námořních přístupů. Neshody se ale ukázaly v podobě defenzivy v Pacifiku, Spojené státy byly ochotny dočasně ztratit Filipíny, Borneo, Singapur a Nizozemskou východní Indii, což si ale Britové nedokázali představit. Během jednání také Britové ukázali Ghormleymu detailní rozmístění a stavy jejich námořnictva a také plány budoucích operací, se Spojenými státy se tak podělili o jedny ze svých nejtajnějších informací. Ghormley se dále ptal, jestli budou Britové bránit zájmy Spojených států a Británie v Atlantiku, kdyby se Američané plně zaměřili na odrazování Japonska. Britové na tuto otázku odpověděli, že k zadržování Japonska je důležitý Singapur s velkou částí amerických lodí, aby se bránilo Japonskému postupu na jih. Možné japonské útoky na americké západní pobřeží by pak byly podle Britů

---

¹⁹⁷ Reynolds, *Lord Lothian*, s. 40-41; Reynolds, *The creation*, s. 148-149.

¹⁹⁸ Reynolds, *The creation*, s. 141-143; Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 40.

zanedbatelné, s čímž Ghormley opět naprosto nesouhlasil. Singapurská otázka tak na konci listopadu zablokovala další jednání v Londýně. Admirálova jednání ve Velké Británii, společně s Výborem pro standardizaci výzbroje, položily základ budoucích jednání ABC a přiblížily vytvoření společné aliance.¹⁹⁹

Druhá z konferencí, která se konala přímo v Singapuru a měla být také bez závazků, měla za cíl vytvoření předběžného plánu rozmístění sil a spolupráce mezi Spojenými státy, Británií a Nizozemskem. Od konce října až do února následujícího roku proběhlo několik setkání, které ale nepřinesla prakticky žádný posun. Narazilo se zde totiž opět na problém americké přítomnosti v Singapuru, kterou Britové opět silně prosazovali. Podle nich měli hlavní tíži případných bojů nést Američané, zatímco Britové by hlídali Indický oceán, protože by v oblasti neměli tolik lodí. K neúspěchu jednání také přispělo, že účastníci za Spojené státy byly pouze místními veliteli, kteří neměli pravomoc uzavírat jakoukoliv dohodu a ani neměli přístup k informacím, které například Ghormley měl. Pro představitele ve Washingtonu z těchto jednání tedy vyplynulo, že Britové chtějí prakticky nechat obranu Singapuru na starosti Američanům a Britové by jen hlídali své zásobovací trasy v oblasti.²⁰⁰

5.2. Americké vojenské plánování a spolupráce s Velkou Británií

Japonské agresivní kroky měly také samozřejmě vliv na americké vojenské plánování. Stark se svým štábem vypracoval čtyři různé plány Americké strategie ve válce s Japonskem, které založil na informacích z jednání Anglo-Amerického výboru pro standardizaci výzbroje a z pozdějších jednání kontraadmirála Ghormleyho. Plán A počítal s válkou s Japonskem bez pomoci dalších států, plán B s pomocí Velké Británie a případně Nizozemí. Plán C počítal s tím, že Japonsko bude během války podporováno Německem a Itálií a Spojené státy mohou, ale i nemusejí, mít Brity za spojence. Plán D předpokládal válku s Německem a Itálií, Spojené státy by měly mít za spojence Velkou Británii a Japonsko bude, alespoň ze začátku, mimo válku. Poslední plán E pak počítal s nezapojením země do války a pouze s materiální podporou Velké Británie. Stark za hlavní cíle Spojených států považoval udržení územní, ekonomické a morální integrity země a celé západní polokoule, zabránění rozpadu Britské říše a obranu ekonomických a politických zájmů na Dálném východě. Konečného doporučení se 12. listopadu dočkal plán D, označovaný jako *Plan Dog*. Podle Starka se jednalo o nejlepší plán, který dával Velké Británii největší šance na přežití, protože by bez přímé americké vojenské

¹⁹⁹ Johnsen, *The Origins*, s. 113-117; Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 77-78.

²⁰⁰ Johnsen, *The Origins*, s. 119-123; Watson, *Chief of Staff*, s. 391-392.

pomoci nedokázala vyhrát válku. Přežití Velké Británie bylo totiž nutné pro zachování bezpečnosti Spojených států, vstup do války tak Stark doporučoval co nejdříve. Aby Velká Británie válku vyhrála, mělo by podle Starka dojít k přímému zapojení ozbrojených sil Spojených států na její straně, protože Britové podle něj nedisponovali dostatečnými lidskými a materiálními zdroji. Americké námořnictvo by pravděpodobně mělo na starosti obranu západního Atlantiku, eskortování konvojů, boj proti ponorkám, možné obsazení Azor a Kapverd a částečně i podporu Britů v jejich domácích vodách. Velké části pozemní armády a letectva by se pak přesunuly do Evropy a Afriky a přímo by se zde podílely na porážce Německa a Itálie. V tu chvíli by ale Spojené státy nebyly schopny vést ofenzivní válku proti Japonsku podle svých válečných plánů, většina armády a velká část loďstva by totiž byla vázána v Evropě a Atlantiku. Spojené státy by se tak měly snažit vyhnout válce s Japonskem. Pokud by přece jen válka v Pacifiku vypukla, měla by být vedena spolu s Brity a Nizozemci v defenzivním stylu. Nakonec Stark doporučoval, aby se konala tajná štábní jednání s britskými, kanadskými a nizozemskými protějšky, která by stanovila základní principy spolupráce, pokud se Spojené státy dostanou do války.²⁰¹

Rooseveltovo přesvědčení o nutnosti poskytování materiální pomoci Velké Británii tak korespondovalo s doporučením admirála Starka, přesto žádný z plánů oficiálně nepotvrdil. Posílání materiální pomoci do Velké Británie podporovala také většina americké společnosti, jak se ukázalo během prezidentských voleb. Otázka, jestli má vůbec cenu materiálně pomáhat Britům, se s rostoucími německými úspěchy dostávala stále více do pozadí. Většina společnosti ale stále odmítala možnost vstupu Spojených států do války, podle průzkumu veřejného mínění ze začátku října by pro bylo pouze 17% dotázaných. Roosevelt tak materiální podporu Velké Británie prezentoval jako cestu k přímé neúčasti ve válce.²⁰²

Rostoucí spolupráce Spojených států s Velkou Británií měla také cíl, aby se vichistická Francie nepřidala na stranu Německa a nevyhlásila Británii válku, což by nebylo ani v zájmu Američanů, protože by se tím Němci dostali do oblasti Francouzské Západní Afriky, odkud již mohla být přímo ohrožena Jižní Amerika. V listopadu 1940

---

²⁰¹ Franklin D. Roosevelt, *Papers as President: The President's Secretary's File (PSF), 1933-1945, FDRPL&M* [online]. Series 1: Safe File, Box 4, Navy Department, "Plan Dog" [cit. 2020-09-29]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/psf/psfa0048.pdf; Heinrichs, Waldo, *Threshold of war : Franklin D. Roosevelt and American entry into World War II*, New York : Oxford University Press, 1989, s. 37; Watson, *Chief of Staff*, s. 119-120; Kaiser, *No End*, s. 140-142; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 423; Lowenthal, *Roosevelt*, s. 424-425.

²⁰² Woodward, *British foreign policy*, s. 88-89; Schuessler, *The Deception Dividend*, s. 152-153; Lowenthal, *Roosevelt*, s. 425; Johnsen, *The Origins*, s. 127; Gallup, *The Gallup Poll*, s. 245.

například zabránili tomu, aby byly dvě moderní francouzské bitevní lodě přesunuty z afrických přístavů do Francie, kde by se jich mohli zmocnit Němci, jak se Britové i Američané obávali.²⁰³

Hned po svém znovuzvolení přišel Roosevelt s plánem, že by Velká Británie mohla dostávat polovinu americké produkce těžkých bombardérů B-17 a středních B-25 a B-26. Generálové Marshall a Arnold byly proti tomuto prezidentovu plánu, protože by to podle nich ohrozilo výcvik leteckých posádek a výstavbu leteckých sil. Roosevelt ale i přes tyto námitky oznámil tento svůj plán na tiskové konferenci 8. listopadu.²⁰⁴

5.3. Zákon o půjčce a pronájmu

Britské nákupy ve Spojených státech od začátku války do konce října 1940 dosáhly objemu 1,6 miliardy amerických dolarů (dnes přes 29 miliard dolarů) a Britové dále plánovali další nákupy v hodnotě přes 3,2 miliardy dolarů (dnes přes 59,5 miliardy dolarů). Velení britské armády chtělo s pomocí americké výzbroje uskutečnit plán, podle kterého by jejich armáda měla do konce roku 1941 dosáhnout velikosti 55 divizí. Britská nákupní komise se snažila dosáhnout toho, aby americké továrny vyráběly pro Brity jejich typy zbraní, což americká strana nechtěla připustit, protože by tím došlo k ohrožení plynulosti produkce, a tedy i vyzbrojování rostoucí americké armády. Britové nakonec 20. listopadu souhlasili s návrhem, podle něhož by se 10 jejich divizí vyzbrojilo americkým vybavením a zbývajících 45 by bylo vyzbrojeno z britské domácí produkce.²⁰⁵

Velká Británie tedy na rok 1941 plánovala nákup veškerého vybavení pro 10 divizí, zároveň ale také chtěla nakoupit 26 000 letadel. Na tyto plánované nákupy se ale již Britům nedostávalo financí, což také na konci listopadu Lothian oznámil Američanům. Roosevelt věděl, že tento problém nastane, očekával ho ale akutním až za šest měsíců, protože si myslel, že Britové mají v USA ještě kolem 2,5 miliardy dolarů v majetku a úvěrech. Již po volbách přitom přemýšlel o pronájmu některých věcí Britům, které by měly jít v budoucnu vrátit, jako například nákladní lodě. 17. prosince řekl Morgenthauovi, že podle něj Britové tvrdí, že nemají peníze, dokud „*neodkryjeme*

---

²⁰³ Hull, *The memoirs, Volume I.*, s. 871-872; Churchill, *Druhá světová válka, 2. díl*, s. 490-496.

²⁰⁴ Kaiser, *No End*, s. 138-139; Daniels, *Franklin*, s. 141; Hull, *The memoirs, Volume I.*, s. 870; Press Conference, *APP* [online]. November 08, 1940 [cit. 2020-09-30]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/press-conference-7>.

²⁰⁵ Johnsen, *The Origins*, s. 124; Watson, *Chief of Staff*, s. 317-318; Kaiser, *No End*, s. 137-138; Kimball, *"Beggar My Neighbor"*, s. 761-762; Diaries of Henry Morgenthau, Jr., April 27, 1933-July 27, 1945, *FDRPL&M* [online]. Series 2: Morgenthau Presidential Diaries, Presidential Diary Volume 3, May 16, 1940 - February 28, 1941 (Part 2), s. 0703 [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/morg/mpd08.pdf.

svoje ruce a ukážeme jim, jak ten materiál dostanou“.²⁰⁶ Lothian přitom varoval Hulla již 3. července 1940, že Velká Británie nebude schopna donekonečna platit za nákupy ve Spojených státech.²⁰⁷ 23. listopadu Lothian také oznámil americkým novinářům, že finanční situace se stává pro Británii velice vážnou a že již Británie nemá volné zlato a ani cenné papíry na další nákupy ve Spojených státech. Tento a další Lothianovy veřejné komentáře silně ovlivnily veřejné mínění a i náladu v Kongresu, výrobci zbraní se obávali, že jim Britové přestanou platit za objednávky, které již byly v procesu výroby. Administrativa se tak dostala pod tlak, aby byla Britům poskytnuta nějaká forma pomoci, která by ulevila jejich finančním problémům.²⁰⁸ Podle průzkumu veřejného mínění by 55% obyvatel podpořilo změnu Johnsonova zákona tak, aby bylo možno poskytnutí úvěru Velké Británii.²⁰⁹ Vstup Spojených států do války ale v prosinci odmítalo 88% dotázaných, 60% považovalo za důležité poskytovat podporu Velké Británii, i kdyby zde bylo nebezpečí zatažení země do války.²¹⁰

Roosevelt se nejdříve snažil oddálit problém tím, že by Velká Británie měla nejdříve prodat své majetky a podíly ve společnostech na západní polokouli, například vojenských továren, jejichž výstavbu Britové platili. Roosevelt ale věděl, že bez změny amerických zákonů nebude tento problém nikdy úplně vyřešen. Zákon o neutralitě z roku 1939 totiž zakazoval půjčky válčícím státům a *Johnson Act* z roku 1934 zakazoval půjčky státům, které nesplatily své dluhy z první světové války, což Velká Británie stále neudělala. Roosevelt si sice pohrával s myšlenkou zrušení těchto zákonů, kterou ale rychle opustil, protože by pro ni nezískal dostatečnou podporu.²¹¹

Od prezidentských voleb bylo mnoho vrcholných představitelů Velké Británie včetně Churchilla zklamáno. Vládl zde pocit, že místo očekávané pomoci a možného vstupu do války nepřišlo po volbách ze Spojených států nic, co by Británii ulevilo v její

---

²⁰⁶ Cit. dle: Diaries of Henry Morgenthau, Jr., April 27, 1933-July 27, 1945, *FDRPL&M* [online]. Series 2: Morgenthau Presidential Diaries, Presidential Diary Volume 3, May 16, 1940 - February 28, 1941 (Part 3), s. 0741 [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/morg/mpd09.pdf; Reynolds, *The creation*, s. 153-154.

²⁰⁷ National Archive, *North America Further Correspondence Parts LIV, July to December 1940*, FO 414/277, 1940; Lothian to Halifax, 6. July 1940, s. 15; Reynolds, *The creation*, s. 146, 154-155; Hull, *The memoirs, Volume I*, s. 802

²⁰⁸ Reynolds, *Lord Lothian*, s. 49, 53,55; Reynolds, *The creation*, s. 151-152; Kimball, *"Beggar My Neighbor"*, s. 759-760; Associated Press, Gold and Securities Virtually Used Up, Envoy Reveals, *Evening star* [online]. 1940, No. 35 270, Washington: W.D. Wallach & Hope, November 23, 1940, 32 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2331-9968, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045462/1940-11-23/ed-1/seq-1/>.

²⁰⁹ Gallup, *The Gallup Poll*, s. 254.

²¹⁰ Tamtéž, s. 256.

²¹¹ Dallek, *Franklin*, s. 252-253; Doenecke, *The battle*, s. 39; Daniels, *Franklin*, s. 142; Wanner, *Spojené státy*, s. 135; Stettinius, *Lend-lease*, s. 55.

tíživé finanční situaci a snížilo narůstající ztráty obchodních lodí. Místo toho dokonce odjelo mnoho vrcholných představitelů na dovolené. Podle Lothiana, který byl zrovna v Británii, to bylo zapříčiněno tím, že si ve Spojených státech neuvědomovali vážnost Britské situace.²¹² Po několikadenním nátlaku, také s pomocí Halifaxe, se mu tak podařilo Churchillovi přesvědčit, aby 8. prosince napsal Rooseveltovi dopis, ve kterém popisoval celkový britský výhled na rok 1941 a možnosti americké pomoci. Za velké nebezpečí zde Churchill označoval velké ztráty obchodních lodí, Spojené státy by tedy mohly pomoci tím, že by opět deklarovaly doktrínu svobody moří a umožnily svým lodím obchodovat i s válčícími státy. Americké námořnictvo by se pak postaralo o její dodržování. Navrhoval také, aby Spojené státy dodaly Britům co největší počet nákladních lodí a zvětšily objem jejich výstavby. Stejně tak by mohl být zvětšen objem výroby dalších zbraní. Za další možné problémy pak Churchill považoval nebezpečí možného postupu Japonska a vichistické Francie. Dále pak oznámil, že Velké Británii docházejí peníze na nákup výzbroje ve Spojených státech. Připojil také varování, že budoucnost Ameriky je spojena s přežitím Velké Británie a celého Commonwealthu. Na závěr přidal, že doufá, že Roosevelt „*bude tento dopis považovat ne jako volání o pomoc, ale jako prohlášení o nezbytné minimální činnosti pro dosažení našeho společného cíle*“.²¹³

Roosevelt dostal Churchillův dopis 11. prosince, v době, kdy trávil dovolenou na těžkém křižníku USS *Tuscaloosa* v Karibiku, během které také navštěvoval základny, které Spojené státy získaly od Velké Británie výměnou za torpédoborce. Roosevelt sice na obdržení dopis nijak přímo nereagoval, jistě ho ale ovlivnil a pomohl dotvořit již dřívější nápady. Během této své dovolené tak nakonec přišel na řešení blížící se britské platební neschopnosti, které po svém návratu 17. prosince oznámil na tiskové konferenci a z něhož se později stal Zákon o půjčce a pronájmu. Celý problém přirovnal k situaci, kdy sousedovi hoří dům a potřebuje hadici na jeho uhašení. Hadici si tak půjčí a po uhašení ji zase vrátí, popřípadě nahradí její poškození. Nový zákon, který by fungoval na tomto principu, by zároveň obešel omezení plynoucí ze Zákona o neutralitě z roku 1939 a zákona *Johnson Act*, k jeho schválení by ale byl potřeba

---

²¹² Reynolds, *The creation*, s. 150.

²¹³ Churchill Rooseveltovi, 8. 12. 1940, cit. dle: Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 419-420; Reynolds, *Lord Lothian*, s. 43-44; Edmonds, *The big three*, s. 215; Doenecke, *The battle*, s. 39; Reynolds, *The creation*, s. 151; Hull, Cordell, *The memoirs of Cordell Hull, Volume II.*, New York : Macmillan Co., 1948, s. 920-922; Churchill, *Druhá světová válka, 2. díl*, s. 539-540; Franklin D. Roosevelt, Papers as President: The President's Secretary's File (PSF), 1933-1945, *FDRPL&M* [online]. Series 3: Diplomatic Correspondence, Box 34, Great Britain, October-December 1940 (Part 2), s. 3-22 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/psf/psfa0334.pdf.

souhlas Kongresu.²¹⁴ V podobném duchu se také nesl Rooseveltův rozhovor od krbu z 29. prosince, kde prohlásil, co by se stalo, kdyby ve válce zvítězilo Německo: „*Není přehnané říci, že budeme všichni, ve všech Amerikách, žít na mušce zbraně - zbraně nabité výbušnými kulkami, ekonomickými stejně jako vojenskými.*” Při apelování na zvýšení produkce továren řekl: “*Musíme být velkým arzenálem demokracie.*”²¹⁵ V podobném duchu pomoci Británii také mluvil 6. ledna v poselství ke Kongresu: “*Nemůžeme a nebudeme jim říkat, aby se vzdali z toho prostého důvodu, že nemůžou zaplatit za zbraně, o kterých víme, že je musejí mít.*”²¹⁶

Ještě během Rooseveltovi dovolené v Karibiku jednal Morgenthau se Sirem Fredericem Phillipsem, vysokým úředníkem z britského ministerstva financí o britských platbách za objednaný materiál. Morgenthau nakonec souhlasil s Phillipsovým požadavkem, že by Británie měla dostávat materiál ze Spojených států zadarmo. Poté, co Roosevelt přijel a představil mu svou ideu Zákona o půjčce a pronájmu se ale přiklonil na jeho stranu. 19. prosince se také Roosevelt setkal s Phillipsem, který bez vědomí Londýna navrhl, že část již objednaného materiálu by se mohla zaplatit pomocí jihoafrického zlata. Americká vláda s nápadem souhlasila a hned vyslala do Kapského města těžký křižník USS *Louisville*, který zde naložil zlato v hodnotě 50 milionů dolarů. Churchillovi nezbylo, než celou situaci přijmout.²¹⁷

Návrh nového zákona byl představen 10. ledna 1941 pod názvem Zákon na podporu obrany Spojených států (*An Act to Promote the Defence of United States*), více je ale znám pod názvem Zákon o půjčce a pronájmu (*Lend-Lease Act*). Podle tohoto zákona by prezident získal pravomoc prodat, vyměnit, pronajmout nebo půjčit jakékoliv věci zemi, jejíž obranu uzná jako nutnou k obraně Spojených států. Prezident dále mohl určit, v jaké formě bude za poskytnuté zboží zapláceno. Množství peněz, které měly být poskytnuty pro tento zákon, měl schvalovat Kongres, kterému také měly být přednášeny pravidelné zprávy o množství poskytnutého materiálu pod programem tohoto zákona.

---

²¹⁴ Press Conference, *APP* [online]. December 17, 1940 [cit. 2020-10-02]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/press-conference-3>; Daniels, *Franklin*, s. 143-144; Kaiser, *No End*, s. 144-148; Edmonds, *The big three*, s. 200-201; Dallek, *Franklin*, s. 255; Reynolds, *The creation*, s. 154, 157-158.

²¹⁵ Cit. dle: Hull, *The memoirs, Volume I.*, s. 885; Stimson, *On active service*, s. 172; Fireside Chat, *APP* [online]. December 29, 1940 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/fireside-chat-9>.

²¹⁶ Daniels, *Franklin*, s. 151; Divine, *American foreign policy*, str. 233-234; Annual Message to Congress on the State of the Union, *APP* [online]. January 06, 1941 [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/annual-message-congress-the-state-the-union>.

²¹⁷ Reynolds, *The creation*, s. 155-157, 159; Gilbert, *Churchill*, s. 633; Kimball, “*Beggar My Neighbor*”, s. 761-765.

Poskytnutí vojenského materiálu další zemi pak také podléhalo souhlasu náčelníka štábu armády, popřípadě námořnictva. Podle zákona se také americké námořnictvo nesmělo podílet na eskortování konvojů s poskytnutím materiálem, Roosevelt ale jako vrchní velitel ozbrojených sil tvrdil, že i tak může námořnictvu doprovod konvojů nařídít.²¹⁸ Většina americké veřejnosti byla pro přijetí takového zákona, podle průzkumu z poloviny ledna by ho podpořilo 68% dotázaných.²¹⁹

Zákon o půjčce a pronájmu prošel Senátem 8. března poměrem 60 ku 31 hlasů a Sněmovnou reprezentantů 11. března v poměru 317 ku 71 hlasům. Roosevelt pak zákon ještě ve stejný den podepsal a ten tak vešel v platnost. Zákon se také těšil většinové podpoře u americké veřejnosti, podle průzkumů veřejného mínění ho podporovalo až 72 procent obyvatel.²²⁰ Většina materiálu, který od schválení zákona do vstupu Spojených států do války dorazil do Velké Británie, pocházela z objednávek, které byly přijaty ještě před přijetím Zákona o půjčce a pronájmu. Na tyto objednávky se tento zákon nevztahoval, což bylo ústupkem odpůrcům zákona v Kongresu. Velká Británie tak stále musela za většinu materiálu v roce 1941 přímo platit a právě z důvodu nedostatku peněz docházelo k odprodávání britského majetku na západní polokouli, jak dříve navrhoval Roosevelt. Morgenthau tak například Brity prakticky donutil prodat společnost American Viscose Corporation, z jižní Afriky bylo také opět přivezeno zlato, tentokrát v hodnotě 120 milionů dolarů. Ve Spojených státech tak stále vládl silný pocit, že Britové mají z čeho platit své objednávky. Celkem Velká Británie do vstupu Spojených států do války objednala pod programem Půjčky a pronájmu zboží v hodnotě 14 miliard dolarů, do Británie ale stačilo v tomto období dorazit zboží jen v hodnotě přes 1 miliardu dolarů (dnes 17 miliard dolarů), přičemž se jednalo hlavně o potraviny.²²¹

Velké Británii schválení tohoto zákona velmi pomohlo, Phillips řekl 27. února Morgenthauovi, že k 1. březnu bude mít Velká Británie již jen 68 milionů dolarů na nákupy ve Spojených státech. Do začátku července ale byly plánovány výdaje za 450 milionů dolarů za již objednaný materiál. Britům tak měly jejich dolarové rezervy dojít

---

²¹⁸ Dallek, *Franklin*, s. 258-259; Daniels, *Franklin*, s. 155; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 422.

²¹⁹ Gallup, *The Gallup Poll*, s. 262.

²²⁰ Heinrichs, *Threshold*, s. 18-21; Doenecke, *The battle*, s. 42; Stettinius, *Lend-lease*, s. 84; Text zákona v Congressional Record (Bound Edition), *Govinfo* [online]. vol. 87, part 2, Senate: March 8, 1941, p. 2097-2098 [cit. 2020-10-02]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CRECB-1941-pt2/pdf/GPO-CRECB-1941-pt2-16-1.pdf>.

²²¹ Edmonds, *The big three*, s. 213-214; Reynolds, *The creation*, s. 163-164, 167; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 422; Stettinius, *Lend-lease*, s. 99.

ještě v první polovině března, poté museli odprodávat své majetky.²²² Spojené státy tak pomocí tohoto zákona oficiálně a se souhlasem Kongresu převzaly odpovědnost za dodávky veškerého materiálu, surovin a zboží do Británie, což byl velký krok k vytvoření společné aliance a zapojení země do války.²²³

Ne pro všechny ale byl Zákon o půjčce a pronájmu dostatečnou pomocí Velké Británii. Již 16. prosince 1940 se setkali Stimson, Knox, Stark a Marshall a debatovali nad americkou strategií. Všichni čtyři se shodli, že Spojené státy budou muset v budoucnu vstoupit do války, aby mohlo dojít k úplné porážce Německa a Itálie. Za jeden z prvořadých cílů považovali udržení námořních dopravních cest do Velké Británie a probírali tak možnou účast amerických lodí na ochraně konvojů.²²⁴ Na konci prosince kontradmirál Richmond K. Turner, ředitel divize válečného plánování námořnictva, vytvořil základní plán eskortování konvojů do Velké Británie americkým námořnictvem. Plán počítal se vstupem Spojených států do války na začátku dubna 1941 a přesunem většiny loďstva z Pacifiku do Atlantiku. Turner pak svým podřízeným nařídil zpracování podrobnějších plánů a přesné počty potřebných lodí, letadel a vojáků k uskutečnění plánu.²²⁵ 17. ledna pak Roosevelt vydal směrnici, podle které by se mělo zatím americké námořnictvo připravit na eskortování konvojů do Velké Británie podle Plánu na obranu polokoule 1 (*Western Hemisphere Defense Plan One*). Většina loďstva ale měla zatím zůstat na Havajských ostrovech.²²⁶ Veřejné mínění bylo v lednu podle průzkumu rozděleno nad otázkou podílu amerických lodí na dovozu materiálu do Velké Británie, zatímco 42% obyvatel tuto variantu podporovalo, 45% bylo proti.²²⁷

5.4. Noví velvyslanci a jednání ABC

Dne 12. prosince 1940 ve Washingtonu náhle zemřel Lothian, Churchill tak za něj musel najít náhradu. Nejdříve s nabídkou oslovil svého přítele a bývalého ministerského předsedu Lloyda George, který ale ze zdravotních důvodů odmítl. Další volbou se stal ministr zahraničí Halifax, který ale odmítal svůj výběr a snažil se přesvědčit Edena, nyní ministra války, aby se pozice ujal. Eden ale také odmítl a Halifax se tak se jmenováním novým velvyslancem musel smířit, přičemž Eden se po

---

²²² Diaries of Henry Morgenthau, Jr., April 27, 1933-July 27, 1945, *FDRPL&M* [online]. Series 2: Morgenthau Presidential Diaries, Presidential Diary Volume 3, May 16, 1940 - February 28, 1941 (Part 3), s. 0821 [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/morg/mpd09.pdf.

²²³ Reynolds, *The creation*, s. 167-168; Doenecke, *The battle*, s. 43.

²²⁴ Stimson, *On active service*, s. 176; Kaiser, *No End*, s. 151-152.

²²⁵ Kaiser, *No End*, s. 152-153.

²²⁶ Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 424; Heinrichs, *Threshold*, s. 38; Reynolds, *The creation*, s. 198.

²²⁷ Gallup, *The Gallup Poll*, s. 260-261.

jeho odchodu znovu ujal ministerstva zahraničí. Churchill se tak zbavil posledního velkého představitele appeasementu a ještě více upevnil svojí vnitropolitickou pozici. Když 23. ledna 1941 připlul Halifax do Spojených států, Roosevelt ho nestandardně přijel přivítat přímo do přístavu a při té příležitosti si také prohlédl novou bitevní loď HMS *King George V*, na které Halifax připlul.²²⁸ Ke změně došlo také na postu amerického velvyslance v Londýně. Kennedy byl zastánce appeasementu a byl také proti poskytování americké pomoci Britům, protože podle něj neměla Británie šanci přežít. Kvůli těmto svým postojům, které i veřejně prezentoval, nebyl u Britů a ani u Roosevelta moc oblíben. V říjnu 1940 byl povolán zpět a novým velvyslance byl na jaře 1941 jmenován John G. Winant.²²⁹

Mezi 9. lednem a 10. únorem byl ve Velké Británii Harry Hopkins, blízký spolupracovník, poradce a přítel prezidenta a také bývalý ministr obchodu. Roosevelt ho sem vyslal jako osobního vyslance jednak proto, aby prověřil stav britských potřeb, a také, aby přes něj navázal s Churchillem více osobní kontakt. Hopkins se s Churchillem spřátelil a stal se tak spojnicí mezi prezidentem a ministerským předsedou, která tak doplňovala oficiální komunikaci představovanou velvyslanci obou zemí. Roosevelt touto cestou také pozval Churchilla, aby se spolu v dubnu setkali na Bermudách, s čímž také souhlasil. Po svém návratu do Spojených států byl Hopkins jmenován vedoucím programu Půjčky a pronájmu, ten pak doporučil Averella Harrimana, podnikatele a bankéře, aby tento program zastupoval přímo ve Velké Británii.²³⁰

V listopadu 1940 Lothian opět Hullovi navrhl konání společných tajných štábních jednání. Tentokrát již Hull a i Roosevelt s jejich konáním souhlasili, protože bylo již po prezidentských volbách, kvůli kterým dřívější podobné snahy neuspěly. Za místo jednání byl stanoven Washington a obě strany se pustily do jejich příprav. Ve Velké Británii se na jejich přípravách podílel také kontradmirál Ghormley, jehož

---

²²⁸ Reynolds, *The creation*, s. 175-177; Daniels, *Franklin*, s. 162; Churchill, *Druhá světová válka, 2. díl*, s. 546-548; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 926; Associated Press, Roosevelt Goes to Annapolis To Welcome Halifax, Arriving On Big New British Battleship, *Evening star* [online]. 1941, No. 33 332, Washington: W.D. Wallach & Hope, January 24, 1941, 48 Pages, s. 2, 6, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2331-9968, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045462/1941-01-24/ed-1/seq-2/>.

²²⁹ Daniels, *Franklin*, s. 161-162; Reynolds, *The creation*, s. 178-179; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 926.

²³⁰ Reynolds, *The creation*, s. 179-180; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 421; Heinrichs, *Threshold*, s. 23; Kaiser, *No End*, s. 172-173; Daniels, *Franklin*, s. 159; Horner, Granett D., Roosevelt Appoints Hopkins As His London "Contact Man", *Evening star* [online]. 1941, No. 35 311, Washington: W.D. Wallach & Hope, January 3, 1941, 44 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2331-9968, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045462/1941-01-03/ed-1/seq-1/>.

jednání v Londýně právě uvázlo v otázce Singapuru ve slepé uličce.²³¹ 15. prosince se setkali britští náčelníci štábů s britskou delegací pro jednání ve Washingtonu a společně se dohodli na britském přístupu. Pro americké náčelníky štábu bylo hlavním cílem ještě před jednáním získat informace o britské strategii a plánech, aby se americká delegace mohla na jednání připravit. Ghormley, a ani Lee ale s jejich získáním neuspěli a Američané se tyto informace dozvěděli až po příjezdu britské delegace.²³²

Úmrtí Lothiana ale zkomplikovalo přípravu a konání těchto jednání. Velká Británie nechtěla vyslat na jednání do Spojených států delegaci, dokud s nimi nepopluje také nový velvyslanec. Britská delegace, Halifax, Ghormley a Lee tak nakonec opustili Británii 15. ledna na bitevní lodi HMS *King George V* a 23. ledna dopluli do Spojených států. Celá konference se konala v utajení, protože se Roosevelt stále obával možné nepříznivé reakce veřejnosti v době, kdy v Kongresu začalo projednávání Zákona o půjčce a pronájmu. Britská delegace tak byla oficiálně kryta jako civilní osoby podléhající Britské nákupní komisi. Samotné utajené jednání pak bylo pojmenováno jako Americko-Britské štábní konverzace (*U.S.-British Staff Conversations*, zkráceně ABC). Hlavní tématem těchto jednání bylo utvořit základní plány pro případ, že se Spojené státy dostanou do války, zároveň ale výsledná dohoda neměla Ameriku před vstupem do války k ničemu zavazovat.²³³

Jednání začala 29. ledna a Brity zastupoval kontradmirál Roger M. Bellairs, bývalý ředitel plánovací divize britského námořnictva, kontradmirál Victor H. Danckwets, aktuální ředitel plánovací divize námořnictva, generálmajor Edwin L. Morris, ředitel štábních povinností na ministerstvu války, letecký komodor John C. Slessor, ředitel divize plánování na ministerstvu letectva a několik dalších důstojníků. Spojené státy pak reprezentoval kontradmirál Ghormley, kontradmirál Turner, generálmajor Stanley D. Embick, bývalý ředitel divize válečného plánování armády, brigádní generál Leonard T. Gerow, aktuální ředitel divize válečného plánování armády, brigádní generál Sherman Miles, asistent náčelníka štábu armády a několik dalších důstojníků. Jednání se tak účastnili jedni z nejvyšších štábních důstojníků obou zemí.²³⁴

---

²³¹ Viz s. 66-67.

²³² Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 424-425; Johnsen, *The Origins*, s. 117-118; Reynolds, *The creation*, s. 184; Lowenthal, *Roosevelt*, s. 426.

²³³ Reynolds, *The creation*, s. 184; Johnsen, *The Origins*, s. 118, 128, 131; Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 78.

²³⁴ Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 78; Johnsen, *The Origins*, s. 132-133; Kaiser, *No End*, s. 174; Watson, *Chief of Staff*, s. 370.

Na začátku jednání došlo k představení vlastních pozic a strategického plánu při možném vstupu Spojených států do války. Američané považovali za hlavního nepřítele Německo, hlavním cílem ale byla obrana západní polokoule. Vojenská pomoc by se tak zaměřila na Atlantický oceán a podporu ve Středomoří. Na Dálném východě bylo hlavním cílem odradit Japonsko od možného útoku, pokud by zde však vypukla válka, tak by i tak byl Atlantik považován za primární oblast. Přítomnost amerických lodí v Singapuru pak byla vyloučena. Britové se s Američany shodovali v otázce Německa jako prvořadého cíle a Japonska jako druhořadého, hlavní váhu americké vojenské pomoci také vnímali v Atlantiku a Středomoří, ale také ve strategickém bombardování Německa. Britové ale již na začátku označili Singapur jako klíčový bod své obrany na Dálném východě. Počáteční stanoviska obou zemí se tak v obecné rovině silně shodovala, každá země ale opět měla jiný pohled na obranu v Pacifiku.²³⁵

Oblast Dálného východu se začala na jednáních probírat jako první, Britové zde opět tvrdili, že Singapur je pro ně důležitým obraným bodem a jeho ztráta by měla nedozírné vojenské a politické následky. Protože zde ale neměli dostatečné síly, chtěli dosáhnout toho, aby sem Spojené státy poslaly své vojenské lodě a více tak odrazovaly Japonce od útoku. Američané tyto návrhy, stejně jako dříve, odmítali a zpochybňovali důležitost a obranyschopnost Singapuru, místo toho chtěli držet své loďstvo na Havaji. Nepohnulo s nimi ani, když Britové tvrdili, že možná budou muset kvůli obraně Singapuru opustit svá postavení v Egyptě a na Blízkém východě. Shody nepanovaly ani ohledně pravděpodobnosti japonského útoku. Britové s ním počítali téměř jako s jistotou, zatímco Američané si mysleli, že Japonsko zůstane spíše neutrální. Britská delegace se po několika dnech pokusila odpor proti jejich návrhům obejít tím, že o problémech informovali Halifaxe, který pak o nich mluvil na setkání s Hullem. Americká delegace ale viděla tento postup jako porušení zásad jednání, protože se tím přešlo z vojenské na diplomatickou úroveň. Američtí náčelníci štábů rozhodli o pozastavení konference a varovali Brity, že jednání je čistě vojenské. Britský přístup stálého naléhání na poslání lodí do Singapuru vadil také Churchillovi, protože věděl, že Američané tuto variantu nepřijmou a jen narušuje vzájemné vztahy. Bellaris se tak za britské kroky omluvil a ujistil, že jednání zůstane na vojenské úrovni. Na obnovených jednáních Američané řekli, že vstup země do války nemusí být ani po japonském útoku na britské pozice, Britové by tak neměli své plány stavět na účasti Spojených států ve

---

²³⁵ Johnsen, *The Origins*, s. 136-138.

válce. Spojené státy by podle nich určitě vstoupily do války, jen pokud by byly sami napadeny, v takovém případě by pak Američané počítali s japonským dobytím Hongkongu, Guamu, Filipín, Malajsie, Singapuru a Nizozemské východní Indie, Austrálie, Nový Zéland a Indický oceán ale byly podle nich mimo ohrožení. Britové tak museli souhlasit s faktem, že americké Pacifické loďstvo zůstane na Havaji. Z těchto jednání tak vyplynuly pouze dvě dohody, Spojené státy přesunou několik lodí do Atlantiku a tím Britům umožní poslat odtud několik lidí k posílení Singapuru. Druhá dohoda byla, že v jednání budou pokračovat místní velitelé na Dálném východě.²³⁶

Druhou oblastí jednání byla oblast Atlantského oceánu, která probíhala paralelně s jednáními o Dálném východu a která byla mnohem méně konfliktní. Britové zde označili za nejvážnější hrozbu útoky na zásobovací trasy a potápění obchodních lodí. V případě války by se tak měly Spojené státy podle nich podílet na eskortování konvojů do Velké Británie a hlídkováním v západním Atlantiku. Žádali také, aby se Američané podíleli na strategickém bombardování Německa a letecké podpoře na Středním východě. Turner na jednáních navrhoval plán amerického eskortování konvojů, který byl ve Spojených státech právě podle jeho zadání vytvořen²³⁷, Britové ho ale odmítli s tím, že většina amerického loďstva se musí podílet na odrazování Japonska. Američané na jednáních tedy souhlasili s tím, že by jejich armáda a letectvo nahradily britské pozemní a letecké jednotky na ostrovech Atlantiku a souhlasili také s podílem na eskortování konvojů do Velké Británie.²³⁸

Z konference, která skončila 29. března, vzešla výsledná zpráva pod názvem ABC-1, která popisovala společný postup Velké Británie a Spojených států, pokud vstoupí do války, v boji proti Německu a jeho spojencům. Primárním úkolem by měla být obrana západní polokoule, Velké Británie, jejích dominií, Indie a námořních tras. Také zde byl potvrzen princip Německa jako hlavního společného nepřítele, což by nezměnil ani případný vstup Japonska do války. Německo mělo být poraženo strategickým bombardováním, ekonomickou blokadou, podporou odbojových hnutí, vyřazením Itálie z války a nakonec přímým útokem. Spojené státy by se měly podílet na hlídkování a eskortování konvojů do Velké Británie v severním Atlantiku na západ od 30 stupně západní délky. Část amerického námořnictva by měla být přesunuta do

---

²³⁶ Johnsen, *The Origins*, s. 138-146; Heinrichs, *Threshold*, s. 38; Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 79; Lowenthal, *Roosevelt*, s. 426; Kaiser, *No End*, s. 175-176; Reynolds, *The creation*, s. 185, 225-226; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 496-497; Edmonds, *The big three*, s. 247.

²³⁷ Viz s. 74.

²³⁸ Johnsen, *The Origins*, s. 146-150; Kaiser, *No End*, s. 175.

Atlantiku, čímž by mohlo dojít k uvolnění několika britských lodí, s ohledem na válku v Evropě, pro posílení Singapuru a odstrašení Japonska. Pokud dojde k válce s Japonskem, měl být zvolen defenzivní postup a americké Pacifické loďstvo by z Havaje vázalo japonské síly a bránilo by jim v útoku na Malajskou bariéru.²³⁹ Došlo k vymezení zón odpovědnosti, přičemž Spojené státy by byly zodpovědné za oblast západního Atlantiku a velké většiny Pacifiku, Britové pak za východní Atlantik, většinu jižního Atlantiku a Indický oceán. Oblast kolem Austrálie měla mít s podporou Spojených států na starosti sama Austrálie. V oblasti Filipín, Nizozemské východní Indie, Malajsie a Singapuru mělo pak být vytvořeno jedno společné velitelství. Bylo také dohodnuto, že vše bude podléhat společnému plánování a v Londýně i ve Washingtonu by měly být vytvořeny vojenské mise, které budou při plánování zastupovat náčelníky štábů druhé země. Nedořešenou oblast Dálného východu pak měli na další konferenci probrat místní velitelé.²⁴⁰

Separátně byla také vytvořena zpráva ABC-2, která se týkala problémů týkající se letectev. Velká Británie již nyní dostávala polovinu všech vyrobených letadel ve Spojených státech a do jejich vstupu do války by měla získat také veškerou produkci nově postavených leteckých továren. Po vstupu Ameriky do války by pak byla její produkce letadel opět rozdělena rovnoměrně mezi obě země. Kvůli tomuto přerozdělení musely Spojené státy odložit své plány na výstavbu letectva.²⁴¹

Obě delegace se naposledy setkali 29. března, kdy také schválily obě výsledné zprávy. V dalších dvou měsících je také schválili britští a američtí náčelníci štábů a příslušní ministři a i sama britská vláda. Roosevelt ale výsledné zprávy nepotvrdil, ale ani nezamítl, což si náčelníci štábů vyložili tak, že zamítnuty nebyly. Roosevelt, který s duchem výsledných zpráv souhlasil, pravděpodobně nechtěl jejich potvrzením dělat Britům velké naděje na vstup Spojených států do války, zároveň se asi také bránil získání odpovědnosti za výsledné plány. Přesto však byl podle výsledných zpráv upraven plán *Rainbow 5*, který byl také 14. května schválen náčelníky štábů.²⁴²

---

²³⁹ Linie od Malajského poloostrova přes Nizozemskou východní Indii, Novou Guineu až k souostroví Fidži.

²⁴⁰ Watson, *Chief of Staff*, s. 375-380; Johnsen, *The Origins*, s. 151-155; Kaiser, *No End*, s. 179-180; Reynolds, *The creation*, s. 184-185; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 426; Schuessler, *The Deception Dividend*, s. 154-155.

²⁴¹ Reynolds, *The creation*, s. 184; Watson, *Chief of Staff*, s. 375-380; Johnsen, *The Origins*, s. 155; Kaiser, *No End*, s. 180-181.

²⁴² Lowenthal, *Roosevelt*, s. 427; Johnsen, *The Origins*, s. 158-159; Daniels, *Franklin*, s. 164; Kaiser, *No End*, s. 181.

6. Jarní krize 1941

6.1. Problém Atlantiku

Britové a jejich spojenci dosáhli v zimě několika úspěchů. V severní Africe vytlačili italské jednotky z Egypta a podařilo se jim obsadit celou Kyrenaiku, Řekové zase zatlačili útočící italské jednotky zpět do Albánie. Na konci ledna 1941 byla spuštěna série útoků, která měla za cíl vytlačit italské jednotky z celé východní Afriky a obnovit samostatnost Etiopie. Během zimy také ubylo leteckých útoků na domácí britské ostrovy. Jaro však s sebou přineslo nové útoky zemí Osy. Dne 24. března spustili Němci v severní Africe útok a začali zatlačovat spojenecké jednotky, oslabené o jednotky vyslané na pomoc Řecku proti Itálii, do Egypta. Hned 6. dubna pak Německo napadlo Jugoslávii a Řecko, kteří ještě do konce měsíce podepsaly příměří. Britské a spojenecké jednotky byly kvapně evakuovány na Krétu, kde očekávali další německý útok. Při evakuaci a obraně Kréty pak britské námořnictvo utrpělo citelné ztráty. Ve stejné době se také zhoršovala situace v Atlantiku, kde narůstaly počty potopených obchodních lodí. Zatímco během zimy bylo měsíčně v průměru potopeno 365 tisíc tun lodní tonáže obchodních lodí, v dubnu se toto číslo vyšplhalo téměř k 670 tisícům tun, k jeho růstu ale také dopomohly ztráty během evakuace z Řecka.²⁴³

Právě situace v Atlantiku se po přijetí Zákona o půjčce a pronájmu stala největší hrozbou pro Británii, zákon totiž sice zajišťoval výrobu materiálu, který Britové potřebovali, ale neřešil jeho transport. Rostoucí ztráty obchodních lodí, spojené s porážkami v Africe a Řecku, vyvolávaly jak ve Velké Británii, tak ve Spojených státech obavy.²⁴⁴ Na přelomu března a dubna Stimson, Knox, Marshall a Stark po Rooseveltovi, ne poprvé, požadovali, aby americké námořnictvo začalo eskortovat konvoje do Velké Británie a zajistilo tak bezpečný přesun materiálu, surovin a zásob na Britské ostrovy. Prezident ale tyto tlaky z několika důvodů odmítal. Podle něj nebylo veřejné mínění ve Spojených státech na tuto věc připraveno a ani Kongres by tento postup neschválil. Navíc nebylo ani americké loďstvo na tento úkol dostatečně připraveno, protože jeho většina byla stále v Pacifiku, kde měla odrazovat Japonsko od agresivních kroků.²⁴⁵ Roosevelt sice 3. dubna předběžně souhlasil s požadavky Knoxe a

---

²⁴³ Reynolds, *The creation*, s. 196-197; Johnsen, *The Origins*, s. 161-162.

²⁴⁴ Lowenthal, *Roosevelt*, s. 425; Divine, *American foreign policy*, s. 235; Johnsen, *The Origins*, s. 165.

²⁴⁵ Kaiser, *No End*, s. 181-182; Heinrichs, *Threshold*, s. 42; Lowenthal, *Roosevelt*, s. 428; Reynolds, *The creation*, s. 198-199; Diaries of Henry Morgenthau, Jr., April 27, 1933-July 27, 1945, *FDRPL&M* [online]. Series 2: Morgenthau Presidential Diaries, Presidential Diary Volume 4, March 1, 1941 – December 31, 1941 (Part 1), s. 0860-0861 [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/morg/mpd10.pdf.

Starka na přesun 1 letadlové, 3 bitevních lodí, 4 křižníků a 18 torpédoborců do Atlantiku, kde se měly podílet na budoucím eskortování konvojů. Později ale jejich přesun, právě s ohledem na Japonsko, zamítl a povolil přesun jen jedné letadlové lodi a čtyř torpédoborců.²⁴⁶ Podle průzkumu veřejného mínění z poloviny dubna bylo proti eskortování konvojů do Velké Británie americkým námořnictvem 50% dotázaných, zatímco 41% by tento krok podpořilo.²⁴⁷

Další možností, jak snížit množství útoků na obchodní lodě v Atlantiku, bylo znovuoživení ideje neutrální zóny, která byla vytvořena na začátku války na Panamské konferenci, a jež byla pro svoji neúčinnost později opuštěna.²⁴⁸ Roosevelt přišel na jednání vlády 10. dubna s návrhem, aby byla vytvořena neutrální zóna až k 25. stupni západní délky, do které by tak již patřilo Grónsko, Azorské ostrovy a některé Kapverdské ostrovy. Nakonec bylo rozhodnuto, že hranice zóny bude na 26 stupni západní délky, kam by s Grónskem patřily již jen některé Azorské ostrovy. V této oblasti by opět měly probíhat neutrální hlídky a americké lodě by v otevřené řeči měly vysílat pozice objevených ponorek a lodí Osy. Americké námořnictvo zde sice stále nemělo dostatek lodí pro efektivní hlídkování, přesto ale začalo na konci dubna v určené oblasti provádět hlídky, tentokrát již podle Plánu na obranu polokoule 2 (*Western Hemisphere Defense Plan Two*).²⁴⁹

V souvislosti s hlídkováním v Atlantiku došlo k vyvrcholení amerických snah o získání základen v Grónsku. 9. dubna byla s dánským vyslancem ve Spojených státech, bez vědomí vlády v Kodani, podepsána dohoda a umožnění výstavby amerických vojenských základen na Grónském území a hned další den byla zveřejněna. Touto dohodou se Američané také zavázali k odpovědnosti za obranu grónského území. Nově budované základny měly být využity jak k obraně západní polokoule před útokem, tak právě k zefektivnění amerických hlídek v Atlantiku. Navíc by také mohly být použity k přelétávání letadel ze Severní Ameriky do Velké Británie.²⁵⁰

---

²⁴⁶ Kaiser, *No End*, s. 182, 189; Reynolds, *The creation*, s. 198; Dallek, *Franklin*, s. 261; Heinrichs, *Threshold*, s. 51.

²⁴⁷ Gallup, *The Gallup Poll*, s. 275.

²⁴⁸ Viz s. 36.

²⁴⁹ Dallek, *Franklin*, s. 261; Heinrichs, *Threshold*, s. 43-44, 59; Johnsen, *The Origins*, s. 161; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 474; Doenecke, *The battle*, s. 43-44; Kaiser, *No End*, s. 186; Daniels, *Franklin*, s. 168; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 945; Stimson, *On active service*, s. 178.

²⁵⁰ Daniels, *Franklin*, s. 165-166; Kaiser, *No End*, s. 182, 186; Dallek, *Franklin*, s. 260-261; Doenecke, *The battle*, s. 44; National Archive, *North America Further Correspondence Parts LV, January to December 1941*, FO 414/278, 1941.; Halix to Eden, 13. April 1941, s. 87; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 953; Stettinius, *Lend-lease*, s. 140; Announcement of New Bases in Greenland, *APP* [online]. April 10,

Pomoc Spojených států přišla také z jiné strany. Na přelomu března a dubna se podařilo spojeneckým jednotkám dokončit obsazení pobřežních oblastí Eritree a Britského a Italského Somálska a také došlo ke zničení italských námořních sil v oblasti Adenského záliv a Rudého moře. Zbýlé italské jednotky pak byly zatlačeny do centrálních oblastí Etiopie. S ukončením bojů v okolí východoafrického pobřeží tak Roosevelt 11. dubna oznámil, že Rudé moře a Adenský záliv již nejsou považovány za bojové zóny, vyhlášené podle Zákona o neutralitě 1939, a mohou tak do nich vplouvat americké obchodní lodě. Protože Egypt nebyl oficiálně ve válce, mohly do jeho přístavů vplouvat a kotvit zde americké obchodní lodě. Od tohoto okamžiku tedy mohly americké lodě dovážet materiál a zásoby spojeneckým armádám na Blízkém východě přímo ze Spojených států, což z této trasy uvolnilo britské obchodní lodě. Američané se pak také přes program o půjčce a pronájmu v Egyptě podíleli na budování dopravní infrastruktury.²⁵¹

Američané se také, mimo svoji zvětšenou přítomnost v Atlantiku, snažili o nahrazování ztrát britských obchodních lodí. Roosevelt povolil provádění oprav veškerých britských lodí v amerických loděnicích, čímž ulehčil přetíženým britským loděnicím a zrychlilo se tak tím tempo návratu poškozených lodí do služby. 30. března obsadila Pobřežní stráž Spojených států 65 německých, italských a dánských obchodních lodí, které kotvily v amerických přístavech. Lodě byly vzaty do ochranné vazby, oficiálně jako ochrana před sabotážemi. Podobné kroky udělaly také další americké republiky. V červnu pak byly tyto lodě oficiálně zabaveny a poskytnuty spojencům k přepravování materiálu do Velké Británie. Spojené státy také předaly Velké Británii 10 pobřežních hlídkových člunů, které již byly slíbeny během projednávání výměny torpédoborců za základny v létě 1940. 2. dubna pak Roosevelt uvolnil peníze na výstavu 200 obchodních lodí, které měly být předány Velké Británii.²⁵²

1941 [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/announcement-new-bases-greenland>.

²⁵¹ Reynolds, *The creation*, s. 197-198; Kaiser, *No End*, s. 186; Dallek, *Franklin*, s. 261; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 473-474; Heinrichs, *Threshold*, s. 45; Daniels, *Franklin*, s. 166; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 944; Stettinius, *Lend-lease*, s. 136-138; National Archive, *North America Further Correspondence Parts LV, January to December 1941*, FO 414/278, 1941.; Halix to Eden, 13. April 1941, s. 87; Excerpts from the Press Conference, *APP* [online]. April 11, 1941 [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/excerpts-from-the-press-conference-41>.

²⁵² Heinrichs, *Threshold*, s. 45; Dallek, *Franklin*, s. 260; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 473; Reynolds, *The creation*, s. 197-198; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 927, 942-943; National Archive, *North America Further Correspondence Parts LV, January to December 1941*, FO 414/278, 1941.; Halix to Eden, 7. April 1941, s. 86; Diaries of Henry Morgenthau, Jr., April 27, 1933-July 27, 1945,

Obavy o situaci v Atlantiku pramenily také z nebezpečí, že se vichistická Francie, Španělsko a Portugalsko přidají na Německou stranu, popřípadě budou Německem přímo obsazeny. Německé jednotky by se tak dostaly do francouzské severní Afriky a na Azorské, Kapverdské a Kanárské ostrovy v Atlantiku. V takovém případě by narostlo ohrožení zásobovacích tras mezi Velkou Británií a Blízkým východem, Indií, Austrálií, Novým Zélandem a dalšími územími. Přímo ohrožena by také byla Brazílie a tudíž také západní polokoule, jejíž ochrana a obrana byla pro Spojené státy primární starostí jak podle plánů *Rainbow*, tak i podle závěrů ABC-1. Cílem anglosaských zemí tak bylo udržet zmíněné země mimo válku.²⁵³

Španělsko mělo být od příklonu na německou stranu udrženo dovozem komodit, na jejichž importu byla země závislá, tedy hlavně obilí, vlny a benzínu. Jedinou možností, odkud bylo možno dovážet tyto komodity, byly právě Spojené státy. Do Španělska tak přicházely nepravidelné dodávky těchto věcí, za veřejný slib, že nevstoupí do války, mu pak byly slibovány ještě větší dodávky.²⁵⁴ Vichy mělo být podle Spojených států také odrazováno od vstupu do války dodávkami potravin a dalších komodit, Britové ale nechtěli pro tyto dodávky uvolnit blokádu, protože by se podle nich tyto věci dostaly do rukou Němcům. Situaci komplikovalo také to, že vztahy mezi Velkou Británií a Vichy nebyly dobré a neexistovalo zde ani oficiální zastoupení. Britové tak s Vichy komunikovali přes Spojené státy a jejich vyslance, kterým byl nově admirál Leahy. Američanům se tak podařilo provádět jen jednorázové dodávky obilí či zdravotnických potřeb do Vichy a severní Afriky. Souběžně s tím se také Američané a Britové snažili zamezit přesunům francouzských válečných lodí z přístavů v Africe do Francie, kdy by byly na dosah německých rukou, a pronikání Němců na francouzské základny v severní Africe a Sýrii. Spojené státy se snažily bránit těmto událostem tím, že Vichy hrozily zastavením dodávek potřebných potravin.²⁵⁵

FDRPL&M [online]. Series 2: Morgenthau Presidential Diaries, Presidential Diary Volume 4, March 1, 1941 – December 31, 1941 (Part 1), s. 0888 [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/morg/mpd10.pdf; The Acting Secretary of State to the Ambassador in Italy (Phillips), *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, General, The Soviet Union, Volume I, Document 460, March 30, 1941 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v01/d460>.

²⁵³ Reynolds, *The creation*, s. 186; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 434; Kaiser, *No End*, s. 161.

²⁵⁴ Woodward, *British foreign policy*, s. 126-127; Reynolds, *The creation*, s. 186-187.

²⁵⁵ Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 435-436; Reynolds, *The creation*, s. 187-188; Woodward, *British foreign policy*, s. 103-104; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 949-950; Churchill, Winston S., *Druhá světová válka, 3. díl, Velká Aliance*, Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1993, s. 139-144; Cadogan, *The diaries*, s. 368-369.

Na konci května se Velká Británie nacházela na vrcholu celé pomyslné jarní krize. Německé jednotky vstoupily do Egypta a ohrožovaly tak Suezský průplav, Kréta byla ztracena a při její obraně a později při evakuaci pozemních jednotek z ní utrpělo britské námořnictvo těžké ztráty, které silně omezily jeho akceschopnost ve východním Středomoří. Ve stejné době museli Britové bojovat proti převratu v Iráku a čelit německé bitevní lodi *Bismarck* v Atlantiku. Situace tak vypadala, že Velká Británie bude vytlačena z celé oblasti Blízkého východu. Churchill již 4. května napsal Rooseveltovi dopis, ve kterém poprvé od 15. června minulého roku opět prosil prezidenta, aby vstoupil do války, na což ale Roosevelt 10. května odpověděl, že Blízký východ není tak důležitý jako Atlantik, kde podle něj dojde k rozhodnutí o výsledku války. O vstupu do války se opět nijak nezmínil. Stejně tlaky na Roosevelta působily také opět od amerických vojenských představitelů a jestřábů ve vládě. Knox a Strak po Rooseveltovi požadovali, aby okamžitě spustil *Plan Dog*²⁵⁶ a zapojil tak Spojené státy do války. Prezident tento požadavek sice odmítl, 14. května ale souhlasil s posílením Atlantického loďstva na stav, jaký původně schválil 3. dubna²⁵⁷, do Atlantiku tak z Pacifiku zaměřily 3 bitevní lodě, 4 křižníky a 14 torpédoborců, které měly posílit neutrální hlídky.²⁵⁸ Mezitím se také postupně měnil pohled veřejnosti na eskortování konvojů do Velké Británie, v květnu by tento krok podpořilo 52% dotázaných, zatímco v dubnu to bylo jen 41%.²⁵⁹

Hrozba porážky Velké Británie na Blízkém východě a německého vstupu do Španělska a Portugalska nutila anglosaské země, aby předešly tomu, že atlantické ostrovy těchto zemí získají Němci. Plány na obsazení Azorských a Kapverdských ostrovů Britové vypracovali již v létě 1940. Již na konci dubna Churchill žádal Roosevelta o pomoc při preventivní okupaci těchto ostrovů, aby se zabránilo vstupu Portugalska a Španělska do války. Roosevelt tehdy tyto kroky ještě odmítal, britské březnové porážky, vyplutí *Bismarcku* a spolupráce Vichy s Německem ale změnily jeho názor a 22. května zadal vypracování příslušných plánů. Mezi Američany a Brity pak probíhala jednání o možné spolupráci při obsazení těchto ostrovů.²⁶⁰

---

²⁵⁶ Viz s. 67-68.

²⁵⁷ Viz s. 80-81.

²⁵⁸ Johnsen, *The Origins*, s. 161-163; Reynolds, *The creation*, s. 197-201; Kaiser, *No End*, s. 161, 182-183, 195-197.; Heinrichs, *Threshold*, s. 64, 70; Edmonds, *The big three*, s. 216, 220.

²⁵⁹ Gallup, *The Gallup Poll*, s. 275, 280.

²⁶⁰ Dallek, *Franklin*, s. 262-264; Butler, James R. M., Gwyer J.M.A., *Grand strategy, Volume III. : June 1941 - August 1942*, London : Her Majesty's Stationery Office, 1964, s. 8, 115; Heinrichs, *Threshold*, s. 70; Reynolds, *The creation*, s. 201; Diaries of Henry Morgenthau, Jr., April 27, 1933-July 27, 1945, *FDRPL&M* [online]. Series 2: Morgenthau Presidential Diaries, Presidential Diary Volume 4, March 1,

Roosevelt na celý tento vývoj událostí reagoval tím, že 27. května vyhlásil stav neomezené národní nouze (*Unlimited National Emergency*).²⁶¹ Vyhlášení tohoto stavu sice nijak nezměnilo pravomoci prezidenta a vlády, bylo ale hlavně myšleno jako psychologický efekt na americké veřejné mínění. Téhož dne pak Roosevelt mluvil ve svém rozhovoru od krbu o špatné vojenské situaci Velké Británie, o rostoucím ohrožení západní polokoule Němci a jejich možné okupaci ostrovů v Atlantiku. Prohlásil zde také „Každý dolar materiálu, který pošleme na pomoc udržení diktátorů od naší polokoule a každý den kdy jsou zadržováni, nám dává čas na výrobu více zbraní, tanků, letadel a lodí. (...) ...měli bychom dát veškerou pomoc Británii a všem těm, kteří s Británií odporují hitlerismu nebo jeho ekvivalentu silou zbraní. Naše hlídky nyní pomáhají zajistit dodávky potřebných zásob do Británie. (...) Říkám, že dodávky potřebných zásob do Británie jsou nezbytně nutné. Říkám, že to může být uděláno, musí to být uděláno, bude to uděláno.“²⁶²

Rostoucí přítomnost amerického námořnictva v Atlantiku zvyšovala šance na střetnutí s německými ponorkami a korzárů, čehož si byl Roosevelt a i další hlavní představitelé vědomi. Větší americká přítomnost byla zároveň nutná, aby mohly pokračovat materiální dodávky do Velké Británie a ta tak mohla nadále bojovat. Pro úplné zajištění plynulých dodávek ale byla nutná mnohem větší americká účast, což by ale podle Roosevelta nemuselo veřejné mínění a Kongres ve Spojených státech podpořit. Uvědomoval si ale také, že se jak veřejné mínění, tak nálada v Kongresu mění podle světových událostí. Zákon o neutralitě 1939 byl schválen díky vypuknutí války, několik měsíců před válkou byl podobný zákon odmítnut, krize v létě 1940 pak měla vliv na souhlas s poskytováním materiální pomoci Velké Británii dovršený schválením Zákona o půjčce a pronájmu. V tuto chvíli tak Roosevelt čekal na nějaký incident, který by mohl pomoci utvořit prostor pro zvětšení americké podpory Velké Británie, ať už by se to týkalo dalšího posílení loďstva v Atlantiku, eskortování konvojů do Británie

---

1941 – December 31, 1941 (Part 2), s. 0930-0931 [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/morg/mpd11.pdf.

²⁶¹ Proclamation 2487—Proclaiming That an Unlimited National Emergency Confronts This Country, Which Requires That Its Military, Naval, Air and Civilian Defenses Be Put on the Basis of Readiness to Repel Any and All Acts or Threats of Aggression Directed Toward Any Part of the Western Hemisphere, *APP* [online]. 27. 5. 1941 [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/proclamation-2487-proclaiming-that-unlimited-national-emergency-confronts-this-country>.

²⁶² Radio Address Announcing an Unlimited National Emergency, *APP* [online]. May 27, 1941 [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/radio-address-announcing-unlimited-national-emergency>; Reynolds, *The creation*, s. 202-203; Kaiser, *No End*, s. 200-202; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 474; Divine, *American foreign policy*, str. 236-237; Stimson, *On active service*, s. 180.

americkým námořnictvem nebo dalších jiných kroků. Váha takového incidentu by pak byla jistě silnější, pokud by došlo k přímému zásahu zájmů nebo majetku Spojených států, například potopení nějaké americké lodě v Atlantiku německou ponorkou. Bylo ale nutno také počítat s Japonskem, stahování vojenských lodí z Pacifiku do Atlantiku by mohlo Japonsko povzbudit k agresivnějšímu postupu. Naopak zvýšená přítomnost amerických lodí v Atlantiku by mohla omezit napadání konvojů do Velké Británie, nebo také vést k německému vyhlášení války, což by mohlo vést k ještě intenzivnější spolupráci s Británií v boji proti Německu. Všechny tyto skutečnosti si byl Roosevelt jistě vědom. Například na konci března řekl Ickesovi, že doufá, že Němci udělají v Atlantiku chybu a umožní tak Spojeným státům eskortovat konvoje do Británie nebo rovnou vstoupit do války. Dne 2. května zase například psal Halifax do Londýna o rozhovoru s Rooseveltem, který mu řekl, že americké hlídky v Atlantiku by mohly vést k nějakému incidentu, který by byl vítaný.²⁶³

V dubnu řešili američtí armádní plánovači dopady vstupu Spojených států do války. Podle nich by došlo k ještě rychlejšímu růstu válečné výroby a k zintenzivnění plánování vojenských akcí. Došlo by také k pozitivnímu dopadu na morálku ve Velké Británii a upevnění Churchillovi moci, zároveň by zřejmě došlo ke snížení morálky ve státech Osy. Většinu bojových operací by ale muselo provádět námořnictvo, protože pozemní armáda by stále nebyla schopna provádět velké operace. S vypuknutím války s Německem by pak byla velká šance také na útok Japonska a jeho zapojení do války.²⁶⁴

Jedním z výsledků konference ABC bylo ustanovení vojenských misí ve Washingtonu a Londýně poté, co Spojené státy vstoupí do války. Ještě před válkou ale mělo dojít k vytvoření jader těchto misí, již v dubnu do Velké Británie opět přijel kontradmirál Ghormley, který stanul v čele námořní mise Speciálního námořního pozorovatele (*Special Naval Observer*), armádu pak zastupoval generálmajor James E. Chaney, který zase stál v čele Speciální armádní pozorovací skupiny (*Special Army Observer Group*). Tyto námořní a armádní skupiny pak měly tvořit samu hlavní vojenskou misi, Speciální pozorovací skupinu Spojených států (*U. S. Special Observer Group*). Na rozdíl od Američanů představovala britská mise ve Washingtonu kompaktní celek, který tvořila Britská spojená mise štábů (*British Joint Staff Mission*), ve které námořnictvo zastupoval admirál Sir Charles Little, armádu generálporučík Henry C. B.

---

²⁶³ Heinrichs, *Threshold*, s. 44-45, 67; Reynolds, *The creation*, s. 202; Kaiser, *No End*, s. 179; Dallek, *Franklin*, s. 264-265; Schuessler, *The Deception Dividend*, s. 155; Lowenthal, *Roosevelt*, s. 427-428.

²⁶⁴ Kaiser, *No End*, s. 187.

Wemyss a lelectvo letecký vicemarášál Arthur T. Harris. Tyto mise se již hned od svého vzniku začaly podílet na vytváření plánů vzájemné spolupráce během války.²⁶⁵

Další z výsledků konference ABC, který se začal plnit ještě před eventuálním vstupem Spojených stát do války, byla výstavba amerických námořních a armádních základen ve Velké Británii. V Severním Irsku a ve Skotsku byly nakonec vybrány čtyři místa pro základny, kde také v květnu 1941 začala jejich výstavba, která byla financována z programu o půjčce a pronájmu. Posádky těchto základen se měly v budoucnu podílet na ostraze okolního území, hlídkování a doprovázení konvojů. Přítomnost amerických jednotek by pak umožnila uvolnění britských jednotek pro jiná místa.²⁶⁶

6.2. Japonsko

Během konference ABC se nedošlo v otázce Dálného východu k jednoznačné dohodě a další jednání tak mělo probíhat mezi místními veliteli. V Singapuru byla tedy mezi 21. a 27. dubnem uspořádána konference, jejíž se primárně účastnily delegace Spojených států, Velké Británie a Nizozemské východní Indie, přítomni byly také zástupci Austrálie a Nového Zélandu. Konference dostala název Americko-Nizozemsko-Britské rozhovory (*American-Dutch-British Conversations*, zkráceně ADB). Za Brity byl hlavním mužem jednání letecký vicemarášál Sir Henry Robert Brooke-Popham, vrchní velitel na Dálném východě, americkou delegaci pak vedli kapitán William R. Purnell, náčelník štábu Asijské loďstva a plukovník Allan C. McBride, asistent náčelníka štábu amerických jednotek na Filipínách. Cílem této konference bylo vytvořit společný plán obrany v případě japonského útoku, došlo ale také k nastínění společných útočných plánů. Společné akce by měly podle výsledné zprávy zahrnovat bombardování Japonska, ekonomickou blokádu a podporu Číny. Všechny strany se také shodly, že je v případě japonského útoku nutná rychlá společná reakce, která by ale byla nereálná, pokud by o ní měli rozhodovat politici, proto se dohodli na japonských krocích, které by považovali za válečné a na které by automaticky následovala společná ozbrojená reakce bez souhlasu politiků. V rozporu s ABC-1 bylo také dohodnuto, že Singapur by měl být považován za důležitý.²⁶⁷

---

²⁶⁵ Johnsen, *The Origins*, s. 166-169; Watson, *Chief of Staff*, s. 384-386; Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 80-81.

²⁶⁶ Wanner, *Spojené státy*, s. 184; Johnsen, *The Origins*, s. 176-177; Reynolds, *The creation*, s. 198; Churchill, *Druhá světová válka*, 3. díl, s. 139-144.

²⁶⁷ Johnsen, *The Origins*, s. 178-180.; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 504-505; Watson, *Chief of Staff*, s. 393-395.

Výsledná zpráva z konference se však Američanům ve Washingtonu nelíbila, protože podle nich byl na obranu Singapuru opět kladen velký důraz. Největší problém ale představoval prakticky závazek vstupu Spojených států do války, pokud Japonsko učiní určité kroky. Rozhodnutí o vstupu do války měli mít političtí představitelé a ne armáda a námořnictvo. Výhrady byly také k britské velitelské struktuře v oblasti, podle ABC-1 by americké Asijské loďstvo v případě války spadalo pod britské velení, s novou velitelskou strukturou by je ale mohl britský velitel nasadit v Indickém oceánu, kde Spojené státy neměly žádné zájmy. Vadilo jim také, že obranu Malajské Bariéry by z velké části zajišťovali Nizozemci a Američané, zatímco Britské síly by zde byly malé. Američané proto odmítli jednat s Brity o jakékoliv spolupráci na Dálném východě, dokud sem nevyšlou alespoň nějaké námořní posily, náčelníci štábů pak odmítli schválit výslednou zprávu a její závěry, která tak nevstoupila v platnost.²⁶⁸

Velká Británie chtěla udržet Japonsko mimo válku, protože potřebovala všechny síly k válce s Německem a Itálií. Všechny plány odrazování Japonska počítaly s přesunem britských válečných lodí do Singapuru, kvůli válce v Evropě a Africe ale nebyl takový přesun možný. Na snaze odradit Japonsko od války se tak musely podílet také Spojené státy. S britskou zaneprázdněností v Evropě tak hlavní váha jednání s Japonskem padla na Američany. V únoru 1941 přijel do Spojených států nový japonský velvyslanec Kichisaburō Nomura, který s Hullem od dubna začal sérií jednání o situaci na Dálném východě a vzájemných vztazích. O těchto jednáních ale nebyli Britové zpraveni. Poté, co se o nich v polovině května dozvěděli, se obávali, aby se Japonci nepokusili vrazit klín mezi ně a Američany. Také chtěli být o průběhu jednání co nejvíce informováni, protože možný japonský útok by s velkou pravděpodobností dopadl na britské a nizozemské území.²⁶⁹

Britové ale nezůstávali v přístupu k Japonsku zcela pasivní, i když chtěli následovat všechny kroky, které by k němu udělaly Spojené státy. Dlouhodobé britské snahy na posláni amerických válečných lodí do Singapuru byly odmítnuty, a proto se Britové zaměřili na ideu společného varování Japonsku, spojenou s garancemi vzájemné pomoci. Japonsko by mělo být varováno od útoku na britská a nizozemská území, jinak

---

²⁶⁸ Reynolds, *The creation*, s. 229; Johnsen, *The Origins*, s. 183-185; Heinrichs, *Threshold*, s. 103; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 504-505; Watson, *Chief of Staff*, s. 397-398; Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 85.

²⁶⁹ Heinrichs, *Threshold*, s. 65-66; Reynolds, *The creation*, s. 229-231; Woodward, *British foreign policy*, s. 170-173; Edmonds, *The big three*, s. 245, 248; Memorandum of Conversation, by the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, The Far East, Volume IV, Document 150, May 27, 1941 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v04/d150>.

by čelilo válce s Velkou Británií, Nizozemím a Spojenými státy. Američané ale odmítali koncept tohoto společného varování, Hull byl nanejvýše ochoten uvažovat o paralelním varování. Pro Američany byly také nepřipustné garance Velké Británii o poskytnutí vojenské pomoci, protože by je musel schválit Kongres, což se zdálo nereálné. Bez garancí Spojených států pak Velká Británie nechtěla poskytnout podobné garance Nizozemí.²⁷⁰

Jak již bylo několikrát naznačeno, přístup k situaci v Atlantiku také hodně závisel na situaci na Dálném východě. Americké Pacifické loďstvo kotvilo na Havaji, kde mělo odstrašovat Japonsko od agresivních kroků. Pro účinné neutrální hlídky a možné budoucí eskortování konvojů do Velké Británie ale bylo potřeba, aby se jeho část přesunula do Atlantiku, kde by se podílela na efektivním plnění těchto úkolů. Stimson, Knox a další takové kroky podporovali, protože chtěli co nejvíce pomáhat Velké Británii, Roosevelt a Hull naopak tyto přesuny odmítali, protože bylo podle nich nutné držet většinu lodí na Havaji k efektivnímu odstrašení Japonska od agresivních kroků, které by mohly vyústit ve válku s Velkou Británií a možná i Spojenými státy. Britská krize na začátku jara prohloubila nutnost větší přítomnosti v Atlantiku a proto Roosevelt 3. dubna souhlasil s přesunem části loďstva. Svoje rozhodnutí ale změnil poté, co Japonsko se Sovětským svazem podepsalo 13. dubna pakt o neútočení, čímž mnohem více vzrostla pravděpodobnost japonského útoku na jih na území Filipín, Nizozemské východní Indie nebo Britské Malajsie. Proto nakonec do Atlantiku odplula pouze 1 letadlová loď a 4 torpédoborce a došlo ke změnám plánů pro hlídkování.²⁷¹ Britská situace v Atlantiku se ale stále zhoršovala, a proto Roosevelt v květnu souhlasil přesunem větších sil do Atlantiku.²⁷²

---

²⁷⁰ Reynolds, *The creation*, s. 232-233; Woodward, *British foreign policy*, s. 170-171; Heinrichs, *Threshold*, s. 104; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 996-997.

²⁷¹ Viz s. 80-81.

²⁷² Kaiser, *No End*, s. 189; Reynolds, *The creation*, s. 227; Stimson, *On active service*, s. 191-192.

7. Léto 1941

7.1. Rostoucí americká přítomnost v Atlantiku

Island byl důležitým ostrovem v severním Atlantiku, který Britové v květnu 1940 okupovali. Poblíž jeho jižního pobřeží totiž vedla důležitá severní Atlantická cesta, po které proudil materiál a zásoby do Velké Británie ze Spojených států. Základny na ostrově byly navíc využívány k hlídkám v Atlantském oceánu. Na konferenci ABC se dohodlo, že by Američané vystřídali zdejší britské okupační jednotky a uvolnili je pro jiná bojiště. O tomto problému jednal Roosevelt 28. května s Halifaxem, podle prezidenta by se Island mohl v budoucnu stát překladištěm materiálu do Velké Británie, na Island by ho dopravily americké konvoje a z něj pak britské. O detailech výměny a jejího provedení jednala poté v Londýně několik týdnů Speciální pozorovací skupina Spojených států, jednání probíhalo také mezi Američany a islandským generálním konzulem ve Spojených státech. Roosevelt nakonec 5. června nařídil okupaci Islandu americkými jednotkami a na začátku července připlula na ostrov brigáda americké námořní pěchoty, což Roosevelt veřejně oznámil 7. července. Již dříve přitom prezident zadal Starkovi úkol, aby se naplánovalo eskortování konvojů k Islandu.²⁷³ Obsazení Islandu podle průzkumu veřejného mínění podporovalo 61% procent obyvatel.²⁷⁴

Plán na eskortování konvojů k Islandu byl hotový již 2. července (*Western Hemisphere Defense Plan Three*), podle něhož by americké námořnictvo eskortovalo veškeré své lodě, ale i lodě spojenců a neutrálních států ze Spojených států až k tomuto ostrovu. Americké námořnictvo by také mohlo napadat lodě Osy ohrožující tyto konvoje. Britům by tento plán velmi ulehčil situaci, protože by se desítky lodí, nyní eskortující konvoje v západním Atlantiku, mohly přesunout do jiných oblastí. Roosevelt ale tento plán odmítl, protože se obával rychlého zatažení Spojených států do války, což by mohlo vzniknout v důsledku napadání lodí Osy. Plán tak byl přepracován a 11. července byl představen nový (*Western Hemisphere Defense Plan Four*). Ten počítal jen s eskortováním amerických a islandských lodí k Islandu americkým námořnictvem, lodě neutrálních a britských lodí by se k nim ale mohly připojit. Eskorty konvojů pak

---

²⁷³ Kaiser, *No End*, s. 234-235; Johnsen, *The Origins*, s. 175-176; Edmonds, *The big three*, s. 216; Reynolds, *The creation*, s. 203, 206; Heinrichs, *Threshold*, s. 73, 75, 90; Doenecke, *The battle*, s. 45; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 946; Message to Congress on Landing Troops in Iceland, Trinidad, and British Guiana, *APP* [online]. July 07, 1941 [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/message-congress-landing-troops-iceland-trinidad-and-british-guiana>.

²⁷⁴ Gallup, *The Gallup Poll*, s. 291.

neměly na lodě a ponorky Osy nijak útočit, pouze je sledovat. Vzhledem k tomu, že americké námořnictvo stále nedosahovalo v Atlantiku dostatečných počtů, bylo dohodnuto, že se na eskortování těchto konvojů bude podílet také kanadské námořnictvo. Roosevelt s tímto plánem v půli července souhlasil a od 26. července pak měl nabýt platnosti, nakonec ale bylo jeho uvedení do praxe pozdrženo až na dobu po plánovaném setkání s Churchillem na začátku srpna.²⁷⁵

Roosevelt stále nechtěl zapojit Spojené státy do války, i když by právě eskortování konvojů a možné napadání útočících lodí mohlo k této situaci vést. Veřejné mínění a nálada v Kongresu stále podle něj nebyly na takové úrovni, aby mohl tento krok přijmout bez obav o své odvolání z úřadu. Stále tak podle něj byly potřeba incidenty, díky kterým by se stupňovala americká pomoc Velké Británii a které by ovlivňovaly mínění veřejnosti a Kongresu. Dne 21. května byla v Atlantiku potopena první americká nákladní loď *Robin Moore*, což se ale obešlo bez ztrát na životech a trosečníci se dostali do Kapského města. Zpráva o potopení lodi se do Spojených států dostala 11. června. Americké veřejné mínění ale nebylo touto událostí nijak zvlášť zasaženo, Roosevelt ji ale využil a 14. června nechal zmrazit veškerá německá a italská aktiva ve Spojených státech, přičemž byl ale tento krok plánován již delší dobu. 16. června pak muselo Německo a Itálie uzavřít všechny své konzuláty ve Spojených státech.²⁷⁶ Na konci června přesto podporovalo vstup Spojených států do války jen 21% obyvatel.²⁷⁷

Německý útok na Sovětský svaz výrazně změnil dosavadní průběh války. Hrozba invaze do Velké Británie podstatně klesla a její situace tak vypadala mnohem lépe, než na jaře téhož roku, protože velká část německých armád se valila na východ,

---

²⁷⁵ Reynolds, *The creation*, s. 206-207; Heinrichs, *Threshold*, s. 92-94; Kaiser, *No End*, s. 239-240; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 117; Daniels, *Franklin*, s. 176-177.

²⁷⁶ Dallek, *Franklin*, s. 267-268; Kaiser, *No End*, s. 235; Reynolds, *The creation*, s. 203-204; Butler, *Grand strategy, Volume II.*, s. 474; Doenecke, *The battle*, s. 55; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 944-945; Executive Order 8785 Freezing the Assets of Certain European Countries, *APP* [online]. June 14, 1941 [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/executive-order-8785-freezing-the-assets-certain-european-countries>; Memorandum of Conversation, by the Under Secretary of State (Welles). *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, Europe, Volume II, Document 587, June 16, 1941 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v02/d587>; Associated Press, Robin Moore Sunk by German Sub Aver Survivors, *Wilmington Morning Star* [online]. 1941, No. 242, Wilmington Star Co., June 11, 1941, 10 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 0163-402X, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn78002169/1941-06-11/ed-1/seq-1/>; Horner, Granett D., U.S. Orders Nazi Consulates Shut; Employes Must depart by July 10; All Robin Moor Passengers Save, *Evening star* [online]. 1941, No. 35 475, Washington: W.D. Wallach & Hope, June 16, 1941, 40 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2331-9968, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045462/1941-06-16/ed-1/seq-2/>.

²⁷⁷ Gallup, *The Gallup Poll*, s. 290.

čehož chtěli američtí jestřábové využít k zintenzivnění pomoci Velké Británii. Roosevelt a i Churchill viděli v německém útoku pozitivní věc, protože pokud by se Německu nepodařilo Sovětský svaz porazit, byla by válka vyhrána, navíc se tak opět rozšířily řady nacistických odpůrců. Novým cílem Spojených států a Velké Británie se tak stalo udržení Sovětského svazu ve válce pomocí materiálních dodávek. Jednání o těchto dodávkách však v obou zemích komplikovaly velmi rozšířené názory, že Sovětský svaz bude brzy poražen. Navíc bylo také jisté, že případné dodávky budou muset být na úkor dodávek pro Velkou Británii a americké ozbrojené složky. Mnozí se ale také obávali dopadů německého útoku na Sovětský svaz na Japonsko. S již dříve uzavřeným paktem o neútočení se Sovětským svazem a nyní i zaneprázdněností na západě země mohlo Japonsko podnikat expanzivní kroky na jih bez starostí o své severní hranice.²⁷⁸

7.2. Rozhodnutí na Dálném východě

Hlavní priorita Spojených států a Velké Británie na Dálném východě zůstávala po celou válku stejná, a to udržet v oblasti mír, který byl důležitý pro úspěšné vedení války Británie s Německem a Itálií. Ani Roosevelt si nepřál válku s Japonskem, protože Německo bylo považováno za hlavní cíl, na čemž se shodoval i s Brity a což bylo také potvrzeno na konferenci ABC. Situaci ale komplikoval Pakt tří, primárně namířený proti Spojeným státům. Pokud by se tak Amerika dostala do války s Německem, Japonsko se do války zapojí také, což platilo také naopak. Spojené státy tak čelily nebezpečí války na dvou oceánech, pro kterou ale stále neměly dostatečně silné námořnictvo, pozemní vojsko ale bylo připraveno ještě mnohem hůře.²⁷⁹

Německý útok na Sovětský svaz vzbudil v Japonsku otázky, jak postupovat dál. Země se mohla, i přes uzavřený pakt o neútočení, připojit k útoku na Sovětský svaz nebo naopak pokračovat v postupu jižním směrem. Za účelem rozhodnutí této otázky se 2. července konala Imperiální konference, na níž bylo definitivně rozhodnuto o pokračování expanze jižním směrem k surovinově bohatým oblastem, i kdyby to mělo znamenat válku s Velkou Británií a Spojenými státy, přičemž další kroky by měly být uskutečněny proti Indočíně a Thajsku. Dosavadní ministr zahraničí Yōsuke Matsuoka, podporovatel úzkého spojení s Německem a útoku na Sovětský svaz pak musel ze svého postu odstoupit. O výsledcích této konference se ale dozvěděli ve Spojených

---

²⁷⁸ Kaiser, *No End*, s. 234, 236; Reynolds, *The creation*, s. 204; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 105, 116; Dallek, *Franklin*, s. 268.

²⁷⁹ Dallek, *Franklin*, s. 270; Kaiser, *No End*, s. 184; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 17.

státech, protože se Američanům podařilo v září 1940 prolomit japonský diplomatický kód používaný ke komunikaci mezi Japonskem a jeho zastupitelstvy v ostatních státech. Informace získávané z tohoto zdroje byly známy jen malému počtu vrcholných amerických a později také britských představitelů a skrývaly se pod kódovým označením MAGIC.²⁸⁰

Japonské expanzi doteď bránily Spojené státy mimo diplomatického tlaku také materiální a finanční pomocí Číně, která byla zapojena do programu o půjčce a pronájmu, hrozbou Pacifického loďstva zakotveného na Havajských ostrovech a podřízením exportu určitých komodit pod licenci. Právě otázky různých forem ekonomických sankcí a omezení skýtaly prostor pro možné zvýšení tlaku na Japonsko, pokud nemělo být přistoupeno ke garancím pomoci státům, které se mohly stát cílem japonské agrese. Možnost garancí byla již několikrát vyloučena, a tak zbývala otázka sankcí, na jejichž rozsahu ale ve Spojených státech nepanovala shoda. Vládní jestřábové již v létě 1940 požadovali zavedení úplného embarga na celý japonský obchod, což by zastavilo dovoz strategických surovin, nutných k fungování země, pokračování výroby a vedení války s Čínou. Roosevelt a Hull se ale tohoto kroku obávali, podle nich by tento krok jen vyprovokoval Japonce k útoku na surovinově bohaté oblasti, což by byl výsledek, kterému se chtěli všichni vyhnout.²⁸¹

Protože ale Američané věděli o chystaných krocích vůči Indočíně, mohli se připravit na rychlou reakci. Již 10. července informoval Welles Halifaxe, že pokud dojde k vstupu japonských jednotek do jižní Indočíny, uvalí Spojené státy na Japonsko ekonomické sankce.²⁸² Welles pak 19. července svá slova upřesnil, mělo by dojít k embargu na dovoz určitých surovin do Japonska a možná také ke zmrazení japonských aktiv a podřízení zbytku obchodu pod licenci. Sama vláda pak několikrát jednala o formě ekonomických sankcí a opět se zde střetávaly názory jestřábů s názory Roosevelta a Hulla. Na jednání 21. července se ale došlo ke kompromisu, mělo by dojít k zmrazení japonských aktiv ve Spojených státech a vývoz ropy do Japonska by měl být povolen jen do výše vývozu z let 1935 a 1936. Prostředky na nákupy této ropy by pak ze zmrazených aktiv uvolňovalo ministerstvo financí. O těchto plánovaných krocích

---

²⁸⁰ Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 253; Reynolds, *The creation*, s. 233-234; Anderson, *The 1941 De Facto Embargo*, s. 218; Dallek, *Franklin*, s. 274; Kaiser, *No End*, s. 233-234, 247-248; Florence, *Courting a Reluctant Ally*, s. 82.

²⁸¹ Wanner, *Spojené státy*, s. 187; Anderson, *The 1941 De Facto Embargo*, s. 203-204; Reynolds, *The creation*, s. 234; Kaiser, *No End*, s. 247-248; Stimson, *On active service*, s. 190

²⁸² Memorandum of Conversation, by the Acting Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, The Far East, Volume IV, Document 207, July 10, 1941 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v04/d207>.

byli Britové informováni, ti je pak spolu s dominií slíbili podpořit. Japonské jednotky do jižní Indočíny vstoupily ve stejný den, tedy 21. července, kdy si Japonci na Francouzích vymohli několik leteckých a námořních základen v oblasti. Roosevelt tak 26. července vyhlásil zmrazení japonských aktiv a ještě ten den podnikly stejné kroky Velké Británie a její dominia, 28. července pak japonská aktiva zmrazilo také Nizozemí. Kvůli japonskému vstupu do jižní Indočíny byly také 23. července přerušena jednání, které od jara vedl Hull s Nomurou.²⁸³

Oficiálně sice stále mohl probíhat vývoz ropy do Japonska do výše hodnot z let 1935 a 1936, ministerstvo financí ale nepovolilo žádné uvolnění finančních prostředků ze zmražených aktiv na jejich zaplacení. Hull a Roosevelt nakonec s tímto stavem souhlasili a situace se tak do září 1941 vyvinula v úplné embargo na vývoz ropy. Tyto kroky také opět následovala Velká Británie a její dominia. Zastavení dovozu ropy z těchto zemí spojené se zmražením aktiv mělo na Japonsko obrovské dopady. Do této doby pocházela naprostá většina nakupované ropy ze Spojených států a Nizozemské východní Indie, díky zmraženým aktivům nebyla ani prakticky žádná jiná možnost, jak sehnat ropu z jiné země. Japonsku tak zůstala již jen uskladněná ropa, která by vystačila přibližně na rok a půl. Zmrazení aktiv také dopadlo na dovoz dalších strategických surovin jako železné rudy, gumy, bavlny nebo také rýže. Země tak nyní stála před volbou, buď přijme požadavky Spojených států, nebo silou zbraní obsadí naleziště ropy a dalších surovin v jihovýchodní Asii. Ve Velké Británii sice panovaly taktéž obavy, že by úplné embargo mohlo donutit Japonsko jít do války, na druhou stranu si uvědomovali potřebu tvrdého přístupu. A vzhledem k tomu, že hlavní iniciativu v přístupu k Japonsku měly Spojené státy, tak se Britové rozhodli, že v oblasti Dálného východu budou následovat všechny americké kroky, i kdyby nebyly v souladu s některými Britskými zájmy, protože hlavním britským cílem byla stále co největší spolupráce se Spojenými státy a jejich vstup do války.²⁸⁴

---

²⁸³ Anderson, *The 1941 De Facto Embargo*, s. 218-219, 222; Woodward, *British foreign policy*, s. 174; Reynolds, *The creation*, s. 234; Kaiser, *No End*, s. 253-256; Heinrichs, *Threshold*, s. 108; Edmonds, *The big three*, s. 148-149; Churchill, *Druhá světová válka*, 3. díl, s. 422; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 1014; Stimson, *On active service*, s. 193; Cadogan, *The diaries*, s. 394; Diaries of Henry Morgenthau, Jr., April 27, 1933-July 27, 1945, *FDRPL&M* [online]. Series 2: Morgenthau Presidential Diaries, Presidential Diary Volume 4, March 1, 1941 – December 31, 1941 (Part 2), s. 0946-0948 [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/morg/mpd11.pdf; Executive Order 8832 —Freezing Japanese and Chinese Assets in the United States, *APP* [online]. July 26, 1941 [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/executive-order-8832-freezing-japanese-and-chinese-assets-the-united-states>.

²⁸⁴ Reynolds, *The creation*, s. 235-237, 240; Anderson, *The 1941 De Facto Embargo*, s. 201-203, 227-228; Wanner, *Spojené státy*, s. 198; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 246.

7.3. Atlantická konference

Na začátku července vyslal Roosevelt Hopkinse opět do Velké Británie. Zde měl zhodnotit fungování pomoci zemi skrze program Zákona o půjčce a pronájmu a také domluvit společné setkání Churchilla s Rooseveltem. První návrhy společného setkání se objevily na začátku roku, kdy byl Hopkins poprvé v Londýně. Předběžně byla schůzka domluvena na duben 1941, po očekávaném projednání Zákona o půjčce a pronájmu. Britská krize na jaře ale znemožnila konání setkání, Roosevelt se také stále obával reakce izolacionistů ve Spojených státech. Nyní se však pro setkání zdála vhodná doba a setkání tak bylo domluveno hned na začátek srpna.²⁸⁵

Přítomnost Hopkinse ve Velké Británii byla využita také k jednáním o britské válečné strategii. Jednání se účastnil Churchill, britští náčelníci štábů, Hopkins, Ghormley, Chaney a další. Američané na jednáních opět zpochybňovali velký význam Blízkého východu a tvrdili, že válka bude rozhodnuta v Atlantiku. Chaney seřadil britské priority jako obranu Velké Británie a přístupových námořních tras, obranu Singapuru a námořních cest do Austrálie a Nového Zélandu a ochranu všech ostatních námořních tras a nakonec obranu Blízkého východu. Podle Američanů neměli Britové tolik sil k obraně všech těchto oblastí a měli si proto vybrat priority. Churchill oponoval, považoval totiž oblast Blízkého východu za důležitou pro morálku, byla to také jediná oblast, kde britské pozemní síly bojovaly s Němci a ulevovaly tak Sovětskému svazu. Pokud by pak Britové v této oblasti zvítězili, mohli by vyslat posily na Dálný východ. Hopkins také přijel s Rooseveltovým návrhem na americké hlídkování a eskortování konvojů v západním Atlantiku po 26. stupeň západní délky s výběžkem ještě více na východ, ve kterém by se nacházel Island. Tento návrh měl být finálně dojednán až na plánovaném setkání.²⁸⁶ Hopkins využil situace a s prezidentovým svolením se ještě před společným setkáním vydal do Sovětského svazu, kde měl jednat o poskytování materiální pomoci. Z jeho jednání v Moskvě pak vyplynul návrh na vyslání společné americko-britské mise, která by dojednala konkrétní

---

²⁸⁵ Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 111-113; Johnsen, *The Origins*, s. 191; Daniels, *Franklin*, s. 177; Churchill, *Druhá světová válka, 3. díl*, s. 419; Associated Press, Harry Hopkins Visit Britain, *Wilmington Morning Star* [online]. 1941, No. 274, Wilmington Star Co., July 18, 1941, 16 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 0163-402X, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn78002169/1941-07-18/ed-1/seq-1/>.

²⁸⁶ Johnsen, *The Origins*, s. 191-193; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 117-118; Edmonds, *The big three*, s. 218; Churchill, *Druhá světová válka, 3. díl*, s. 420-421; Reynolds, *The creation*, s. 208-209.

poskytování pomoci Sovětskému svazu. Hopkins se po těchto jednání vrátil do Velké Británie, odkud okamžitě s Brity odjel na setkání s Rooseveltem.²⁸⁷

Setkání obou státníků se mělo konat u pobřeží Newfoundlandu u Argentie v zálivu Placentia Bay, poblíž americké základny, která byla součástí výměny torpédoborců za základny. Atlantická konference, jak se toto jednání nazývalo, dostalo krycí jméno Riviera. Za Spojené státy se jí účastnili Roosevelt, Hopkins, Welles, Harriman, Marshall, Strak, Arnold, Ghormley, Turner, admirál Ernest J. King, vrchní velitel Atlantické flotily a další důstojníci. Velkou Británii pak zastupoval Churchill, Alexander Cadogan, stálý podsekretář ministerstva zahraničí, Pound, Dill a další štábní důstojníci. Konání tohoto setkání se konalo v tajnosti, protože se Roosevelt obával možné reakce izolacionistů, že se snaží zatahnout zemi do války, oficiálně proto odjel na dovolenou na své jachtě, odkud později zamířil na konferenci. Churchill pro změnu prostě z Londýna zmizel. Naprostá většina americké delegace mířila na jednání na těžkém křižníku USS *Augusta*, vlajkové lodi amerického Atlantického loďstva, který na místo připlul 7. srpna. Britská delegace spolu s Hopkinsem a Ghormleym zamířila na jednání na bitevní lodi HMS *Prince of Wales*, která do zátoky dorazila 9. srpna.²⁸⁸

Jednání na konferenci probíhalo jak v politické, tak ve vojenské úrovni, během těchto jednání se poprvé sešli náčelníci štábů ozbrojených složek obou zemí. Churchill vnímal vzájemné setkání jako možnost utužení vzájemných vztahů, také ale doufal, že se zde Američané zaváží ke vstupu do války. Pro Roosevelta ale bylo hlavním cílem setkání vydání společné deklarace válečných cílů a ideji poválečného světa. Doufal totiž, že takováto deklarace by mohla mít pozitivní dopad na americké veřejné mínění. Hned první den jednání, 9. srpna, tedy Roosevelt navrhl vytvoření takového dokumentu. Churchill souhlasil a do dalšího dne připravil s Cadoganem návrh o pěti bodech. Zaprvé by obě země prohlásily, že nemají žádné územní nároky, zadruhé by se všechny změny hranic měly udát v souladu s přáním místního obyvatelstva, zatřetí by mělo být národům dáno právo, aby si zvolily svou formu vlády a také by požadovaly svobodu slova a myšlení. Čtvrtým bodem byla idea rovného přístupu ke zdrojům a pátým vyhlášení snahy zničit nacistickou tyranii a nastolení míru s efektivní mezinárodní organizací, která by měla pomáhat k bezpečnému přebývání uvnitř hranic a ke svobodě

---

²⁸⁷ Wanner, *Spojené státy*, s. 149; Edmonds, *The big three*, s. 217-218; Johnsen, *The Origins*, s. 193; Daniels, *Franklin*, s. 177-178; Langer, John D., *The Harriman-Beaverbrook Mission and the Debate over Unconditional Aid for the Soviet Union, 1941*, In *Journal of Contemporary History*, Vol. 14, No. 3 (Jul., 1979), s. 467-468.

²⁸⁸ Johnsen, *The Origins*, s. 193-195, 329; Kaiser, *No End*, s. 267-268; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 118; Heinrichs, *Threshold*, s. 117; Daniels, *Franklin*, s. 179.

plavby. 10. srpna Roosevelt s Wellesem návrh upravili a přidali dva body, podle kterých byl cílem války mír, který by zajistil svobodnou plavbu po oceánech a kde by bylo nutností dojít k odzbrojení země.²⁸⁹ Během následných jednání se objevilo nejvíce sporů kolem čtvrtého bodu, který Welles pozměnil tak, že byl v konfliktu s britskými imperiálními obchodními preferencemi, vyjádřenými Dohodami z Ottawy z roku 1932. Problém byl nakonec vyřešen tím, že se do bodu přidala fráze „s ohledem na jejich stávající závazky“. Menší problém také nastal ohledně zmínky o budoucí mezinárodní organizaci, kterou zde chtěl Churchill. Roosevelt se obával možně rekce izolacionistů a hledání paralel s meziválečnou Společností národů. Problém byl ale také vyřešen formulací o ustanovení obecného systému bezpečnosti. Finální verze dokumentu, který vešel ve známost jako Atlantická charta, byla schválena 12. srpna.²⁹⁰

Na konferenci probíhala také jednání ohledně britské válečné strategie, která navazovala na předchozí jednání v Londýně, než Hopkins odjel do Sovětského svazu. Američané během nich opět tvrdili, že situace na Blízkém východě je neudržitelná a navrhovali stažení na východ k Perskému zálivu, kde by se bránila naleziště ropy. Tento krok by také podle nich uvolnil větší síly pro Atlantik, který považovali za hlavní prioritou a také pro posílení Singapuru. Britové ale stále opakovali, že udržení Suezského průplavu je důležité pro celé východní Středomoří a britskou pověst v arabském světě. Z této oblasti by také mohl být v budoucnu veden útok na Itálii. Američané byli nakonec, alespoň částečně, Brity přesvědčeni o důležitosti Egypta a Suezského průplavu. Celková britská strategie vedení války doznala, také pod vlivem Hopkinse a americké mise, před konferencí změn. Hlavními cíli se stala obrana Británie před invazí, udržení atlantických cest a Blízkého východu a posilování Singapuru. Německo pak mělo být poraženo strategickým bombardováním, blokadou, podvrtnými akcemi, ofenzivními operacemi na perifériích a v případě potřeby vyloděním menší, ale vysoce mobilní armády. S německým útokem na Sovětský svaz pak kleslo nebezpečí

---

²⁸⁹ Franklin D. Roosevelt, Papers as President: The President's Secretary's File (PSF), 1933-1945. *FDRPL&M* [online]. Series 1: Safe File, Box 1, Atlantic Charter (1), s. 34-38 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/psf/psfa0007.pdf.

²⁹⁰ Dallek, *Franklin*, s. 281-284; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 119-123; Wanner, *Spojené státy*, s. 154-156; Edmonds, *The big three*, s. 223; Daniels, *Franklin*, s. 180-181; Churchill, *Druhá světová válka, 3. díl*, s. 428-431, 437-438; Text Atlantické charty v Statement on the Atlantic Charter Meeting with Prime Minister Churchill. *APP* [online]. August 14, 1941 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/statement-the-atlantic-charter-meeting-with-prime-minister-churchill>; Memorandum of Conversation, by the Under Secretary of State (Welles), *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, General, The Soviet Union, Volume I, Document 370, August 11, 1941 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v01/d370>.

německé invaze na Britské ostrovy a vstupu na Iberský poloostrov. Američanům se ale ani tato strategie nijak zvlášť nezamlouvala, protože podle nich by Německo šlo porazit pouze rozsáhlou invazí, tedy útokem přímo na Německo a ne na periferie, navíc také nekladli takovou důvěru v efektivitu těžkého bombardování. Úplné vyjádření ke strategii ale Američané přislíbili dodat až později po skončení konference.²⁹¹

Již v červenci se došlo ve Spojených státech k rozhodnutí, že americké námořnictvo začne eskortovat konvoje v západním Atlantiku (*Western Hemisphere Defense Plan Four*), finální potvrzení ale bylo zatím odloženo. Nyní na konferenci Roosevelt slíbil, že tento plán bude na začátku září spuštěn. Americké námořnictvo, s pomocí Kanady, by eskortovalo americké a islandské lodě k Islandu a zpět, tedy uvnitř vyhlášené neutrální zóny s hranicí na 26. stupni západní délky a s výběžkem zahrnující Island. K těmto konvojům by se mohly připojovat i lodě dalších států, včetně Británie, ozbrojená eskorta konvojů by pak měla dostat povolení útočit na zpozorované německé ponorky. Bylo odhadováno, že ustanovení těchto konvojů by ze západního Atlantiku uvolnilo kolem padesáti britských torpédoborců a korvet, které by mohly být přesunuty do jiných oblastí, například k větší ochraně přístupů do Británie nebo posílení Singapuru.²⁹²

V jednáních o situaci v Atlantiku se také opět dostalo na problém atlantických ostrovů. I když se pravděpodobnost německého vstupu na Iberský poloostrov snížila, jeho hrozba stále visela ve vzduchu. Churchill proto oznámil, že se na září plánuje preventivní okupace Kapverdských ostrovů. Obsazení Azorských ostrovů ale již bylo nad britské síly a proto také Roosevelt slíbil, že je obsadí Spojené státy. Na jednáních se také ukázalo, že tato akce by byla jedinou, kterou by mohla americká armáda uskutečnit. Většina jednotek byla totiž stále vázána obranou západní polokoule a mnoho dalších pak bylo teprve ve výcviku.²⁹³

Na jednáních týkajících se Japonska byla opět vznesena otázka společného varování Japonsku spojená se společnou garancí pomoci Nizozemské východní Indii.

---

²⁹¹ Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 125-127; Johnsen, *The Origins*, s. 194-195, 202-203; Edmonds, *The big three*, s. 221.

²⁹² Heinrichs, *Threshold*, s. 124; Kaiser, *No End*, s. 271-272; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 125; Johnsen, *The Origins*, s. 201-202; Daniels, *Franklin*, s. 180; Reynolds, *The creation*, s. 214-215.

²⁹³ Kaiser, *No End*, s. 270; Dallek, *Franklin*, s. 285; Heinrichs, *Threshold*, s. 125; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 127-128; Johnsen, *The Origins*, s. 203; Churchill, *Druhá světová válka, 3. díl*, s. 431-432; Memorandum of Conversation, by the Under Secretary of State (Welles), *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, General, The Soviet Union, Volume I, Document 370, August 11, 1941 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v01/d370>.

Podle Churchillova návrhu by společné varování Spojených států, Velké Británie a Nizozemí Japonsku obsahovalo, že jakákoliv akce v jihozápadním Pacifiku by vedla k protiopatřením, které by mohly vyústit ve válku. Roosevelt takovouto možnost odmítal, protože tuto formulaci považoval za přímé zavázání k válce, kterou ale může schválit jen Kongres. Garance jiné zemi by také musel schválit Kongres, což se ale Američanům zdálo téměř nereálné. Přitom napadení Nizozemské východní Indie by podle názoru Roosevelta a i Wellesa znamenalo zapojení Spojených států do války, otázkou by však zůstalo veřejné mínění. Roosevelt se ale s Churchillem shodl na tom, že je potřeba udržovat Japonsko pod silným tlakem a ponechat uvalené ekonomické sankce v platnosti. Hlavní cestu, jak dále pokračovat, viděl ve snaze získat co nejvíce času na co největší posílení Singapuru a Filipín, dostatečné posílení těchto základů by pak mělo Japonce odrazovat od dalších agresivních kroků. Toho cíle mělo být docíleno obnovením jednání mezi Hullem a Nomurou, které bylo v červenci přerušeno. Roosevelt také řekl, že japonské požadavky na minulých jednáních byly prakticky neakceptovatelné, obnovením jednáním by se ale mohlo získat až několik měsíců času nutného k přísunu posil do oblasti. Po dalších jednáních ale Roosevelt nakonec souhlasil s upraveným Churchillovým návrhem varování Japonsku, ve kterém by mimo jiné stálo *“Další japonské zásahy v jihozápadním Pacifiku vytvoří situaci, ve které bude US vláda nucena podniknout protiopatření, i kdyby mohly vést k válce mezi USA a Japonskem.”*²⁹⁴ Na jednání došlo také k dohodě ohledně sporné zprávy ADB z konference v Singapuru z jara téhož roku. Ze zprávy by měl být vypuštěn problematický politický závazek, Američané pak souhlasili s britskými změnami ve velitelské struktuře.²⁹⁵

Projednávala se také otázka materiálu a zásobování. Američané oznámili, že jejich armáda ještě není dostatečně velká a nemá dostatek zásob, aby mohla v blízké budoucnosti podnikat bojové operace. Podle nich bylo možno v následujících šesti měsících pouze okupovat Azory a posílit posádku na Islandu. Hlavní prioritou totiž byla obrana západní polokoule, což drželo velkou část sil ve Spojených státech, noví odvedenci navíc nesměli být podle zákona nasazeni mimo západní polokouli. Také bylo

---

²⁹⁴ Cit. dle: Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 134-135; Woodward, *British foreign policy*, s. 175-176; Heinrichs, *Threshold*, s. 105, 122-123; Kaiser, *No End*, s. 268-269; Reynolds, *The creation*, s. 238-239; Dallek, *Franklin*, s. 299-300; Memorandum of Conversation, by the Under Secretary of State (Welles), *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, General, The Soviet Union, Volume I, Document 369, August 10, 1941 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v01/d369>.

²⁹⁵ Johnsen, *The Origins*, s. 204-205.

oznámeno, že se Británii nepodaří dodat tolik těžkých bombardérů, kolik bylo dohodnuto ve zprávě ABC-2. Marshall také navíc prohlásil, že nedostatek vybavení v americké armádě by mohl vést k odporu veřejného mínění vůči dodávkám do Velké Británie na úkor vyzbrojování Spojených států. Britové navrhli, aby se tyto problémy vyřešily převedením amerického průmyslu na válečnou výrobu, Američané sice tento návrh nezamítli, ale ani neodsouhlasili, naopak ale navrhli, aby Britové ve svých objednávkách vytvořili priority.²⁹⁶

Již před konferencí se u lidí ve Spojených státech objevily obavy, že Velká Británie uzavřela se Sovětským svazem za jeho setrvání ve válce tajnou dohodu, ve které by mu uznala zisk území získaných z paktu Molotov-Ribbentrop. Taková dohoda by byla proti duchu svobod, které Roosevelt zastával, navíc by také byla v rozporu s nyní projednávanou Atlantickou chartou. Američané se také obávali, aby země, na jejichž úkor by byla dojednaná dohoda, nepolevily ve svém boji s Osou. Prezident a Welles se proto na jednáních vyptávali na možnou existenci této a i jiných podobných dohod, Cadogan ale všechny tyto dohady odmítl a prohlásil, že Británie neuzavřela žádné tajné dohody.²⁹⁷

Jedním z hlavních Churchillových cílů bylo dostat Spojené státy co nejbližší válce, ideálně přímo do ní. Roosevelt takovouto možnost opět odmítl, protože podle něj by o vyhlášení války Kongres debatoval tři měsíce a nakonec by pravděpodobně stejně nic neschválil. Místo toho však řekl, že by v Atlantiku vedl válku, kterou by ale nevyhlásil a vedl by ji stále agresivněji. Aktuální součástí této „nevyhlášené války“ mělo být právě ustanovení konvojů a jejich eskortování americkým námořnictvem k Islandu a přímé napadání německých ponorek. Tento koncept „nevyhlášené války“ by měl vytvořit incident, který by zapůsobil na americké veřejné mínění a náladu v Kongresu a umožnil by tak ještě větší zapojení Spojených států do války, možná vedoucí až k jejímu úplnému vyhlášení. Jinou variantou by bylo, že Německo by Spojeným státům, v důsledku ustanovení konvojů a napadání ponorek, vyhlásilo válku

---

²⁹⁶ Johnsen, *The Origins*, s. 200-201, 203-205; Kaiser, *No End*, s. 272; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 129-130.

²⁹⁷ Heinrichs, *Threshold*, s. 87-88, 121; Edmonds, *The big three*, s. 219; Kaiser, *No End*, s. 259; Cadogan, *The diaries*, s. 397; Memorandum by the Under Secretary of State (Welles) of a Conversation With the British Permanent Under Secretary of State for Foreign Affairs (Cadogan), *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, General, The Soviet Union, Volume I, Document 368, August 9, 1941 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v01/d368>.

samo. V takovém případě by americké veřejné mínění jistě bylo pro vyhlášení války Německu.²⁹⁸

Ze společného jednání zaslali Roosevelt s Churchillem také zprávu Stalinovi, kde psali, že materiální pomoc Sovětskému svazu bude pokračovat. Navrhovali také uskutečnění společné konference v Moskvě, kde by se projednaly další otázky týkající se přidělování materiálu a surovin. Stalin tento návrh přijal a chtěl tuto konferenci uskutečnit co nejdříve, Američané si ji ale představovali až během října, kdy už by podle nich snad mělo být jasnější, zda Sovětský svaz přežije zimu a materiální pomoc by tak měla smysl.²⁹⁹

Atlantická konference byla ukončena 12. srpna a obě delegace zamířily zpět do svých zemí. Během jejího trvání se podařilo naplnit jeden z jejích zamýšlených cílů, a to vzájemného sblížení obou hlavních státníků a i dalších členů delegací mezi sebou. Představitelé armádních složek získali mnohem větší přehled o problémech, kterým čelili jejich protějšci v druhé zemi. Ustanovení amerických konvojů v západním Atlantiku a vydání slíbeného varování Japonsku bylo jistě pro Brity zdrojem nadějí, ale hlavního cíle, slibu vstupu Spojených států do války, nedosáhli. 14. srpna došlo v Londýně a ve Washingtonu k veřejnému vyhlášení Atlantické charty. Oficiálně tak byly oznámeny válečné cíle a ideje poválečného světa obou zemí, poprvé zde tedy také padla zmínka o ustanovení systému mezinárodní bezpečnosti po skončení války. Široká veřejnost si díky Chartě dokázala lépe představit válečné cíle spojenců. Izolacionisté naopak měli podezření, že její součástí je tajná dohoda o vstupu Spojených států do války, což Roosevelt odmítal.³⁰⁰

---

²⁹⁸ Schuessler, *The Deception Dividend*, s. 155; Reynolds, *The creation*, s. 213-214; Johnsen, *The Origins*, s. 206-207; Dallek, *Franklin*, s. 285; Daniels, *Franklin*, s. 180.

²⁹⁹ Wanner, *Spojené státy*, s. 156; Woodward, *British foreign policy*, s. 153-154; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 146; Edmonds, *The big three*, s. 242-243; Joint Message with Prime Minister Churchill Asking for the Moscow Conference, *APP* [online]. August 15, 1941 [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/joint-message-with-prime-minister-churchill-asking-for-the-moscow-conference>.

³⁰⁰ Johnsen, *The Origins*, s. 206-207; Kaiser, *No End*, s. 273-274; Reynolds, *The creation*, s. 213; Edmonds, *The big three*, s. 223-224; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 124; Doenecke, *The battle*, s. 54; Daniels, *Franklin*, s. 181.

8. Poslední měsíce

8.1. Naplnění výsledků Atlantické konference

Hned po návratu americké delegace do Spojených států byl Hull seznámen s obsahem varování Japonsku, se kterým Roosevelt na jednáních souhlasil. Ministr zahraničí ale odmítl takové varování předat, protože podle něj bylo moc provokativní a mohlo by jen povzbudit Japonce k útoku, navíc by také zavázalo Spojené státy k zapojení do války. Roosevelt s těmi námitkami souhlasil a došlo tak k přeformulování varování. Nová formulace zněla: „*Tato vláda shledává nutným říci japonské vládě, že pokud japonská vláda podnikne další kroky při provádění politiky nebo programu vojenské dominance násilím nebo pod hrozbou síly sousedním zemím, vláda Spojených států bude nucena podniknout všechny nutné kroky pro zajištění legitimních práv a zájmů Spojených států a amerických občanů a pro zajištění bezpečnosti a zabezpečení Spojených států.*“³⁰¹ Toto nové varování bylo spolu s návrhem na obnovení vzájemných jednání předáno 17. srpna Nomurovi.³⁰² Ve finálně předané verzi tak chybělo zmínění hrozby vypuknutí války mezi Spojenými státy a Japonskem. Britové se o tomto vývoji dozvěděli 23. srpna, což u nich samozřejmě vyvolalo nespokojenost. Protože ale již bylo americké varování posláno, nešlo již s ním nic dělat. Britové Japonsku vůbec nepředali svoji část původně dohodnutého znění, jeho ideu ale neopustili.³⁰³ Další zklamání měli Britové z Rooseveltových prohlášení, že na Atlantické konferenci Spojené státy nevstoupily do žádného závazku a země se tak nedostala blíže k válce. Churchill proto na konci poslal Hopkinsovi varování, že pokud bude Sovětský svaz poražen a Velká Británie bude v roce 1942 opět sama, tak se může stát cokoliv.³⁰⁴

Od konce léta začalo na mořích přibývat německých útoků na americké lodě. 17. srpna byla potopena nákladní loď *Sessa*, která mířila na Island s potravinami a stavebním materiálem. Loď měla sice amerického vlastníka, plula ale pod panamskou vlajkou, během útoku pak zemřelo 24 námořníků, z nichž byl jeden Američan. Dalším incidentem byl 4. září střet torpédoborce USS *Greer*, který taktéž plul na Island,

---

³⁰¹ Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 1018.

³⁰² The Secretary of State to the Ambassador in Japan (Grew), *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, The Far East, Volume IV, Document 266, August 18, 1941 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v04/d266>.

³⁰³ Reynolds, *The creation*, s. 239; Woodward, *British foreign policy*, s. 176; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 137; Kaiser, *No End*, s. 279; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 1018-1020.

³⁰⁴ Dallek, *Franklin*, s. 286-287; Heinrichs, *Threshold*, s. 129; Franklin D. Roosevelt, Papers as President: The President's Secretary's File (PSF), 1933-1945, *FDRPL&M* [online]. Series 1: Safe File, Box 1, Atlantic Charter (1), s. 54 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/psf/psfa0007.pdf.

s německou ponorkou. Torpédoborec byl o poloze ponorky informován britským letadlem a po několik hodin ji pronásledoval. Německá ponorka pravděpodobně vyhodnotila dopady bomb z britského letadla jako útok hlubinných pum z torpédoborce a vypálila na něj torpéda, kterým se ale loď vyhnula. *Greer* odpověděl hlubinnými náložemi a do večera ponorku stále sledoval, poté pak zamířil na Island. Hned další den, 5. září, byla v Rudém moři potopena americká nákladní loď *Steel Seafarer*, všem členům posádky se ale podařilo přežít.³⁰⁵

Zprávy o střetnutí *Greeru* s německou ponorkou se do Spojených států dostaly hned následující den, což Roosevelt označil za akt mezinárodního bezpráví. Hlavní reakce ale přišla až 11. září, kdy měl další ze svých rozhovorů od krbu. Během tohoto rozhovoru Roosevelt spojil útoky na lodě *Robin Moore*, *Sessa*, *Greer* a *Steel Seafarer* a označil je za součást německých snah získat nadvládu nad oceány. Jako reakci na to proto oznámil, že americké námořnictvo bude v amerických vodách chránit lodě všech států a bude eskortovat konvoje v západním Atlantiku. Spolu s tím také oznámil, že americké válečné lodě budou mít pravomoc útočit na zpozorované ponorky (rozkaz „shoot-on-sight“, střilet na dohled), což odůvodnil tím, že „když vidíte chřestýše připraveného k útoku, nečekáte, až zaútočí, než ho rozdrtíte. Nacistické ponorky a korzáři jsou chřestýši Atlantiku. (...) Pokud od nynějška vstoupí německá nebo italská válečná loď do vod, jejichž ochrana je důležitá pro Americkou obranu, dělají to na vlastní nebezpečí.“³⁰⁶ Tento krok podporovalo podle průzkumu veřejného mínění 56% obyvatel, zatímco 34% bylo proti. Podle jiného průzkumu bylo pro dokonce 62% dotázaných.³⁰⁷

Eskortování konvojů amerických a islandských lodí, ke kterým se mohly přidávat lodě dalších států, v západním Atlantiku až k Islandu americkým námořnictvem, bylo již předběžně schváleno v červenci a potvrzeno také na Atlantické konferenci. Bylo plánováno, že se začne již 1. září, nakonec bylo ale odsunuto kvůli komunikačním a organizačním problémům. Útoky na americké lodě se z tohoto pohledu

---

³⁰⁵ Doenecke, *The battle*, s. 56; Heinrichs, *Threshold*, s. 131-132; Daniels, *Franklin*, s. 193; Kaiser, *No End*, s. 276; Wanner, *Spojené státy*, s. 193-194; Dallek, *Franklin*, s. 287; Associated Press, Vessel Attacked in Iceland Zone; Drops Depth Bomb, *Wilmington Morning Star* [online]. 1941, No. 286, Wilmington Star Co., September 5, 1941, 16 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 0163-402X, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn78002169/1941-09-05/ed-1/seq-1/>.

³⁰⁶ Fireside Chat, *APP* [online]. September 11, 1941 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/fireside-chat-11>; Doenecke, *The battle*, s. 56; Heinrichs, *Threshold*, s. 132-133; Kaiser, *No End*, s. 276; Doenecke, *The battle*, s. 56; Dallek, *Franklin*, s. 287-288; Schuessler, *The Deception Dividend*, s. 157.

³⁰⁷ Gallup, *The Gallup Poll*, s. 299.

staly pro Roosevelta vítanými událostmi, protože působily na veřejné mínění, které by tak více souhlasilo se zapojením amerického námořnictva do eskortování konvojů. Plán se nakonec dočkal ještě další změny, americké námořnictvo mohlo eskortovat i konvoje složené čistě z britských lodí. Roosevelt nakonec vydal námořnictvu 13. září rozkaz, aby od 16. září spustilo celý plán (*Western Hemisphere Defense Plan Four*) do chodu, což se také stalo. Americké námořnictvo tak v polovině září začalo spolu s kanadským námořnictvem eskortovat konvoje k Islandu, kde je předaly britské eskortě, která je dopravila do Velké Británie. Američané tak poskytovali konvojům ochranu po většinu jejich plavby, poprvé eskortovali konvoj HX 150, který vyplul z Halifaxu v novém Skotsku 16. září směrem do Velké Británie. 24. září pak poprvé Američané převzali jižně od Islandu konvoj ON 18 mířící do Spojených států. Britové proto později mohli ze západního Atlantiku stáhnout své eskortní lodě a posílit s nimi jiné oblasti.³⁰⁸

Eskortováním konvojů a napadáním spatřených ponorek zemí Osy se Spojené státy dostaly do stavu „nevyhlášené války“, jak ji Roosevelt popsal Churchillovi na Atlantické konferenci. V tomto stavu bylo ještě mnohem snadnější dosáhnout dalších incidentů, které by Rooseveltovi dovolily ještě více zintenzivnit vyzbrojování Spojených států a poskytování pomoci spojencům. Zároveň se již země také podílela na válečném úsilí Velké Británie a přebírala odpovědnost za obranu určitých oblastí světa.³⁰⁹

Američané také ulevili Britům v Atlantiku tím, že od nich na konci září přebrali odpovědnost za hlídkování v Dánském průlivu mezi Islandem a Grónskem. Tímto průlivem často do Atlantiku proplouly německé lodě, kde měly napadat obchodní lodě směřující do Británie. Právě tudy na jaře také proplul do Atlantiku *Bismarck*, přičemž zde potopil britský bitevní křižník *Hood* a poškodil *Prince of Wales*. Takto uvolněné britské lodě měly být využity k posílení Středomoří a Singapur.³¹⁰ Spojené státy se také podílely na přepravě britských posil na Blízký východ, Roosevelt 5. září Churchillovi slíbil, že poskytne dopravní lodě pro transport 20 tisíc vojáků.³¹¹

Americká vojenská mise ve Velké Británii se podílela společně s Brity na plánování možného zapojení země do války. Dohlížela na výstavbu základen ve Skotsku a Severním Irsku pro námořnictvo a letectvo a vybírala také místo pro pozemní

---

³⁰⁸ Johnsen, *The Origins*, s. 202; Reynolds, *The creation*, s. 216; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 14; Heinrichs, *Threshold*, s. 130, 132; Kaiser, *No End*, s. 275; Churchill, *Druhá světová válka*, 3. díl, s. 513.

³⁰⁹ Dallek, *Franklin*, s. 288; Doenecke, *The battle*, s. 56.

³¹⁰ Wanner, *Spojené státy*, s. 198; Heinrichs, *Threshold*, s. 133.

³¹¹ Heinrichs, *Threshold*, s. 134-135, 141; Churchill, *Druhá světová válka*, 3. díl, s. 485-489.

jednotky. Prozatím se počítalo, že ve Velké Británii bude umístěno přes 100 tisíc příslušníků amerického námořnictva, letectva a pozemní armády.³¹²

Otázka britské válečné strategie nebyla na Atlantické konferenci vyřešena a Američané měli svůj názor na ni dodat až po jejím skončení. Jejich postoj byl opět poměrně kritický, nesouhlasili s účinností bombardování Německa a jeho dopadem na morálku a ani s tím, že k porážce Německa budou stačit menší pozemní síly. Podle jejich názoru by bylo potřeba velké vylodění s minimálně srovnatelné silnou armádou. Také opět kritizovali velké lpění Britů na obraně Singapuru a Blízkého východu, protože podle nich nebylo nutné tyto oblasti za každou cenu udržet. Nesouhlasili také s možným zapojením Spojených států k obraně britských imperiálních zájmů.³¹³

Americké ozbrojené složky v tu dobu dokončily plán, který měl určit americkou válečnou strategii a s ní spojené materiální potřeby k porážce všech potencionálních nepřátel, jehož vypracování zadal Roosevelt Stimsonovi a Knoxovi již 9. července. Podle tohoto plánu Vítězství (*Victory program*) se předpokládalo, že do poloviny roku 1942 bude Sovětský svaz poražen a poté bude Německu trvat rok, než bude mít z nově dobytých území užitek. V polovině roku 1942 se tak předpokládalo, že Osa bude mít bez Japonska kolem 400 divizí pozemní armády. Aby byly Spojené státy schopny čelit takovéto hrozbě a mohly Německo porazit, bylo by podle tohoto plánu potřeba postavit pozemní armádu a síle 8,7 milionu mužů v 214 divizích. Vyzbrojení takové armády by ale i při plném zapojení průmyslu trvalo dva roky, a proto by bylo nutné co nejvíce omezit dodávky válečného materiálu do dalších států. Americké námořnictvo v plánu počítalo s válkou na obou oceánech s Německem a Japonskem, k čemuž by potřebovalo postavit přes 200 dalších válečných lodí. Letectvo by mělo za cíl podnikat strategické bombardování Německa, které by i mohlo zamezit Německu v pokračování ve válce systematickým ničením komunikací, továren, elektráren, rafinérií a dalších cílů. Armádní velitelé proto prosazovali co nejrychlejší výstavbu armády a poté vstup do války, námořnictvo naopak co nejrychlejší vstup do války, protože by se více pomohlo Velké Británii v Atlantiku a došlo by k zvýšení výroby převedením průmyslu na válečnou výrobu.³¹⁴

---

³¹² Johnsen, *The Origins*, s. 220-221; Stettinius, *Lend-lease*, s. 141.

³¹³ Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 143; Watson, *Chief of Staff*, s. 406; Johnsen, *The Origins*, s. 209-210.

³¹⁴ Kaiser, *No End*, s. 287-291; Watson, *Chief of Staff*, s. 338-346; Lowenthal, *Roosevelt*, s. 430; Wanner, *Spojené státy*, s. 191-192; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 143-144; Franklin D. Roosevelt, *Papers as President: The President's Secretary's File (PSF), 1933-1945*. *FDRPL&M* [online], Series 3:

Tyto návrhy a plány americké strategie tedy kolidovaly s plány na materiální pomoc Velké Británii a nově také Sovětskému svazu, o kterém Roosevelt doufal, že přežije německý útok a má tak smysl ho zahrnout mezi příjemce materiální pomoci. Již v červenci navrhoval Churchill uspořádání konference ohledně zásobování, protože také změny v britské strategii závisely na tom, kolik a jakého materiálu se podaří ze Spojených států získat. Nakonec bylo dohodnuto, že v polovině září se bude konat v Londýně konference mezi Brity a Američany a poté se všichni přesunou do Moskvy, kde by jednali se sověty. Konference začala 15. září, americkou stranu zde zastupoval Harriman a britskou William M. Aitken, baron Beaverbrook, ministr zásobování. Bylo jasné, že americký průmysl nezvládne uspokojit potřeby všech příjemců materiálu, na jednání byla proto určena celková možná produkce materiálu Spojených států a Commonwealthu, z tohoto celkového objemu pak byly určeny velikosti podílů pro Spojené státy a Velkou Británii. Z jednání vyšlo, že Británie obdrží ze Spojených států v následujících 9 měsících 8,2 tisíce letadel všech typů, o tisíc méně, než bylo dohodnuto v ABC-2, dodávky středních tanků měly také klesnout z 2,7 tisíc na 2,1 tisíc. Snížení dodávek do Velké Británie mělo vytvořit prostor pro dodávky do Sovětského svazu, na kterých by se podílely obě země. Britové s těmito změnami zpočátku nesouhlasili, jinou možnost ale nakonec neměli.³¹⁵

Harriman a Beaverbrook hned po společném jednání odjeli do Moskvy, kde 28. září začala další jednání se Sověty. Jednání bylo krátké a již 1. října byla podepsána závěrečná dohoda o dodávkách do Sovětského svazu. Velká Británie a Spojené státy se zavázaly, že do konce června 1942 dodají 3,6 tisíce letadel různých typů a 4,5 tisíce tanků, na jejichž dodávkách se budou obě země podílet rovným dílem. Dále byly přislíbeny dodávky protiletceckých děl, vozidel, surovin a dalších průmyslových výrobků, které země potřebovala.³¹⁶

8.2. Změny v Zákoně o neutralitě 1939

Ustanovení amerických eskort konvojů v západním Atlantiku nemělo velký efekt na pokles ztrát britských obchodních lodí. Tento pokles začal již v červnu a mohly

---

Diplomatic Correspondence, Box 82, War, September-December 1941 (Part 1), s. 12-16 [cit. 2021-04-11]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/psf/psf000311.pdf.

³¹⁵ Johnsen, *The Origins*, s. 213-214; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 141-142, 148-153.

³¹⁶ The Ambassador in the Soviet Union (Steinhardt) to the Secretary of State. *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, General, The Soviet Union, Volume I, Document 789, October 3, 1941 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v01/d789>; Langer, *The Harriman-Beaverbrook Mission*, s. 468; Gilbert, *Churchill*, s. 652; Wanner, *Spojené státy*, s. 158-159; Reynolds, *The creation*, s. 211; Stettinius, *Lend-lease*, s. 124-125.

za něj hlavně technické inovace na britských lodích, lepší organizace konvojů a větší pokrytí moří a oceánů letectvem.³¹⁷ Americká administrativa nyní obrátila svojí pozornost k možnosti pozměnění Zákona o neutralitě z roku 1939, který stále limitoval možnou pomoc Velké Británii a nově i Sovětskému svazu. Bylo jasné, že úplné zrušení celého zákona by bylo nemožné, protože 12. srpna prošlo prodloužení zákona o odvozech do armády ve Sněmovně reprezentantů pouze o jediný hlas. Roosevelt se tak zaměřil na odvolání tří částí zákona, které zakazovaly ozbrojování amerických obchodních lodí, jejich vplouvání do přístavů zemí ve válečném stavu a vyhlašování námořních bojových zón, do kterých měly tyto lodě zakázáno vplouvat. Již od září veřejně mluvil o jejich změně, 9. října pak oficiálně požádal Kongres o umožnění ozbrojování amerických obchodních lodí, což se administrativě zdálo jako nejvíce průchodné. Podle průzkumu veřejného mínění by tento krok podpořilo 72% obyvatel, umožnění americkým obchodním lodím plout až do Velké Británie by ale podpořilo jen 46% dotázaných.³¹⁸ Na projednávání změn v zákoně měly ale opět silný vliv útoky na americké lodě, 17. října byl německou ponorkou poškozen torpédoborec USS *Kearney*, který se podílel na ochraně konvoje do Velké Británie. Během útoku zemřelo 11 námořníků a poškozená loď doplula na Island. Pod dojmem zpráv o jejím napadení schválila Sněmovna reprezentantů ještě ten den ozbrojování amerických obchodních lodí.³¹⁹ Na konci října již bylo podle průzkumu veřejného mínění pro plutí amerických obchodních lodí do britských přístavů 61% obyvatel.³²⁰

Administrativa po tomto úspěchu předložila návrh na odvolání všech tří zamýšlených částí zákona. Do projednávání ale opět zasáhlo napadení americké lodě, 31. října byl poblíž Islandu německou ponorkou potopen torpédoborec USS *Reuben James*, který se zde podílel na eskortování konvoje do Velké Británie, přičemž zde zahynulo 115 amerických námořníků. Napadení amerických torpédoborců a útoky na další civilní lodě, které se stále děly, podstatně přispěly k tomu, že Senát 7. listopadu schválil odvolání všech tří požadovaných částí zákona v poměru 50 ku 37 hlasům.

---

³¹⁷ Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 13-14; Kaiser, *No End*, s. 278.

³¹⁸ Message to Congress on the Arming of Merchant Ships, *APP* [online]. October 09, 1941 [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/message-congress-the-arming-merchant-ships>; Gallup, *The Gallup Poll*, s. 302.

³¹⁹ Reynolds, *The creation*, s. 217; Kaiser, *No End*, s. 302-304; Daniels, *Franklin*, s. 199-200; Edmonds, *The big three*, s. 225; Doenecke, *The battle*, s. 58-59; Congressional Record (Bound Edition), *Govinfo* [online]. vol. 87, part 7, House of Representatives: October 17, 1941, p. 8007-8042 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CRECB-1941-pt7/pdf/GPO-CRECB-1941-pt7-37-1.pdf>.

³²⁰ Gallup, *The Gallup Poll*, s. 304.

Sněmovna reprezentantů schválila odvolání těchto tří částí zákona 13. listopadu v poměru 212 ku 192 hlasům a Roosevelt finálně změny potvrdil podpisem 17. listopadu.³²¹

Americké obchodní lodě se tak mohly začít plnou měrou podílet na dopravě materiálu přímo do Velké Británie, lodě mohly být ozbrojovány a přestalo pro ně platit omezení vstupu do námořních bojových zón, protože byly také zrušeny. Schválení těchto změn ale jasně ukázalo na limity, kterým musel Roosevelt a celá administrativa čelit. Ve Sněmovně reprezentantů prošla změna jen těsnou většinou, mnohem menší, než na jaře prošel Zákon o půjčce pronájmu. Napadání a potápění amerických lodí tedy sice přispělo k ovlivnění Kongresu a i amerického veřejného mínění, nestačilo ale k obecnému souhlasu přímého zapojení do války, jak prosazovali hlavně jestřábové ve vládě. Těmto tlakům na zapojení země do války byl Roosevelt vystaven již dlouho, a kterým čelil právě s poukazem na malou podporu veřejného mínění a Kongresu. I s ohledem na vstup Spojených států do první světové války v roce 1917 věděl, že je nutné, aby byl ve společnosti nad touto otázkou společenský konsensus. Podle listopadového průzkumu veřejného mínění by vstup do války podpořilo jen 26% obyvatel.³²² Očekávalo se ale, že pokud by došlo k přímému útoku na důležité americké zájmy, majetek či území, bylo by takového konsensu dosaženo. Ještě více urychlit běh událostí ale Roosevelt zřejmě nechtěl, protože se Spojené státy nyní plně podílely na výrobě a dopravě vojenského materiálu pro bojující státy. S vírou, že Sovětský svaz ustojí německý útok, a se stále bojující Británií se skýtala možnost, že se Spojené války nebudou muset nijak více, než nevyhlášenou válkou v Atlantiku, zapojit do války a země by tak stále byla jen oním „arzenálem demokracie“ jak Roosevelt dříve prohlásil.³²³

Navíc přímé zapojení do války proti Německu by také přineslo problémy, kterým by se Roosevelt jistě raději vyhnul. Čekalo se, že v takovém případě by kvůli požadavkům veřejného mínění na vybudování silné armády muselo dojít k razantnímu

---

³²¹ Daniels, *Franklin*, s. 201-204; Heinrichs, *Threshold*, s. 161; Doenecke, *The battle*, s. 61-62; Kaiser, *No End*, s. 309-310; Reynolds, *The creation*, s. 217; Wanner, *Spojené státy*, s. 196; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 1050; Schválení senátem v Congressional Record (Bound Edition), *Govinfo* [online]. vol. 87, part 8, Senate: November 7, 1941, p. 8592-8680 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CRECB-1941-pt8/pdf/GPO-CRECB-1941-pt8-14-1.pdf>; Schválení Sněmovnou Reprezentantů v Congressional Record (Bound Edition), *Govinfo* [online]. vol. 87, part 8, House of Representatives: November 13, 1941, p. 8826-8891 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CRECB-1941-pt8/pdf/GPO-CRECB-1941-pt8-17-2.pdf>.

³²² Gallup, *The Gallup Poll*, s. 307

³²³ Viz. s. 72.

omezení dodávek vojenského materiálu ostatním státům, což by mohlo mít neblahý vliv na jejich další bojeschopnost. Pokud by se navíc dostala země do války s Německem, tak by díky Paktu tří vstoupilo do války také Japonsko, čemuž se chtěly Spojené státy a Velká Británie vyhnout. Válka v Pacifiku by znamenala výrazné snížení přítomnosti amerického námořnictva v Atlantiku a s tím spojený pravděpodobný nárůst ztrát obchodních lodí. Britové by navíc museli část svých sil postavit proti Japonsku, což by muselo být na úkor ostatních bojišť. Rooseveltovi se tak zřejmě stav dosažený po zrušení části Zákona o neutralitě z roku 1939 zdál, minimálně na nějakou dobu, nejlepší možný dosažitelný, Spojené státy se významně podílely přítomností v Atlantiku a materiální pomocí na válečném úsilí Velké Británie a Sovětského svazu a zároveň se zatím vyhnuly přímému zapojení do války. Mnoho lidí ve Velké Británii včetně Churchilla chápalo, že Roosevelt nebude se vstupem do války spěchat a nejrady by asi ani k tomuto kroku nepřistoupil, čekalo se ale, že tento stav nebude trvat do nekonečna.³²⁴

8.3. Japonské finále

Obnovená jednání mezi Hullem a Nomurou měla za cíl získat pro Spojené státy a Velkou Británii co nejvíce času k posílení svých základů v oblasti do takového stavu, kdy by dostatečně odrazovaly Japonsko od dalších agresivních činů. V úspěch těchto jednání a uzavření dohody s Japonskem téměř nikdo nevěřil. Posilování oblasti ale nebylo jednoduché, Američané stále neměli dostatečné počty pozemních a leteckých jednotek s dostatkem materiálu pro posílení Filipín, velká část loďstva se pak podílela na eskortování konvojů do Velké Británie a hlídkování v Atlantiku. Britové také neměli dostatek volných pozemních a leteckých jednotek a mnoho válečných lodí muselo stále bojovat v Atlantiku a Středomoří. Teprve díky americkému zapojení v eskortování konvojů mohly být do Singapuru na podzim vyslány první posily, jak bylo dříve dohodnuto v ABC-1.³²⁵

Vyvíjet na Japonsko tlak se mimo Spojené státy stále pokoušela i Velká Británie, ve svém projevu 24. srpna Churchill řekl, že žádná další japonská expanze není možná. Varoval také, že pokud jednání mezi Spojenými státy a Japonskem selžou a vypukne mezi státy válka, Velká Británie se připojí na stranu Američanů. Britové chtěli

---

³²⁴ Reynolds, *The creation*, s. 217-220; Dallek, *Franklin*, s. 292; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 145-146; Lowenthal, *Roosevelt*, s. 430; Schuessler, *The Deception Dividend*, s. 144-145, 152, 157.

³²⁵ Dallek, *Franklin*, s. 301; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 135, 245; Woodward, *British foreign policy*, s. 176; Reynolds, *The creation*, s. 243.

v duchu tohoto projevu opět varovat Japonsko, přestože jen nedávno neuspěly jejich podobné snahy o varování, které bylo dohodnuto na Atlantické konferenci. Opětovné snahy ale opět ztroskotaly na Hulloových názorech.³²⁶

V Japonsku se 6. září konala Imperiální konference, na které bylo dohodnuto, že pokud se do poloviny října nepodaří dosáhnout v jednáních se Spojenými státy dohody, tak padne definitivní rozhodnutí o vyhlášení války. Limitujícím faktorem zde byly, kvůli embargu, tenčící se zásoby ropy, bez nichž by později nebyly vojenské akce možné. Japonský premiér Fumimaro Konoe doufal, že se mu podaří dosáhnout dohody díky setkání s Rooseveltem. Ten chtěl nejdříve tento návrh přijmout, proti této možnosti se ale postavil Hull. Podle něj bylo nutné nejdříve dojít s Japonskem k dohodě v hlavních sporných bodech, s čímž prezident souhlasil a nabídku na setkání tak odmítl.³²⁷ Konoeho snahy o dohodu se Spojenými státy byly tímto jeho neúspěchem částečně zdiskreditovány a nakonec byl také donucen odstoupit, novým premiérem se 17. října stal generál Hideki Tódžó, velký zastánce války se západními zeměmi.³²⁸

Hned na začátku listopadu se opět v Japonsku konala další Imperiální konference. Nyní již bylo stanoveno, že čas vyjednání dohody se Spojenými státy je do 25. listopadu, po uplynutí tohoto času by mělo následovat vyhlášení války anglosaským státním. Byly zde také schváleny dva návrhy dohody s Američany, podle návrhu A by měly Spojené státy umožnit Japonsku přístup k zdrojům surovin v jižní Asii, vojensky neposilovat Filipíny a pod pohrůžkou přerušení pomoci tlačit na Čínu, aby uzavřela s Japonskem mír. Japonsko by naopak respektovalo neutralitu Filipín a po uzavření míru s Čínou by se stáhlo z Indočíny. Návrh B obsahoval návrh časově omezené dohody, podle které by Japonsko a Spojené státy neposilovaly žádná svá postavení (s výjimkou Indočíny), spolupracovaly na získávání surovin a vrátily stav svých vztahů před zmrazení japonských aktiv a uvalení embarga. Spojené státy by tlačily Čínu k uzavření míru, po kterém by se Japonci stáhli z Indočíny. Také zde bylo stanoveno, že pokud se Spojené státy zapojí do války v Evropě, Japonsko naplní své závazky z Paktu

---

³²⁶ Woodward, *British foreign policy*, s. 176-178; Cadogan, *The diaries*, s. 401; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 1023.

³²⁷ The Secretary of State to President Roosevelt, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, The Far East, Volume IV, Document 357, undated [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v04/d357>; President Roosevelt to the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, The Far East, Volume IV, Document 358, September 28, 1941 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v04/d358>.

³²⁸ Reynolds, *The creation*, s. 240-241; Dallek, *Franklin*, s. 302-303; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 251-252, 255; Heinrichs, *Threshold*, s. 145.

tří a zapojí se do války na straně Německa. Američané opět dokázali zachytit a rozluštit depeše týkající se konference a věděli tak o datech stanovených pro konec jednání. Bylo tak téměř jisté, že pokud se s Japonci do 25. listopadu nedohodnou, vypukne válka.³²⁹

Nomura předložil 7. listopadu Hullovi první návrh A,³³⁰ který ale byl pro Američany nepřijatelný, Hull přitom již věděl, že je v záloze druhý návrh. Tento druhý návrh představili Japonci 20. listopadu, ten byl ale také nepřijatelný.³³¹ Možnost uzavření nějaké dočasné dohody se ale Hullovi a dalším ve Washingtonu zalíbila, protože tímto krokem by se mohlo získat i několik dalších měsíců k posilování v Pacifiku. 22. listopadu proto ve Washingtonu vytvořili vlastní návrh dočasné dohody, známý také jako *Modus Vivendi*. Podle něj by měly obě země vyhlásit, že nemají v Pacifiku územní nároky a nebudou hrozit silou jiným zemím (nezahrnovalo by Čínu), Japonci by se stáhli z jižní Indočíny a v severní by nechali jen 25 tisíc vojáků. Došlo by částečnému obnovení vzájemného obchodu a dodávek ropy pro civilní použití, Američané by pak u Britů a Nizozemců prosazovali podobné obnovení obchodu. Spojené státy by se dále snažily o uzavření míru mezi Japonskem a Čínou podle práva a spravedlnosti. Dohoda by měla mít platnost tří měsíců, mohla by ale být dále prodloužena.³³² Ve stejné době se ale ve Washingtonu vypracovával také jiný desetibodový obecný návrh mírového řešení. Lidé zasvěcení do japonských odposlechů věděli, že tyto návrhy jsou s největší pravděpodobností poslední šancí na společnou dohodu.³³³

Spojené státy sice vedly vyjednávání s Japonskem, samozřejmě také ale hleděly na názory ostatních dotčených zemí. Hull se proto 22. listopadu setkal s Halifaxem, čínským velvyslancem a australským a nizozemským vyslancem. Na setkání je

---

³²⁹ Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 250, 259; Dallek, *Franklin*, s. 305-306; Reynolds, *The creation*, s. 241; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 1056, 1069.

³³⁰ Document Handed by the Japanese Ambassador (Nomura) to the Secretary of State on November 7, 1941, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Papers relating to the foreign relations of the United States, Japan, 1931–1941, Volume II, Document 383, November 7, 1941 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1931-41v02/d383>.

³³¹ Draft Proposal Handed by the Japanese Ambassador (Nomura) to the Secretary of State on November 20, 1941, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Papers relating to the foreign relations of the United States, Japan, 1931–1941, Volume II, Document 403, November 20, 1941 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1931-41v02/d403>.

³³² Draft of Proposed “Modus Vivendi” With Japan, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, The Far East, Volume IV, Document 467, November 22, 1941 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v04/d467>.

³³³ Woodward, *British foreign policy*, s. 181-182; Divine, *American foreign policy*, str. 247-248; Reynolds, *The creation*, s. 242; Heinrichs, *Threshold*, s. 163; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 261-262; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 1069, 1072-1073; Morgenthau Presidential Diaries, Presidential Diary Volume 4, March 1, 1941 – December 31, 1941 (Part 3), s. 1022 [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/morg/mpd12.pdf.

seznámil s dosavadními japonskými návrhy, americkými výhradami a také s americkým návrhem *Modu Vivendi*. Na setkání je poprosil o stanoviska jejich vlád a případně také o souhlas s jeho zněním. Halifax a zástupci Nizozemců a Austrálie s tím již ten den předběžně souhlasili, proti byl jen čínský velvyslanec.³³⁴ Roosevelt také mezitím poslal 24. listopadu návrh *Modu Vivendi* přímo Churchillovi a připsal, že nevěří, že by Japonci tento návrh přijali a „všichni musíme být připraveni na opravdové potíže, pravděpodobně brzy“.³³⁵ Churchill mu 26. listopadu odpověděl, že řešení problému stále nechává na Spojených státech, aktuální návrh by ale mohl způsobit čínský kolaps, což by způsobilo ještě větší problémy. Churchill totiž právě dostal od Čankajška, vůdce nacionalistické Číny, zprávu, že je silně proti jakémukoliv uvolňování sankcí uvalených na Japonsko, protože by to mohlo znamenat kolaps čínské armády.³³⁶

Hull se s velvyslanci a vyslanci setkal znovu 24. listopadu, aby od nich získal oficiální stanoviska jejich vlád k americkému návrhu. Jako jediní ale nyní s návrhem souhlasili pouze Nizozemci, Číňané byli stále silně proti. Australané a Britové souhlasili jen částečně, podle nich byly nutné úpravy návrhu. Britové chtěli, aby Japonci stáhli všechny své jednotky z Indočíny a zastavili boje v Číně, obnovení dovozu ropy by mělo být až po splnění těchto podmínek.³³⁷ S takto nedostatečnou podporou proto Hull opustil návrh *Modu Vivendi* a 26. listopadu předal Nomurovi jen desetibodový návrh mírového řešení, protože na vyjednání shody mezi Brity, Američany, Číňany a dalšími již nebyl čas. Z dešifrovaných zpráv bylo známo, že Japonci finálně posunuli konečné datum možné dohody z 25. na 29. listopad. Podle dokumentu předaného Nomurovi by hlavní hráči v Pacifiku uzavřeli pakt o neútočení, Japonci by se stáhli z Indočíny a Čína a společně se Spojenými státy by se zde vzdali svých exteritoriálních práv, obě země by

---

³³⁴ Memorandum of Conversation, by the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, The Far East, Volume IV, Document 468, November 22, 1941 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v04/d468>.

³³⁵ The Secretary of State to the Ambassador in the United Kingdom (Winant), *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, The Far East, Volume IV, Document 473, November 24, 1941 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v04/d473>.

³³⁶ Woodward, *British foreign policy*, s. 179-183; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 263-264; Heinrichs, *Threshold*, s. 164-165; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 1073, 1077, 1081; Churchill, *Druhá světová válka, 3. díl*, s. 588-589; The Ambassador in the United Kingdom (Winant) to the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, The Far East, Volume IV, Document 484, November 26, 1941 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v04/d484>; Diaries of Henry Morgenthau, Jr., April 27, 1933-July 27, 1945, *FDRPL&M* [online]. Series 2: Morgenthau Presidential Diaries, Presidential Diary Volume 4, March 1, 1941 – December 31, 1941 (Part 3), s. 1022, 1032 [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/morg/mpd12.pdf.

³³⁷ Memorandum of Conversation, by the Secretary of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, The Far East, Volume IV, Document 471, November 24, 1941 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v04/d471>.

uznaly Čankajškovu vládu v Číně a došlo by k obnovení vzájemného obchodu. Dále zde bylo ještě několik dalších bodů, bylo ale jasné, že tento návrh Japonci odmítnou.³³⁸

S ohledem na pravděpodobně se blížící krach jednání s Japonskem byli 27. listopadu varováni američtí velitelé v Pacifiku, že bezprostředně hrozí japonský útok na Filipíny, Borneo nebo Thajsko. Následujícího dne se o varování dozvěděli Britové a Halifax se proto snažil zjistit, jaká by byla americká reakce na japonský útok na Thajsko, na což ale Welles odpověděl, že není stále rozhodnuto.³³⁹ Britové se totiž velmi obávali toho, že pokud Japonci přímo nenapadnou americké území nebo Filipíny, nemusely by Spojené státy válku Japonsku vůbec vyhlásit, zatímco by se Velká Británie ve válce s Japonskem ocitla. S ohledem na válku s Německem a Itálií by to pro ni bylo smrtelné nebezpečí. Pro Churchilla přitom nebylo hlavním cílem zabránit válce s Japonskem, ale hlavně dostat Spojené státy do války. Z toho důvodu, a také proto, aby se pokusil odstrašit Japonce, prohlásil 10. listopadu ve svém projevu, že pokud se Spojené státy dostanou do války s Japonskem, bude „*britské vyhlášení války následovat do hodiny*“.³⁴⁰ S ohledem na krachující jednání s Japonskem navrhl také 30. listopadu Rooseveltovi, aby obě země vydaly společné varování, že další japonská agrese bude znamenat válku s oběma státy. 1. prosince se setkal Roosevelt s Halifaxem, kde prezident prohlásil, že pokud dojde k napadení britského nebo nizozemského území, tak „*budeme samozřejmě všichni spolu*“. Pokud by pak došlo k napadení Kerské šíje, tak by opět mohli počítat s americkou podporou, podle prezidenta by ale několik dní trvalo, než by této pomoci byla dána konkrétní politická podoba. Na dalším setkání 3. prosince pak Roosevelt Halifaxe ujistil, že svými slovy myslel vojenskou pomoc, díky tomuto ujištění pak Britové poskytli garance pomoci Nizozemcům. Na jednáních 3. a 4. prosince došlo také k dohodě, že Japonsku bude posláno varování proti útoku na Thajsko, Malajsii a Nizozemskou východní Indii, Spojené státy by toto varování měly

---

³³⁸ Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 264-265; Kaiser, *No End*, s. 318, 320-322; Woodward, *British foreign policy*, s. 181-184; Divine, *American foreign policy*, str. 248-249; Reynolds, *The creation*, s. 243-244; Churchill, *Druhá světová válka, 3. díl*, s. 589-590; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 1074-1082; The Secretary of State to President Roosevelt, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, The Far East, Volume IV, Document 485, November 26, 1941 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v04/d485>.

³³⁹ Woodward, *British foreign policy*, s. 184-185; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 291; Memorandum of Conversation, by the Under Secretary of State (Welles), *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, The Far East, Volume IV, Document 502, November 28, 1941 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v04/d502>.

³⁴⁰ Reynolds, *The creation*, s. 245; Cadogan, *The diaries*, s. 411; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 1059.

poslat jako první a Velká Británie a Nizozemí až po nich, aby nebyl Roosevelt obviněn z toho, že je ve vleku Britů.³⁴¹

26. listopadu se do Washingtonu dostaly zprávy, že v jihočínském moři pluje ze Šanghaje velký japonský vojenský transport směrem k jihu.³⁴² Mnozí ve Spojených státech a i Velké Británii se obávali, že se jedná o jednotky určené k útoku na některé území na jihu. Roosevelt proto 2. prosince odeslal do Japonska dotaz, kam tento japonský transport směřuje. Prezident plánoval, že pokud bude odpověď neuspokojivá, tak pošle osobní poselství přímo japonskému císaři, ve kterém by ho varoval, že tyto japonské kroky mohou vést k válce. Japonci na Rooseveltův dotaz odpověděli 5. prosince tím, že se jedná o jednotky k posílení Indočíny proti Číně, což Američané považovali za nedostatečné. Roosevelt proto 6. prosince odeslal varování samotnému japonskému císaři,³⁴³ pokud by do 8. prosince neodpověděl, Spojené státy by měly hned následující den odeslat dohodnuté varování a 10. prosince by je následovali Britové a Nizozemci. Nic z těchto plánů se ale již nekonalo, protože Japonci 7. prosince zaútočili na Pearl Harbor.³⁴⁴

Na začátku prosince právě do Singapuru připluly první velké britské posily v podobě bitevní lodi *Prince of Wales* a bitevního křižníku *Repulse* s doprovodem torpédoborců. Jejich odeslání do oblasti bylo umožněno zapojením amerického námořnictva do eskortování konvojů v Atlantiku a také potopením *Bismarcka*. Do poloviny roku 1942 měly následovat další značné posily, které by základnu posílily na takovou úroveň, na niž by podle Britů Japonci nezaútočili. S posilami připlul také nový velitel britské Dálnévýchodní flotily, admirál Sir Tom Phillips, který se měl účastnit jednání s americkými veliteli v oblasti. Na Atlantické konferenci sice došlo k dohodě ohledně zprávy ADB a po jejích úpravách vznikla zpráva ADB-2, která ale stále Američanům nevyhovovala. Na konci října proto došlo k opuštění výsledků obou těchto zpráv a bylo dohodnuto uspořádání nové konference místních velitelů, navazující na

---

³⁴¹ Woodward, *British foreign policy*, s. 185-188; Reynolds, *The creation*, s. 2455-246; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 292-293; Dallek, *Franklin*, s. 309; Heinrichs, *Threshold*, s. 169; Edmonds, *The big three*, s. 250, 258; Kaiser, *No End*, s. 325; Gilbert, *Churchill*, s. 654; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 1092; Churchill, *Druhá světová válka, 3. díl*, s. 591; Eden, *The Eden memoirs*, s. 314.

³⁴² The Navy Department to the Department of State, *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, The Far East, Volume IV, Document 465, November 22, 1941 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v04/d465>.

³⁴³ Appeal to Emperor Hirohito to Avoid War in the Pacific, *APP* [online]. December 06, 1941 [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/appeal-emperor-hirohito-avoid-war-the-pacific>.

³⁴⁴ Reynolds, *The creation*, s. 244, 247; Woodward, *British foreign policy*, s. 188; Dallek, *Franklin*, s. 308; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 293, 297-298; Stimson, *On active service*, s. 194; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 1093-1094.

výsledky ABC-1. Oproti první podobné konferenci ADB v dubnu téhož roku ale již došlo k vyjasnění situace v Atlantiku, vyslání prvních britských posil do oblasti a jasnějšímu japonskému postupu. Britské lodě připluly do Singapuru 2. prosince, zatímco zde Phillips již jednal s místními britskými veliteli, 4. prosince se pak přesunul do Manily na Filipínách, kde jednal s admirálem Hartem, vrchním velitelem americké Asijské flotily a generálporučíkem Douglasem MacArthurem, velitelem amerických armádních sil na Dálném východě. Zde bylo dohodnuto rozdělení, rozmístění a úkoly amerických, britských a nizozemských lodí v oblasti, z nich měl být vytvořen smíšený úderný svaz a zbytek měl hlídkovat a eskortovat konvoje. Dohodnuto bylo ale také to, že v dubnu 1942 by se celé britské loďstvo přesunulo ze Singapuru na Filipíny, které měly lepší polohu pro útok, Singapur byl totiž současně oběma stranami shledán jako slabě bráněný. Další jednání byla ale přerušena kvůli zprávám o pohybech japonských jednotek a Phillips se proto 6. prosince večer vrátil do Singapuru. Následujícího dne vypukla válka a 10. prosince byly právě připluvší britské lodě i s Phillipsem potopeny.³⁴⁵

Desetibodový návrh mírového řešení, který 26. listopadu Nomura obdržel, byl v Japonsku projednáván a 29. listopadu bylo rozhodnuto, že jedinou možností je již jen válka. Jako odpověď proto Japonci vytvořili čtrnáctidílný dokument, jehož součástí bylo také vyhlášení války. Nomura měl tento dokument předat Američanům v jednu hodinu odpoledne 7. prosince, několik desítek minut před napadením Pearl Harboru. Američané ale i tento dokument zachytili, rozšifrovali a jeho obsah se tak dozvěděli ještě před oficiálním přijetím od japonského velvyslance, na výsledku to ale nic nezměnilo.³⁴⁶

Po napadení Pearl Harboru vyhlásily Spojené státy 8. prosince válku Japonsku, stejný den vyhlásila válku také Velká Británie. Válka Německu a Itálii ale vyhlášena nebyla, protože se Roosevelt obával, že v tomto případě by již veřejné mínění nebylo jednomyslné. Věděl ale, že díky Paktu Tří vyhlásí Německo s Itálií válku samo, což také na začátku prosince tato země Japonsku potvrdili. Toto potvrzení bylo Američany zachyceno a dešifrováno, administrativa si tak nemusela dělat starosti, zda se pokoušet o vyhlášení války. Německo a Itálie opravdu vyhlásily válku Spojeným státům 11.

---

³⁴⁵ Johnsen, *The Origins*, s. 225-231; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 273-274; Watson, *Chief of Staff*, s. 399-400; Reynolds, *The creation*, s. 246; Eden, *The Eden memoirs*, s. 314.

³⁴⁶ Divine, *American foreign policy*, str. 249; Wanner, *Spojené státy*, s. 200; Butler, Gwyer, *Grand strategy, Volume III.*, s. 265; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 1095.

prosince a ještě stejný den Američané vyhlásili válku také jim.³⁴⁷ Napadení Pearl Harboru se stalo oním incidentem, který silně ovlivnil veřejné mínění a náladu v Kongresu, nyní byl celý národ sjednocen v boji proti nepřátelům jak Spojených států, tak i Velké Británie. Churchill tak s japonskou pomocí dosáhl svého velkého cíle, dostat Spojené státy do války. V den, kdy byla vyhlášena válka Japonsku, mu telegrafoval Roosevelt: „*Dnes jsme se všichni octli na jedné lodi s vámi a s obyvateli impéria a tu loď přece nelze potopit.*”³⁴⁸

---

³⁴⁷ The German Minister for Foreign Affairs (Ribbentrop) to the American Chargé in Germany (Morris), *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, General, The Soviet Union, Volume I, Document 584, December 11, 1941 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v01/d584>; The Chargé in Italy (Wadsworth) to the Secretary of State. *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, General, The Soviet Union, Volume I, Document 585, December 11, 1941 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v01/d585>; Joint Resolution Declaring That a State of War Exists Between the Government of Germany and the Government and the People of the United States and Making Provision To Prosecute the Same, Approved December 11, 1941, 3:05 p.m., E. S. T. *Office of the Historian: FRUS* [online]. Diplomatic Papers, 1941, General, The Soviet Union, Volume I, Document 585, December 11, 1941 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v01/d586>.

³⁴⁸ Gilbert, *Churchill*, s. 655-656; Dallek, *Franklin*, s. 311-312; Reynolds, *The creation*, s. 2420-221; Wanner, *Spojené státy*, s. 201-202; Kaiser, *No End*, s. 324, 333; Hull, *The memoirs, Volume II.*, s. 1099-1100.

9. Závěr

Vstup Spojených států do druhé světové války nepochybně patří k jednomu z jejich hlavních momentů. Americký průmysl přešel na válečnou výrobu a zásoboval vojenským materiálem jak vlastní ozbrojené složky, tak i další spojenecké země. Americká armáda, námořnictvo a letectvo se postupně plně zapojily do bojů s Německem, Itálií, Japonskem a jejich satelitními státy tak, jak jim to dovozovala jejich stále rostoucí síla.

Již před vypuknutím války bylo jasné, že americké sympatie budou na straně západoevropských demokracií. Ideje demokracie, svobody a míru jasně stály proti totalitním a autoritářským státům a hrozbě a používáním síly jak v domácí, tak světové politice. Ukázal jsem, že někteří, mezi nimi i Roosevelt, již před válkou viděli v těchto státech ohrožení Spojených států. Americká administrativa byla ale v otázce podpory zemí čelící agresivě těchto států svázována silným izolacionismem, který měl své zastánce jak v Kongresu, tak i samotné vládě. Proto se před válkou Rooseveltovi nepodařilo pozměnit Zákon o neutralitě tak, aby válčící státy mohly za určitých podmínek nakupovat vojenské vybavení ve Spojených státech, což vnímal jako hlavní pomoc, kterou by země mohla poskytnout odpůrcům agresivních států.

Vypuknutí války mělo na americké veřejné mínění silný dopad. Strach z jejího rozšíření směrem k západní polokouli a ideu pomoci odpůrcům mezinárodní agrese považují za dva hlavní důvody této změny. Díky tomu se také podařilo schválit nový Zákon o neutralitě, který umožňoval prodej válečného materiálu válčícím zemím. Jen půl roku předtím byl přitom podobný návrh zákona zamítnut. Během podivné války se tak spolupráce mezi Velkou Británií a Spojenými státy prakticky omezila jen na umožnění nákupů vojenského materiálu. O větší spolupráci se zatím nijak zvlášť nepřemýšlelo. Britská diplomacie se orientovala hlavně na Francii a snahy získat některé neutrální státy na svoji stranu a jiné naopak dostat co nejdále z německého vlivu a zabránit tak rozšíření války. Chamberlain nestál o větší pomoc Spojených států, věřil, že Německo půjde porazit ekonomickou blokádou a nikoliv velkými pozemními operacemi. Obával se také možného amerického vlivu na mírovou konferenci na konci války, spojenou se stálou nedůvěrou vůči Americe. Roosevelt ale také nestál o větší zapojení země do války, podle něj stačilo dodávat Spojencům vojenský materiál.

Zlom nastal v červnu 1940, kdy Němci v řádu týdnů dobyli Francii a země Beneluxu a ponechali tak Velkou Británii v boji proti Německu a nově i proti Itálii

téměř osamocenou, bez silného spojence. Její pozemní armáda byla sice po evakuaci z Dunkerku v Británii, postrádala ale téměř veškerou výzbroj a výstroj. Tento nečekaný vývoj situace vyvolal ve Spojených státech velké obavy o vlastní bezpečnost a promítl se ve velkém nárůstu peněz přidělených na zbrojení. S tím také souvisely spory, jestli má stále cenu poskytovat materiální pomoc Velké Británii, protože mnozí očekávali její brzký pád. Roosevelt ale dokázal prosadit poskytování pomoci i na úkor americké armády a do Velké Británie nechal odeslat obsahy armádních skladů, čímž americkou armádu zbavil velké části zásob zbraní a munice. Roosevelt tedy pomohl Británii i na úkor obranyschopnosti vlastní země. Churchill, který ve funkci nahradil Chamberlaina, si dal za hlavní cíl přimět Spojené státy ke vstupu do války, protože si byl vědom, že bez jejich masivní pomoci by nebylo možné válku vyhrát. Rooseveltova ochota pomáhat měla ale také své limity, prezident musel stále brát v potaz americké veřejné mínění, které bylo proti vstupu země do války. Poskytování materiální pomoci se ale těšilo opět větší podpoře než před německým útokem na západ. Roosevelt také musel počítat s dopady svých kroků na svou možnou opětovnou kandidaturu na pozici prezidenta. Proto v červenci nebyl nějak zvlášť aktivní a spíše čekal na vyjasnění situace jak doma, tak ve světě, protože i on měl určité pochybnosti o obranyschopnosti Velké Británie. V srpnu ale jeho ochota pomoci opět vzrostla, byl již totiž oficiálním kandidátem do prezidentských voleb a také opět více věřil v přežití Velké Británie. Vrcholem této pomoci se stala výměna torpédoborců za základny, která se udála na začátku září 1940. Tato dohoda ukazuje, že Spojené státy dokázaly skloubit jak pomoc Velké Británii, tak své další cíle své zahraniční politiky, zde konkrétně větší zajištění bezpečnosti Karibiku a Panamského průplavu. Přestože dohoda byla výhodnější pro Spojené státy a pro Brity byla spíše nutností, pomohla položit základy k budoucí společné alianci.

Obavy o osud Velké Británie a jejího loďstva silně rezonovaly ve Spojených státech, Roosevelt ale tlakům na přerušeni pomoci ustál. Na podzim již byla situace jiná, díky britskému vítězství v bitvě o Británii panovala ve Spojených státech shoda, že poskytování materiální pomoci Velké Británii má pokračovat. Armádní plánování také již doporučovalo počítat s přímým zapojením Spojených států do války, jak bylo stanoveno v *Plan Dog* Memorandu. Na tuto změnu měli také velký dopad američtí vojenští a námořní důstojníci, kteří byli v této době ve Velké Británii a získávali zde informace o britské situaci, plánech a potřebách a doporučovali zapojení Spojených států do války.

Shoda na poskytování materiální pomoci Velké Británii se na začátku roku 1941 projevila v návrhu Zákona o půjčce a pronájmu, který byl později také schválen. Američané od té doby nejen že poskytovaly nutné vybavení Britům, nyní také za něj přímo platili, protože britské finance byly již vyčerpané. Tento akt se již stěží dá považovat za čin neutrální země, Spojené státy se poskytováním takovéto formy pomoci Velké Británii veřejně postavily na její stranu. Od této doby také rostly požadavky některých amerických ministrů a vedoucích představitelů ozbrojených složek, aby se Spojené státy více zapojily do britského válečného úsilí. Někteří prosazovali ustanovení amerických konvojů do Velké Británie a jejich ochranu americkým námořnictvem, jiní přímo volali po vstupu do války. Roosevelt v tu dobu odmítal i jen možnost zavedení konvojů, protože podle něj nebylo na tento postup americké veřejné mínění stále připravené. Prezidentovi a dalším ale bylo jasné, že veřejné mínění se postupem času mění, a to hlavně pod vlivem válečných událostí ve světě. Díky vypuknutí války byl schválen nový Zákon o neutralitě, díky pádu Francie a hrozbě pádu Velké Británie bylo později možno schválit Zákon o půjčce a pronájmu. Rooseveltovi bylo také na jaře 1941 jasné, že bez větší americké pomoci nemůže Velké Británie válku vyhrát, zvětšení americké pomoci pak bylo možné jen se souhlasem veřejného mínění a potažmo Kongresu, jinak by totiž mohl čelit i možným snahám o odvolání z úřadu. Prezident a další jeho spolupracovníci tak čekali na události a incidenty, které by ovlivnily veřejné mínění a umožnily tak větší podporu Velké Británie.

Přestože přímé zapojení Spojených států do války nebylo podle Roosevelta a dalších bezprostředně v plánu, konala se tajná štábní jednání, která se čistě touto možností zabývala. Z jejich konání usuzují, že právě i Roosevelt a další „opatrnější“ počítali s tím, že se Spojené státy někdy v budoucnu dostanou, nebo mohou dostat, do válečného stavu s Německem, Itálií a případně také s Japonskem. Roosevelt se již dlouho snažil připravit zemi na tuto eventualitu, dříve spíše z prevence, od pádu Francie ale jako na velmi reálnou možnost. Tyto snahy byly ale limitovány tím, co mu veřejné mínění a Kongres dovolí, incidenty ve světě tak měly na veřejné mínění působit i z tohoto úhlu pohledu.

Během léta a podzimu 1941 se objevovalo stále více incidentů, hlavně v podobě útoků na americké obchodní a bojové lodě. Tyto a další události dopomohly k tomu, aby veřejné mínění v polovině září 1941 přijalo, že americké námořnictvo začne eskortovat konvoje k Islandu, kde by je předávalo britské eskortě. Americké lodě mohly napadat útočníky v podobě německých ponorek a dalších lodí. Později byly také

zrušeny části Zákona o neutralitě z roku 1939 a americké obchodní lodě mohly od té doby plout přímo do Velké Británie. Těmito kroky se Spojené státy dostaly v Atlantiku do stavu „nevyhlášené války“, charakterizované bojovými operacemi proti jinému státu bez vyhlášení války. Na Atlantické konferenci Roosevelt prezentoval tuto situaci jako cestu k vstupu Spojených států do války, protože tato „nevyhlášená válka“ by s sebou jistě přinesla další incidenty, které by nadále ovlivňovaly americké veřejné mínění a umožnily tak stále větší zapojení Spojených států. „Nevyhlášená válka“ Spojených států v Atlantiku se již dá považovat za „nevyhlášenou alianci“ s Velkou Británií.

Roosevelt se ale nijak nesnažil uspíšit, aby Spojené státy vstoupily do války, naopak tyto tlaky dlouho odmítal. Chtěl poskytovat Velké Británii co největší pomoc tak, aby byla schopna porazit společné nepřátele v podobě Německa a Itálie. Dá se říci, že ale i Rooseveltovi bylo jasné, že se země do války pravděpodobně časem dostane, protože některý z dalších německých nebo japonských kroků by již pravděpodobně Spojené státy citelně zasáhl. Proto lze předpokládat, že Roosevelt chtěl svoji zemi na tuto válku připravit, vybudovat silnou armádu, námořnictvo a letectvo, masivní zbrojní výrobu a po zkušenostech z první světové války také chtěl pro válku získat co největší veřejnou podporu. Hlavní snahou, minimálně do splnění těchto podmínek, mělo být zabránění předčasnému zatažení Spojených států do války. Materiální pomoc Velké Británii byla z tohoto pohledu brána jako získávání času pro americké přípravy. Ustanovení amerických konvojů a eskort v Atlantiku podstatně zvýšilo možnost velkých útoků na americké lodě a zatažení Spojených států do války, jejich ustanovení ale bylo diktováno také nutností většího zabezpečení námořních cest do Velké Británie a uvolnění jejich válečných lodí pro jiné oblasti, například Singapur. V jednáních s Brity Roosevelt opakovaně mluvil o vstupu země do války, pravděpodobně chtěl ale těmito slovy hlavně posilovat britskou vůli pokračovat ve válce. Prezident totiž nechtěl vstup do války nijak uspěchat, neboť se obával jejich možných negativních dopadů v podobě možného omezení dodávek do Británie anebo také války s Japonskem. Čím déle by se tedy Spojené státy nacházely mimo válku, tím lépe.

Americké snahy zabránit válce se také promítaly právě v Pacifiku v jednání s Japonskem. Britové se s Američany shodovali v tom, že je potřeba udržet v této oblasti mír a umožnit tak plnou koncentraci na boj s Německem a Itálií. Diplomatická jednání s Japonskem se přeměnila z hledání cesty, jak urovnat problémy, na pouhé získávání času pro posílení amerických a britských pozic v západním Pacifiku, které měly svojí silou odrazovat Japonsko od útoku. Právě v tomto kontextu je také nutné

hledět na zavedení amerických konvojů a eskort v Atlantiku, které uvolnily britské lodě k posílení Singapuru. Diplomatická a nedokončená cesta odstrašení silou nedokázala zabránit válce s Japonskem a díky Paktu tří i válce mezi Spojenými státy a Německem s Itálií. Japonsko tedy vlastně za Roosevelta a Spojené státy vyřešilo několik problémů. Napadení Pearl Harboru spojilo veřejné mínění v otázce války s Japonskem, a díky Paktu tří také s Německem a Itálií. Americký průmysl mohl být bez odporu převeden na válečnou výrobu a zásobovat tak jak americké ozbrojené síly, tak i další spojenecké země. Nyní již nebylo potřeba manévrovat mezi názory veřejného mínění či požadavků ministrů.

Přátelský vztah mezi Rooseveltem a Churchillem jistě přispíval k poskytování pomoci Velké Británii, neměl by ale být brán za zásadní. Hlavní motiv této pomoci bylo hlavně udržení vlastní bezpečnosti a zastavení potencionálních agresorů co nejdále od amerických hranic, což právě Velké Británie splňovala. Vzájemný vřelý vztah spíše pomáhal urychlit americkou pomoc, jako například Churchillův dopis z 11. prosince 1940, který částečně dopomohl k vytvoření návrhu Zákona o půjčce a pronájmu. K větší inklinaci k vzájemné spolupráci obou zemí také jistě přispíval společný jazyk a také společný kulturní základ obou zemí.

Přestože se obě země postupně stávaly velmi blízkými spojenci, nestačilo to k zahlazení předválečných sporů. Nejvíce to bylo vidět v otázce světového obchodu, který byl pro obě země důležitý. Někteří Američané měli stále tendence se pokusit bojovat s britskými imperiálními obchodními preferencemi, dohodnutými v Ottawě v roce 1932, což se právě projevilo během jednání o Atlantické chartě. V podobném duchu lze také takto hledět na vynucené britské dodávky zlata z Jižní Afriky. Britové se naopak těmto krokům pokoušeli co nejvíce bránit. Pro představitele obou zemí tedy alespoň částečně platí, že nechtěli vzájemnému spolenectví obětovat dlouhodobé směřování zahraniční politiky své země.

Vzájemné vztahy mezi Spojenými státy a Velkou Británií do prosince 1941 utvářely spolu se světovými a válečnými událostmi základ pozdějšího válečného spolenectví a poválečného „zvláštního vztahu“. Bez porážky Francie by vzájemné vztahy nedosáhly takové intenzity a důležitosti, protože tato porážka eliminovala největšího dosavadního spojence Velké Británie a donutila ji přiblížit se více ke Spojeným státům. Tato událost tedy, jak také píše Reynolds ve své knize, měla zásadní vliv na vývoj vzájemných vztahů.

10. Seznam zkratek

ABC - U.S.-British Staff Conversations

ADB - American-Dutch-British Conversations

APP - The American Presidency Project

FRUS - Foreign Relations of the United States

FDRPL&M - Franklin D. Roosevelt Presidential Library & Museum

HMS - His Majesty's Ship

USS – United States Ship

11. Seznam použitých pramenů a literatury

Nevydané prameny:

National Archive:

North America Further Correspondence Parts LII, July to December 1939, FO 414/276, 1939 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://ezdroje.cuni.cz/prehled/zdroj.php?lang=cs&id=899>

North America Further Correspondence Parts LIII, January to June 1940, FO 414/277, 1940 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://ezdroje.cuni.cz/prehled/zdroj.php?lang=cs&id=899>

North America Further Correspondence Parts LIV, July to December 1940, FO 414/277, 1940 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://ezdroje.cuni.cz/prehled/zdroj.php?lang=cs&id=899>

North America Further Correspondence Parts LV, January to December 1941, FO 414/278, 1941 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://ezdroje.cuni.cz/prehled/zdroj.php?lang=cs&id=899>

Vydané prameny:

Cadogan, Alexander, *The diaries of Sir Alexander Cadogan, O.M., 1938-1945*, Edited by David Dilks, London : Cassell, 1971

Congressional Record (Bound Edition). *Govinfo* [online]. Washington: U.S. Government Publishing Office [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/app/collection/crecb>

Eden, Anthony R., *The Eden memoirs. Vol. 3.: The Reckoning*, London : Cassell, 1965

Election Statistics, 1920 to Present. *US House of Representatives: History, Art & Archives* [online]. Washington: Office of the Clerk, U.S. House of Representatives [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://history.house.gov/Institution/Election-Statistics/>

Foreign Relations of the United States, Papers relating to the foreign relations of the United States, Japan, 1931–1941, Volume II, *Office of the Historian* [online]. Edited by Tyler Dennett et al., Washington: United States Department of State, 1943 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1931-41v02>

Foreign Relations of the United States, Diplomatic Papers, 1933, General, Volume I, *Office of the Historian* [online]. Edited by E. R. Perkins, Gustave A. Nuernberger et al., Washington: United States Department of State, 1950 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1933v01>

Foreign Relations of the United States, Diplomatic Papers, 1937, General, Volume I, *Office of the Historian* [online]. Edited by G. Bernard Noble, E. R. Perkins, Gustave A. Nuermberger et al., Washington: United States Department of State, 1954 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1937v01>

Foreign Relations of the United States, Diplomatic Papers, 1937, The Far East, Volume IV, *Office of the Historian* [online]. Edited by G. Bernard Noble, E. R. Perkins, Gustave A. Nuermberger et al., Washington: United States Department of State, 1954 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1937v04>

Foreign Relations of the United States, Diplomatic Papers, 1938, General, Volume I, *Office of the Historian* [online]. Edited by G. Bernard Noble, E. R. Perkins, Gustave A. Nuermberger et al., Washington: United States Department of State: United States Department of State, 1955 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1938v01>

Foreign Relations of the United States, Diplomatic Papers, 1939, General, Volume I, *Office of the Historian* [online]. Edited by G. Bernard Noble, E. R. Perkins et al., Washington: United States Department of State, 1956 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1939v01>

Foreign Relations of the United States, Diplomatic Papers, 1939, The American Republics, Volume V, *Office of the Historian* [online]. Edited by G. Bernard Noble, E. R. Perkins et al., Washington: United States Department of State, 1957 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1939v05>

Foreign Relations of the United States, Diplomatic Papers, 1940, General, Volume I, *Office of the Historian* [online]. Edited by G. Bernard Noble, E. R. Perkins, Gustave A. Nuermberger et al., Washington: United States Department of State, 1959 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v01>

Foreign Relations of the United States, Diplomatic Papers, 1940, The British Commonwealth, The Soviet Union, The Near East and Africa, Volume III, *Office of the Historian* [online]. Edited by G. Bernard Noble, E. R. Perkins, Gustave A. Nuermberger et al., Washington: United States Department of State, 1958 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1940v03>

Foreign Relations of the United States Diplomatic Papers, 1941, General, The Soviet Union, Volume I, *Office of the Historian* [online]. Edited by G. Bernard Noble, E. R. Perkins, Gustave A. Nuermberger et al., Washington: United States Department of State, 1959 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v01>

Foreign Relations of the United States Diplomatic Papers, 1941, Europe, Volume II, *Office of the Historian* [online]. Edited by G. Bernard Noble, E. R. Perkins, Gustave A. Nuermberger et al., Washington: United States Department of State, 1959 [cit. 2021-04-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v02>

Foreign Relations of the United States Diplomatic Papers, 1941, The Far East, Volume IV, *Office of the Historian* [online]. Edited by G. Bernard Noble, E. R. Perkins, Gustave A. Nuernberger et al., Washington: United States Department of State, 1956 [cit. 2021-04-12]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1941v04>

Gallup, George H., *The Gallup Poll: Public opinion 1935-1971, Volume I.*, New York : Random House Inc., 1972

Hull, Cordell, *The memoirs of Cordell Hull, Volume I., II.*, New York : Macmillan Co., 1948

Churchill, Winston S., *Druhá světová válka, 1. díl, Blížící se bouře*, Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1992

Churchill, Winston S., *Druhá světová válka, 2. díl, Jejich nejskvělejší hodina*, Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1993

Churchill, Winston S., *Druhá světová válka, 3. díl, Velká Aliance*, Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1993

International Churchill Society [online]. Washington: International Churchill Society [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://winstonchurchill.org/>

Morgenthau, Henry Jr., *Diaries of Henry Morgenthau, Jr., April 27, 1933-July 27, 1945. Franklin D. Roosevelt Presidential Library & Museum* [online]. Hyde Park, © 2011 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <http://www.fdrlibrary.marist.edu/archives/collections/franklin/index.php?p=collections/findingaid&id=535>

Roosevelt, Franklin D., *Franklin D. Roosevelt | The American Presidency Project. The American Presidency Project* [online]. Santa Barbara: University of California, Santa Barbara [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://www.presidency.ucsb.edu/people/president/franklin-d-roosevelt>

Roosevelt, Franklin D., *Franklin D. Roosevelt, Papers as President: The President's Secretary's File (PSF), 1933-1945. Franklin D. Roosevelt Presidential Library & Museum* [online]. Hyde Park, © 2011 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <http://www.fdrlibrary.marist.edu/archives/collections/franklin/?p=collections/findingaid&id=502>

Stettinius, Edward R. Jr., *Lend-lease : weapon for victory*, New York : The Macmillan Company, 1944

Stimson, Henry L., *On active service in peace and war*, New York, 1947

Dobový denní tisk:

Associated Press, Air Armada of 50,000 Planes Is Advocated, *Henderson daily dispatch* [online]. 1940, Henderson Dispatch Co., May 16, 1940, 8 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2577-3461, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn91068401/1940-05-16/ed-1/seq-1/>

Associated Press, Cash, Carry Neutrality Is Desired, *Henderson daily dispatch* [online]. 1939, Henderson Dispatch Co., September 7, 1939, 8 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2577-3461, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn91068401/1939-09-07/ed-1/seq-1/>

Associated Press, Gold and Securities Virtually Used Up, Envoy Reveals, *Evening star* [online]. 1940, No. 35 270, Washington: W.D. Wallach & Hope, November 23, 1940, 32 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2331-9968, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045462/1940-11-23/ed-1/seq-1/>

Associated Press, Harry Hopkins Visit Britain, *Wilmington Morning Star* [online]. 1941, No. 274, Wilmington Star Co., July 18, 1941, 16 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 0163-402X, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn78002169/1941-07-18/ed-1/seq-1/>

Associated Press, Churchill Tells Commons Burma Road Closed Because England Is Engaged In “Live and Death Struggle” With Germany, *Henderson daily dispatch* [online]. 1940, Henderson Dispatch Co., July 15, 1940, 8 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2577-3461, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn91068401/1940-07-18/ed-1/seq-1/>

Associated Press, Japs Bombed U.S. Gunboat, *The Nome Daily Nugget* [online]. 1937, No. 347, Nome Pub. Co., December 13, 1937, 8 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn87062014/1937-12-13/ed-1/seq-1/>

Associated Press, Nazi To Occupy North Portion Of France and All Atlantic Coast From Tour to Spanish Borders, *The Nome Nugget* [online]. 1940, No. 77, Nome Pub. Co., June 24, 1940, 4 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 0745-9106, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn84020662/1940-06-24/ed-1/seq-1/>

Associated Press, President Asked To Let Senetors Tell of Parley, *Evening star* [online]. 1939, No. 34 612, Washington: W.D. Wallach & Hope, February 4, 1939, 30 Pages, s. 1, 10, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2331-9968, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045462/1939-02-04/ed-1/seq-1/>

Associated Press, Robin Moore Sunk by Geman Sub Aver Survivors, *Wilmington Morning Star* [online]. 1941, No. 242, Wilmington Star Co., June 11, 1941, 10 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 0163-402X, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn78002169/1941-06-11/ed-1/seq-1/>

Associated Press, Roosevelt Accepts Democratic Precedent-Breaking Nomination For Third term In White House, *The Nome Nugget* [online]. 1940, No. 88, Nome Pub. Co.,

July 19, 1940, 4 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 0745-9106, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn84020662/1940-07-19/ed-1/seq-1/>

Associated Press, Roosevelt Goes to Annapolis To Welcome Halifax, Arriving On Big New British Battleship, *Evening star* [online]. 1941, No. 33 332, Washington: W.D. Wallach & Hope, January 24, 1941, 48 Pages, s. 2, 6, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2331-9968, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045462/1941-01-24/ed-1/seq-2/>

Associated Press, Trade Pacts Ready For Signatures, *Henderson daily dispatch* [online]. 1938, Henderson Dispatch Co., November 16, 1938, 8 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2577-3461, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn91068401/1938-11-16/ed-1/seq-1/>

Associated Press, Vessel Attacked in Iceland Zone; Drops Depth Bomb, *Wilmington Morning Star* [online]. 1941, No. 286, Wilmington Star Co., September 5, 1941, 16 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 0163-402X, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn78002169/1941-09-05/ed-1/seq-1/>

Henry C. John, Roosevelt Fills Navy and War Secretaryship, *Evening star* [online]. 1940, No. 35 114, Washington: W.D. Wallach & Hope, June 20, 1940, 50 Pages, s. 1, 10, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2331-9968, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045462/1940-06-20/ed-1/seq-1/>

Horner, Granett D., Roosevelt Appoints Hopkins As His London "Contact Man", *Evening star* [online]. 1941, No. 35 311, Washington: W.D. Wallach & Hope, January 3, 1941, 44 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2331-9968, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045462/1941-01-03/ed-1/seq-1/>

Horner, Granett D., U.S. Orders Nazi Consulates Shut; Employes Must depart by July 10; All Robin Moor Passengers Save, *Evening star* [online]. 1941, No. 35 475, Washington: W.D. Wallach & Hope, June 16, 1941, 40 Pages, s. 1, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2331-9968, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045462/1941-06-16/ed-1/seq-2/>

Ross, Charles G., Lord Lothian Knows U.S. Opinion, *Evening star* [online]. 1939, No. 34 693, Washington: W.D. Wallach & Hope, April 26, 1939, 38 Pages, s. 9, [cit. 2021-04-26]. ISSN 2331-9968, Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83045462/1939-04-26/ed-1/seq-9/>

Odborná literatura, časopisecké studie a kvalifikační práce:

Anderson, Irvine H., *The 1941 De Facto Embargo on Oil to Japan: A Bureaucratic Reflex*, In *Pacific Historical Review*, Vol. 44, No. 2 (May, 1975), pp. 201-231

- Baptiste, Fitzroy A., *The British Grant of Air and Naval Facilities to the United States in Trinidad, St. Lucia and Bermuda in 1939 (June-December)*, In *Caribbean Studies*, Vol. 16, No. 2 (Jul., 1976), pp. 5-43
- Bell, Peter, *The Foreign Office and the 1939 Royal Visit to America: Courting the USA in an Era of Isolationism*, In *Journal of Contemporary History* , Vol. 37, No. 4, (Oct., 2002), pp. 599-616
- Butler, James R. M., *Grand strategy : September 1939 - June 1941, Vol. II.*, London : Her Majesty's Stationery Office, 1971
- Butler James R.M., Gwyer J.M.A., *Grand strategy. June 1941 - August 1942, Vol. III*, London : Her Majesty's Stationery Office, 1964
- Dallek, Robert, *Franklin D. Roosevelt and American foreign policy, 1932-1945*, New York : Oxford University Press, 1995
- Daniels, Roger, *Franklin D. Roosevelt. The war years, 1939-1945*, University of Illinois Press, 2016
- Divine, Robert A., *American foreign policy*, Cleveland : World Pub. Co., 1964
- Doenecke, Justus D., *The battle against intervention, 1939-1941*, Malabar : Krieger, 1997
- Dvořák, Tomáš a kol., *Úvod do studia dějepisu, 1. díl*, Brno : Masarykova univerzita, 2014
- Edmonds, Robin, *The big three : Churchill, Roosevelt and Stalin in peace and war*, New York : Norton, 1991
- Ellinger, Jiří, *Neville Chamberlain : od usmiřování k válce: britská zahraniční politika, 1937-1940*, Praha : NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009
- Florence J. Gregory, *Courting a Reluctant Ally: An Evaluation of U.S./UK Naval Intelligence Cooperation, 1935-1941*, Joint Military Intelligence College, 2003
- Gibs, Norman, *The naval conferences of interwar years: A study of Anglo-American relations*, In *Naval War College Review* Vol. 30, No. 1, (Summer 1977), pp. 50-63
- Gilbert, Martin, *Churchill*, Praha : BB/art, 2002
- Haight, John M., *Franklin D. Roosevelt and a Naval Quarantine of Japan*, In *Pacific Historical Review*, Vol. 40, No. 2 (May, 1971), pp. 203-226
- Heinrichs, Waldo, *Threshold of war : Franklin D. Roosevelt and American entry into World War II*, New York : Oxford University Press, 1989
- Hilton, Stanley E., *The Welles Mission to Europe, February-March 1940: Illusion or Realism?*, In *The Journal of American History*, Vol. 58, No. 1 (Jun., 1971), pp. 93-120

Johnsen, William T., *The Origins of the Grand Alliance: Anglo-American Military Collaboration from the Panay Incident to Pearl Harbor*, Lexington, Kentucky : University Press of Kentucky, 2016

Kaiser, David, *No end save victory : how FDR led the nation into war*, New York : Basic Books, a member of the Perseus Books Group, 2014

Kelly, Andrew, *The Sino-Japanese War and the Anglo-American Response*, In *Australasian Journal of American Studies*, Vol. 32, No. 2 (December 2013), pp. 27-43

Kimball, Warren F., "*Beggar My Neighbor*": *America and the British Interim Finance Crisis, 1940-1941*, In *The Journal of Economic History*, Vol. 29, No. 4 (Dec., 1969), pp. 758-772

Langer, John D., *The Harriman-Beaverbrook Mission and the Debate over Unconditional Aid for the Soviet Union, 1941*, In *Journal of Contemporary History*, Vol. 14, No. 3 (Jul., 1979), pp. 463-482

Leutze, James R., *The Secret of the Churchill-Roosevelt Correspondence: September 1939 - May 1940*, In *Journal of Contemporary History*, Vol. 10, No. 3 (Jul., 1975), pp. 465-491

Lowenthal, Mark, *Roosevelt and the Coming of the War: The Search for United States Policy 1937-42*, In *Journal of Contemporary History*, Vol. 16, No. 3, *The Second World War: Part 2* (Jul., 1981), pp. 413-440

Lukeš, Jakub, *Spojené státy americké a Mnichovská dohoda*, Praha, 2013. Diplomová práce. Národohospodářská fakulta Vysoká škola ekonomické v Praze, Katedra hospodářských dějin. Vedoucí práce Zdeňka Johnson

Offner, Arnold A., *Appeasement Revisited: The United States, Great Britain, and Germany, 1933-1940*, In *The Journal of American History*, Vol. 64, No. 2 (Sep., 1977), pp. 373-393

Pratt, Lawrence, *The Anglo-American Naval Conversations on the Far East of January 1938*, In *International Affairs* (Royal Institute of International Affairs 1944-) Vol. 47, No. 4 (Oct., 1971), pp. 745-763

Reynolds, David, *The creation of the Anglo-American alliance 1937-41 : a study in competitive co-operation*, Chapel Hill : University of North Carolina Press, 1982

Reynolds, David, *FDR's Foreign Policy and the British Royal Visit to the U.S.A., 1939*, In *The Historian*, Vol. 45, No. 4 (August, 1983), pp. 461-472

Reynolds, David, *Lord Lothian and Anglo-American Relations, 1939-1940*, In *Transactions of the American Philosophical Society*, 1983, Vol. 73, No. 2 (1983), pp. 1-65

Schatz, Arthur W., *The Anglo-American Trade Agreement and Cordell Hull's Search for Peace 1936-1938*, In *The Journal of American History*, Vol. 57, No. 1, pp. 85-103

Schuessler, John M., *The Deception Dividend : FDR's Undeclared War*, In *International Security*, Vol. 34, No. 4 (Spring 2010), pp. 133-165

Wanner, Jan, *Spojené státy a evropská válka 1939-1945. Díl 1., Pevnost Amerika*, Praha : Dokořán, 2001

Watson, Mark S., *Chief of Staff: prewar plans and preparations*, Washington : Historical Division, Dept. of the Army, 1950

Watt, Donald, *Roosevelt and Neville Chamberlain: Two Appeasers*, In *International Journal*, Vol. 28, No. 2, *United States Foreign Policy* (Spring, 1973), pp. 185-204

Woodward, Llewellyn, *British foreign policy in the second world war*, London : Her Majesty's Stationery Office, 1962